

Glossaria duo Vasco-Islandica

NICOLAAS G. H. DEEN

Guraso maiteei.

I. Aintzin solasa

A. Hitzaurrea*

Orain Kopenhageko Unibertsitatean Islandiako hizkuntza eta literatura irakasten dituen Jón Helgason Biblioteka Arnamagnaeanako buru zenak aurkitu zituen aipatu bibliotekan bi euskara-islandiera hitz zerrenda. Alemanierazko itzulpenarekin eta eskuizkribuei zegozkien oharrekin hornitu eta Leideneko Unibertsitateko irakasle eta euskalari ospetsu zen C. C. Uhlenbeck jaun txit argiari bidali zizkion, hitz zerrendon jatorria eta balioari buruzko iritzia eman ziezaion eta bere ikasle nintzen honi eskatu zidan honek hitz zerrendak aztertzeko.

Bi eskuk bi hizkuntzatan idatziak dira gure hitz zerrenda hauek. Euskarazko hitzak idaztean ere ortografia islandiarra erabiltzen dutenez ia fonetikoa da euskarazko hitzen ortografia eta hiru mende beranduago ere jakin dezakegu ze soinu zuten merkataritzak elkartu zituen euskaldun eta islandiar haien hitzek. Horregatik hain zuzen ere iruditzen zaizkigu hitz zerrendok argitaragarri, halako hiztegi gehiago geratuko balitzaigu ez bait lukete jakitunek adibidez "Quijote", guztiok ezagun dugun izena, nola ahozkatu behar den eztabaidatuko eta ezta beste auzi batzui buruz ere, argi erakutsiko bait ligukete zerenbesteko tartea ezarri duen denborak gure eta gure arbasoen soinu eta hizkeraren artean (cf. Martin: *Don Quijote, nueva edición crítica*, Madrid 1928, tomo vii, 20-31).

Vestfirdir deitzen den Islandiako herrialdean XVII. mendean idatziak dira bi hitz zerrendak. Argi ikusten da bi eskuk idatzi dituztela bi eskuizkribuak; hortik ezin da atera, ordea, hitz zerrendon egileak bi izan direnik, eta ezta bakar bat edo bi baino gehiago izan diren ere. Baina ortografia eta fonetikari dagokionean ere ezberdintasunak dituzte bi hitz zerrendek eta onar dezakegu beraz bai ortografiarengatik eta bai fonetikarengatik autonomoak direla bi hitz zerrendak.

* Ondoko hitz hauek dakartzan orri bat dago aintzin solas honen aurretik Deen-en latinezko argitalpenean: *Glossaria duo vasco - islandica*.

Specimen litterarium inaugurale quod fit auctoritate rectoris magnifici J. Van der Boeve, med. doct. in facultate med. prof. ord., amplissimi senatus academici consensu et nobilissimae Facultatis Litterarum et Philosophiae decreto pro gradu doctoratus summisque in litterarum et philosophiae disciplina honoribus ac privilegiis in Academia Lugdunobatarum rite et legitime consequendis. Facultatis examini submittet.

Nicolaas Gerardus Hendricus Deen, haganus, die vi mensis julii, a. MCMXXXVII, hora IV.

H. J. Paris - Amsterdam - MCMXXXVII.

Ez dakigu ze islandiarri eta ze euskalduni egin zitzaizkien galderak hitz zerrenda egiterakoan; ez dakigu ziur zenbat eta nongoak ziren ere. Bale arrantzuan Islandian bizi ziren arrantzaleak zirena baino ez dago argi. Litekeena da euskaldun bati nahiz gehiagori egin izatea galderak eta euskalki ezberdinetan hitz egitea. Baina gutxi dira Frantzia aldeko euskalkiei ezezagun zaizkien hitzak, euskalki hauetakoak dira gehienak, beste batzuk euskalki guztietakoak, eta banaka batzuk Pirinioen beste aldekoak.

Entzute handiko portua zen Donibane Lohitzungo hiria XVII. mendean, eta ezagun zuten holandarrek ere hango euskaldunek zuten trebetasuna bale arrantzuan. Litekeena da beraz gure arrantzaleak portu honetatik itsasoratutakoak izatea.

Bi arazok erakusten digute egile islandiarrek ez zekitena euskararik, batetik erabili duten ortografiak eta bestetik I.C.1.1. atalean aipatu eta sailkatzen ditugun mota guztietako hutsek. Eskuaz zerbait erakutsi eta izena galdetzerakoan sortutako hutsak dira asko.

Ez nuke nahi irakurlearen belarri minbera bigarren hitz zerrendako zenbait berba gordinegirekin nahigabetzea. Ez dakigu eta ez dugu sekula jakingo nori egotzi behar zaizkion, galdetzen zuenari ala ihardesleari.

Hitzaurretxo hau amaitu baino lehen zor dizkiodan eskerrak eman nahi nizkioke Don Julio de Urquijo e Ibarra jaun txit argi eta jakintsuari, garai lasaigoetan Donostiako hiri ederra osorik zegoela sarritan onartu bait zituen atseginez nire galderak. Gogoan ditut, eta beti gogoan izango, baita Getariako adiskideak ere, Kantauri Itsasoko arrantzale sendoak, orain eguneroko nekeez gain gerrako kalteak ere jasan dituztenak eta jasaten ari direnak. Berbiztuko ahal da Euskal Herria ederrago eta sendago eta biziko ahal da Espainia laster bakean!

B. Jon Helgason, Kopenhageko Unibertsitateko irakasle txit argiaren oharra

Bi Euskara-Islandiera hitz zerrenda (A.M. 987,4) daude Kopenhageko Arnarnagnaena izeneko bibliotekan, Islandian idatziak biak. Ólafsson frá Grunnavík (1705-1779) izeneko islandiar bat hil zenean heldu ziren hitz zerrendok aipatu bibliotekara; Árni Magnússon (1663-1730) Arnarnagnaena Bibliotekaren sortzailearenak izan ziren lehenago eta honentzat lan egin zuen garai batez Ólafssonek^a.

Behin bakarrik aipatzen ditu (Reykjavik-eko bibliotekako J.S. 401,4) Jón Ólafssonek gure hitz zerrendak, eta Árni Magnússon-en eskariz kopia zuela bigarren hitz zerrenda dio, ez dakiela nortzuk egin zituzten hitz zerrendok, eta Vestfirðir-ekoak direla, Islandian iparmendebaldera dagoen penintsula handikoak alegia.

16 + 10 orrialde dituen liburutxo bat osatzen dute bi hitz zerrendek.

Lehenbizikoa egilearen eskuz idatzia dela dirudi. Honenbestez gerta daitekeena da haren izena aurkitzea. Letren eitea aŕŕunŕa da, ortografia aldiz erabat bitxia batzutan (*sb* pro *sk*; *ch* pro *kk*, *ck*; *ð* batzutan pro *au*: *shipsnðst*, *Hðfrungablðp*, *Munnlðg*). Letren eitetik atera daiteke gutxi gora behera 1700. urtean idatzi zela lehenengo hitz zerrenda, baina ziurrenik XVII. mendeko bigarren zatian eta ez lehenengoan.

(a) *Euskaratzailearen oharra*: Islandiako Unibertsitateari eman zion 1986. urtean eskuizkribu hau Kopenhageko Arnarnagnaenske Institut delakoak, *Stofnun Árna Magnússonar á Íslandi* (*Árnagarði við Suðurgötu*) fondolan dago orain, Reykjaviken, lehenago Kopenhagen zuen signatura berarekin.

Bigarren hitz zerrenda Jón Ólafssonek kopiaturikoa da. 1728.eko sutean galdu zela arketipoa dirudi, Berak aipatzen duenez (J.S. 401, 4) eta letren eiteak agertzen duenaren arabera Árni Magnússon-entzat lanean ihardun zuen garaian (1726-1730) kopiatu zuen bigarren hitz zerrenda hau.

Ólafssonek jarritako zenbaki bat daramate lehenengo hitz zerrendako hitzek. Gainera bigarren hitz zerrendan aurkitzen dituen antzeko hitzak gehitzen dizkie alboan, konparatzearen, lehenengoko hitz batzuei^b.

Gauza jakina da euskaldunak arrantzuan aritu izan zirena XVII. mendean iparraldeko itsasoetan, XVIII. mendeko lehen zatian utzi zen bale arrantzua, 1728, 1732 eta 1752. urteetako saioak alperrekoak izan ondoren (cf. Eugen Gleich: *Der Fischfang der Gascogner und die Entdeckung von Neufundland*. Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin, XVIII, 1883).

1613. urtean agertzen da Vestfirðir-en lapurretan aritu zirela eta, Islandiako agirietan euskaldunen lehenengo aipamena. Bale arrantzuan diharduten euskaldun eta frantses asko (31 hain zuzen ere) hiltzen dituzte hantxe bertan bi urte beranduago (cf. Ólafur Davidsson: *Tímarit hins íslenska bókmentafílags*, 1895). Islandiar batzuk harrapatu eta eurekin eraman zituztela euskaldunek gero¹ dakigu Arnarnagana Bibliotekari dagoen agiri daniar batetik (Dipl. Jsl. lxx, 29). Baina neurri handi baten galdera —edo hobeto aurkezpen— eta erantzunen bitartez egindako gure hitz zerrendek bakean bizi zirela islandiarrak eta euskaldunak pentsaerazten dute.

C. Hermeneutika arazoak

1. Hitzak idazterakoan egindako hutsak²

1.1. Huts semantiko eta psikologikoak:

Ia.- Osotasunaren ordezkoi zati bat: I 27 “bahía”: “mar”; I 93 “costilla”: “costada”; I 100 “choquezueta”: “rodilla”; I 270 “cuerno”: “carnero de simiente”; I 380 “trabajo de albañilería”: “muro de una casa”; I 4 “casado”; “casados”; I 15 “compañero”: “tripulación”; I 78 “ojo”: “ojos”; I 89 “párpado”: “párpados”; I 420 “concha”: “protuberancias redondas”.

Ib.- Zati baten ordezkoi osotasuna: I 16 “popa”: “camarote”; I 146 “muralla”: “tapa del agujero de la cerradura”; I 149 “cajón”: “cerradura”; I 376 “armazón del tejado”: “cabrío”; I 419 “viruta”: “gavilla”; I 436 “mango”: “manivela”; I 452 “catre”: “tabla pequeña a la cabeza y pies de la cama”, = II 26 “llaves”: “llave”.

(b) *Euskaratzailearen oharra*: Hitz bakoitzari berak egindako oharrekin batera bildu zituen Deen-ek Ólafssonen ohar hauek. Orripeetan eman ditugu guk, sarrera bakoitzari zegokion zenbakiarekin, hark testu nagusian hitz bakoitzaren azpian emandakoak.

(1) “A° 1647° da Hendrik Willomsen, sider Rosenwikke, var i Spanien, bleve fra de Biscayer igienløst: Hudurra, Islands qvinde. Turra, Islands qvinde. Sessillia, Islands qvinde. Tomas Andersen Islander. Harije, Islander, tagen med en Hollænder.” (*Hudurra* = Halldóra? *Turra* = póla, *Sessillia* = Sesselja, *Tomas Andersen* = Tómas Andrésson edo Árnason, *Harije* = þorgeir?)

(2) Sarri erabili ditugun hitzgiek darabilatzaten espainolezko hitzez baliatu gara huts semantikoak bereizteko.

- II.-* Zerbaiten ordezko bere hurbilekoa: I 61 “hostia”: “patena”; I 148 “peso”: “platillo de balanza”; I 152 “mano izquierda”: “cuerda”; I 176 “ultima vértebra lumbar (cóccix)”: “riñones del caballo”; I 177 “trasero”: “correa del arnés (del caballo)”; I 230 “tempestad”: “disco del sol”; I 251 “tabaco”: “pipa”; I 315 “caldero”: “delantal”; I 330 “llama (de fuego)”: “chimenea”; I 332 “serosidad”: “caldera”. = II 19 “taza”: “botella”; II 88 “trompa”: “frente”; II 101 “pernera”: “garganta del pie”; II 117 “muzisera”: “nariz”. = III 1 “pasamano”: “borda (de la nave)”.
- IIIa.-* Zerbaiten ordezko bere antzekoa (zerbaiten ordezko bere parekoa): I 22 “sidra”: “vino para celebrar la misa”; I 45 “camisola”: “chaqueta bordada de lana” (II 106: idem); I 162 “comadreja”: “rata”; I 223 “hipo”: “estornudar”; I 262 “toro”: “buey”; I 273 “alfiler”: “aguja”; I 284 “polizonte”: “lobo marino” (II 133: idem); I 295 “latón”: “cobre”; ? I 300 gall. “pavillote”: “correa”; I 336 “redaño”: “corión”; I 357 “mosca”: “especie de arañas”; I 361 “trinchar”: “excavar”; I 366 “prender”: “jugar”; ? I 374 “suelo”: “dintel de una puerta”; I 390 “a horcajadas”: “cum femina coire”; I 394 “moco”: “sangrar de la nariz”; I 389 “borde de lanchas”: “travesero que tiene juntas unas tablas”; I 420 “concha”: “protuberancias redondas, adornos metálicos de un libro”; I 430 “el mentiroso”: “el vagabundo, pícaro”; I 443 “orinal”: “palangana”; I 444 “bolsa”: “agenda”; I 485 “galerías”: “fíbulas”; I 501 “vete afuera”: “vete de mí”; I 503 “golpe”: “picar”. = II 5 “lluvia”: “rocío”; II 18 “disco”? : “escudilla”; II 41 “jugo que arroja la manzana cuando se está asando”: “mezcla de suero agrio, como bebida”; II 106 “camisola”: “chaqueta bordada de lana” (I 45: idem); II 133 “polizonte”: “lobo marino” (I 284: idem).
- IIIb.-* Zerbaiten ordezko bere parekoa: I 5 “el joven”: “soltero”; I 6 “la joven”: “soltera”; I 70 “lo mío”: “¿lo tienes?”; I 313 “peso”: “hembras del timón”; I 338 “¿qué es eso?”: “ve eso”; I 471 “silencioso”: “mudo”; I 472 “mudo”: “sordo”; I 473 “manco”: “paralítico”; I 482 “tomadlos”: “fuera de ahí”; I 495 “valiente”: “de buena voluntad para andar (caballo)”; I 506 “herrumbre”: “limpiar”; I 513 “perdido”: “loco”; I 514 “¿llevar?”: “encantador”; I 515 “ira”: “jurar”. = II 19 “taza”: “botella”; II 50 “fumar”: “rapé”; II 55 “a pedradas”: “piedra de afilar”; II 139 “pelea”: “casco”; II 200 “yo también durmiendo”: “él duerme”; II 208 “que sea (él) en el infierno”: “hijo del infierno”; II 213 “caca para tí”: “come excremento”.
- IVa.-* Zerbaiten ordezko bere bereizgarria : I 119 “el pequeño”: “espejo pequeño”; ? I 182 “plomo”: “bala”.
- IVb.-* Bereizgarriaren ordezko objektua bera: I 327 “lino de inferior calidad”: “calcetín”.
- Va.-* Ondorioaren ordezko zergatia: I 434 “dejar”: “caer”.

- Vb.- Zergatiaren ordezko ondorioa: I 437 "calceta": "trenzar"; I 439 "tela": "labor de punto"; I 440 "franja": "labor de punto".
- Vla.- Zentzu estuagoa: I 31 "bacalao": "pez"; I 173 "bota de montar": "bota"; I 189 "grímpola": "signo de paz"; I 190 "obenque(s)": "escalas de cuerda"; I 293 "leña": "madera"; I 441 "a pedradas": "lanzar el uno al otro". = II 35 "dinero": "plata"; II 83 "Margarita": "señorita"; II 94 "mi cuello": "cuello"; II 119 "ganso, pato": "ave".
- Vlb.- Zentzu zabalagoa: I 23 "vino": "vino francés"; I 34 "hierba": "tabaco" (II 49: idem); I 95 "chaqueta": "casulla"; I 118 "espejo": "espejo grande"; I 125 "costado": "costado de la mano"; I 134 "jarro": "jarro de estaño"; I 139 "arena": "arena cerca del mar"; I 141 "lo que sostiene": "tabla pequeña"; I 147 "argolla": "argolla de la puerta"; I 158 "perro": "foca"; I 167 "cola": "cola de caballo"; I 198 "ayer": "anoche"; I 213 "buen tiempo": "bonanza"; I 218 "tierra": "terron"; I 232 "plato": "plato de estaño"; I 236 "cuchara": "cuchara córnea"; I 263 "forraje": "hierba"; I 269 "carnero": "carnero castrado"; I 294 "metal": "cobre"; I 304 "hacha": "tajo (para picar carne) con dos mangos"; I 310 "establo": "caballeriza"; I 328 "lámpara": "especie de lámpara"; I 329 "ventana": "ventana grande"; I 387 "emplasto": "vejigatorio"; I 420 "concha": "protuberancias redondas"; I 454 gall.: "caisse": "pequeño armario para las candelas"; I 456 "viga": "tirante, alfanjía"; I 458 "bastón": "bastón de viaje"; I 481 "tapa": "tapa con tornillo"; I 491 "Jinkoa": "recomendado a Dios". = II 6 "temporal": "niebla"; II 49 "hierba": "tabaco" (I 34: idem); II 63 "buque": "buque extranjero"; II 64 "canoa": "buque islandés"; II 65 "chalupa": "barco extranjero"; II 82 "mujer": "madre"; II 114 "atadura": "ligas para sujetar las medias"; II 115 "abarca": "zapato islandés"; II 199 "durmiendo": "él duerme".

1.2. Huts sintaktikoak:

- I. Ólafssonek^c transkribitzerakoan gaizki ulertu eta osoko esabideak zatitzean egindako hutsak: II 123 *bego*; II 126 *qvodala*; II 129 *techo balia*; II 151 *debruen*; II 152 *biffarnuin*; II 170 *dizula*; II 206 *mala-gis*.
- II. Infinitiboa adieraztean egindako hutsak: ikus I.C.3.
- III. Inperatiboa adieraztean egindako hutsak: I 463 *erenda* (inperatiboaren ordezko infinitiboa), I 467 *logale* (inperatiboaren ordezko adjektiboa), I 468 *iratsaria* (inperatiboaren ordezko izena), II 195 *bocata* (inperatiboaren ordezko erroa edota izena).
- IV. Izenaren ordezko adberbioa: I 424 *attoca*; I 447 *beriga*.

1.3. Gaizki entzutean egindako hutsak:

I 43 *leppagua*; = II 105 *lappacua*; II 28 *kanavita*.

(c) Euskaratzailearen oharra: Olgason idatzi du Deen-ek baina Ólafsson behar du izan.

2. Euskarazko artikulua mugatua

- I. Artikulu mugaturik gabeko izena: I 28 *glac*; I 38 *rege*; I 116 *flasc*; I 331 *iral*; I 353 *bats*; I 364 *singo*; I 365 *cilipurde*; I 400 *sapardalaco*; I 450 *keroffe*; I 517 *diaberu*; (I 406 *musu*; I 407 *nigar*; I 408 *hirri*; I 409 *sarrapo*; I 413 *sins*; I 486 *egarri*: infinitiboaren ordezkari agertzen dira hitz hauek). = II 31 *scheidas*; II 39 *vando*; II 74 *egun*; II 101 *pierner*, II 139 *lischar*; II 145 *bolox*; II 150 *ladrun*. Gainerako izen guztiak artikulua mugatuarekin agertzen dira.
- II. Artikulu mugaturik gabeko adjektiboa: I 362 *pissu*; I 363 *arin*; I 470 *itsu*; I 471 *isil*; I 472 *mutu*; I 473 *maengu*; I 474 *cartsol*; I 488 *gose*; I 489 *ase*; I 513 *galdu*; (I 438 *saval*: infinitiboaren ordezkari agertzen da hitz hau). Bigarren hitz zerrendan ez da agertzen artikulua mugaturik gabeko adjektiborik.
Honako hau da artikulua mugatua daramaten adjektibo guztien zerrenda: I 476 *itsussia*; I 477 *ederra*; I 492 *gisena*; I 493 *idorra*; I 495 *fesua*; I 499 *bordigia*. = II 161 *tuta*; II 165 *bandia*; II 166 *sumia*; II 167 *botza*; II 168 *berrua*; II 169 *berria*; II 171 *sarra*; II 172 *bastua*; II 173 *ona*; II 175 *mala*; II 187 *bilza*; II 188 *syria*; II 189 *gorria*; II 190 *guzia*; II 191 *clinke*.
- III. Artikulu mugatua sobran ager daiteke: I 83 *macella bessura*, I 464b *bigia*, II 227 *berrua usnia eta berria bura*, II 228b *sarra*, II 228c *bia*. Vide supra, II atalean: I 476 *itsussia* etab., II 161 *tuta* etab.

3. Islandierazko infinitiboa euskaraz adierazteko erak

Bi infinitibo aurkitu ditut ohi diren moduan, *-tu* atzizkiarekin hain zuzen ere, osatuak: I 354: *picatu*, I 429 *atrapattu*; baina izenaren ordezkari agertzen dira hor.

Hiru erataria itzultzen dira euskarara lehenengo hitz zerrendako berrogeita-mairu islandierazko infinitiboak eta bigarreneko zazpiak:

1. Aditz erroaren bitartez.
  2. Adberbioaren bitartez.
  3. Izenaren bitartez.
1. Infinitiboaren ordezkari aditz erroa: I 360 *pintha (-tu)*; I 361 *treinsia (-tu)*; I 426 *bissa (-tu)*; I 433 *buta (-tu)*; ? I 464a *trumpa (-tu)*; I 465 *altsia (-tu)*; I 502 *pikia (-tu)*: hitz erromanikoetatik hartuak dira aurreko guztiak. I 409 *sarrapo (-katu)*; I 410 *ondora (-tu)*; I 413 *sins (-a-tu)* / I 438 *saval (-du)*; I 442 *har (-tu)*; / I 407 *nigar (-egin)*; I 408 *hirri (-egin)*; I 411 *igeri (-egin)*; / I 406 *musu (-eman)*; / I 515 *hasarre (-izan)*; / I 414 *butundo*; / I 428 *evats (-i)*; I 505 *assic (-i)*; I 507 *baats (-i)* = II 70 *arrana (-tu)*; II 71 *travala (-tu)*; II 197 *trucka (-tu)*; II 209 *fenicha (-tu)*; II 210 *tricha (-tu)*; ? II 211 *sickutta*. = III 9 *suspira (-tu)*. Ikus hirugarren hitz zerrenda baten hondarrak.
  2. Infinitiboaren ordezkari adberbioa: I 348 *borroca*; I 349 *lasterca*; I 366 *assamanca*; I 390 *sicoca*; I 405 *fereca*; I 416 *kilica*; I 422 *laureinca*; I 424 *attoca*; I 441 *harrica*; / I 415 *borrocha*; / I 421 *istapicka*; I 427 *kolpecka*; / I 425 *kikomiciuka*; I 516 *mokoka*; / I 364 *singo (-ka)*; I 365 *cilipurde (-ka)*; / I 350

passicetan. = Bigarren hitz zerrendan ez da agertzen infinitiboaren ordezeko adberbiorik.

3. Infinitiboaren ordezeko izena: I 222 *abosavaltia*; I 223 *sopinia*; I 224 *bestula* (cf. *estulka*, *estüleiz*); I 392 *dittigia*; I 396 *batsa*; I 399 *ocavilla*; I 401 *avelia*; I 423 *uratsa*; ? I 434 *eixia*; I 437 *cassetia*; ? I 464a *trumpa*; I 503 *colpia*; I 504 *arralia*; I 506 *berdolia*. = ? II 198 *morta*. = III 10 *goetta*. Ikus hirugarren hitz zerrenda baten hondarrak.

D. Ortografi arazoak

0. Runolphus Jonas islandiarraren liburuiko lehenengo atala dakargu hona, adigarri bezala, ortografiari dagokiona baino lehen

Honako hau da liburuaren izena: *Recentissima antiquissimae linguae septentrionalis incunabula, id est, grammaticae Islandicae rudimenta. Oxoniae, 1688.*

1 or. 1 Kap. *De litteris*: "... 17 kontsonante dira: *b, c, d, f, g, h, k, l, m, n, p, r, s, t, x, z, þ*. Europako gainerako herrietan bezala ahozkatzen dira, alfabeto errunikotik hartua den azken *þ* izan ezik. Bi soinu ditu honek: *d* bezala ahozkatzen da hitz bukaeran edota bokalaren ondoren silaba berean doanean: a.b. *Naath, naad*, "gratia"; *mathur, madur*, "homo". Hitz hasieran berriz badirudi hebraierazko *Thau* delakoaren balioa duela. Bere soinua ez da erabat *Th* garbia, zertxobait kutsatuagoa baino, nolabaiteko txistuarekin, *Tsh* edo. Ahozkatzeko modu hau ez zaie gaur egun arrotz britaniar eta frantsesei. *Thusz* deitzen zioten lehen eta *Thorn* orain.

h letra edo hobe hasperenari buruz, hitz konposatuetan ez bada —a.b. *upphaf*, "principium" edo "initium"— ez dutela hitz hasieran baino erabiltzen esan behar da. ... Aintzinakoek, greziarrek bezala, bokalak bakarrik egiten zituzten hasperendun, a.b. *haugur* "tumulus". Gaur egun berriz *l, n, r* kontsonanteen aurrean ere ezartzen dute *b*: a.b. *blaatur* "risus". Horrela *lutur* "res", *rutur* "aries" eta baita gizonezkoaren izen berezia ere, hasperenik gabe idazten zuten aintzinakoek, baina orain hasperenarekin, *blutur* & *brutur*. Bi forma ditu islandiarren laugarren kontsonanteak: *f, b*. Nonnahi aurkitzen da kodizerik zaharretan bigarren grafema, baina berritasunaren ezaugarri da lehenbizikoa. Beste forma batzuk ere agertzen dira idazterakoan, baina kanpokoei hartuta nire ustez. *x* & *z* bikoitzak ere kanpotik sartu direla literatura islandiarrera uste dut, hauen balioa letra ezberdinekin, hots *gs* eta *sz*-rekin adieraz eta irudikatzen zela pentsa baitaiteke geure geureak diren eskuizkriburik zaharrenak aztertuz gero.

Bost dira bokalak: *a, e, i, o, u*. Hauetarik batek, *e-k*, soinu sinplea eta bakarra du, germaniarren edota daniarren *e*-rena bezalakoa. Bi eratakoak izan daitezke *a, i, u*; luze nahiz laburrak. *a* luzea latinezko *au* diptongoa bezala ahozkatzen da, a.b. *baad* "irrisio"; laburra, latinezko nahiz danierazko edota alemanierazko *a* bezala, a.b. *matur* "cibus". Horrela *i* luzea daukagu *frydur* "elegans" hitzean, eta laburra *fridur* "pax" delakoan. *u* luzearekin ahozkatzen

da *fue* “putredo” hitza, eta laburrarekin *blutur* “res” edota “portio” delakoa, eta honekin nahastuta dator *u* arruntetik *y* soinua ere. Hiru eratakoa izan daiteke *o*: luzea, laburra eta labur-laburra. *o* luzea irakurri behar da *goodur* “bonus” hitzean, eta laburra *for* “vetustus” delakoan. *a* eta *u*-ren bitarteko tinbrea-rekin ahozkatu behar da *o* labur-laburra, a.b. *Ønd* “anima”.

Hitzaren izaerak eta egiturak, norberaren trebetasunarekin batera argi agertzen dutela eta ez dago idazterakoan bokal luze eta laburren arteko ezberdintasuna adierazteko ohiturarik. Baina guk, halere, bokal bikoitzarekin bereiztuko dugu bokal luzea bokal laburretik gure Islandieraren Hastapen hauetan, errakuntzak ekiditearren. Honela *aa*, *ÿ*, *oo* eta *uu* erabiliko ditugu bokal luzeak adierazteko, eta *a*, *i*, *o*, *u* laburrentzako. Gainean jarritako marratxoak (<Ø>) bereiztuko du Ø labur-laburra gainerakoetatik. Esan dezagun bidenabar bokal luzeak ez direla sekula hitz bukaeran joaten, silababakarreko hitzetan edota silababakarreko hitzekin osaturiko hitz elkartuetan ez bada.

Diptongoak sortzen dira bokalak elkartzerakoan. Hiru dira islandiarren diptongo propioak —*ae*, *au* & *ei*— eta bat inpropioa: *y*. Diptongoa osatzen duten bi bokalen soinua entzuteko moduan ahozkatzen dira *ae* & *au* diptongoak, a.b. *aedur* “venā” eta ez egungo daniarrek egiten duten bezala, *ae* diptongoaren lekuan *e* emanez. Horrela *au* ez dute latinez bezala esaten islandiarrek, egungo daniarrek Ø esaten duten bezala baino, a.b. *naud* “calamitas”. Ohitura bera jarraitzen dute *ei*-k eta *y*-k: *neid* “calamitas”, *yður* “víscera”.

* * * *

Lehenengo eta bigarren hitz zerrendetan, eta ez bien artean, ortografi barasunik dagoen ala ez aztertuko dugu. Birritan edo gehiagotan ortografia ezberdinarekin agertzen diren hitzak zehaztuko dira. Aldakortasun ezaugarri ugari agertuko da horrela. Egile islandiarrek euskarazko hitzak idazterakoan euren islandierazko ortografia aldatu duten ala ez ikusiko dugu gero. Beste zenbait ohar ere gehituko da; ez dira azalduko, ordea, egoki lirerateen guztiak.

1. Lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzen ortografi aniztasuna.

1. - *aa* ~ *ä*: I 187 *raa* (I 340 *jaa*) - I 143 *skrä*;
2. - *i* ~ *y*: I 122 *fingur* - I 272 *fýngur*;
3. - *oo* (*o*) ~ *ö*: I 420 *book* - I 54, 55, 56 *bök*; I 182 *lood* - I 123 *löfe*; I 230 *sool* - I 209 *söl*; I 251 *toobak* - I 107, 250 *töbak* (34 *tobach*; 118, 257: *stör* - 329: *stor*);
4. - *o* ~ *ò*: I 504 *hoggva* - I 361 *höggva*;
5. - *ch* ~ *ck* ~ *k*: I 144 *licbell* - II 26 *lykell*; I 326 *druchur* - I 430 *sträkur* - I 499 *dru(ch, ck, k)enn*; I 34 *tobach* - I 107, 250 *töbak*, I 251 *toobak*; I 334 *eche* - I 339 *e(ch, ck, k)i*; (I 339, 341, 499-n σ zeinua agertzen da, *ck*-rekin eman ohi dena. Baina lehenengo hitz zerrendan behin baino ez dator *ck*: I 11 *kockur*. Honenbestez egokiago dirudi *ch* edota *k*-rekin ematea σ zeinua. Cf. I 326 *druchur*, I 430 *sträkur*).

6. - *sk* ~ *sb*: I 7, 8, 512 *skip* - I 370, 510 *ship*; I 72, 138 *skrif* - I 455 *sbrif*;
7. - *l* ~ *ll*: I 258, 323 *ljitel* - I 113, 119 *ljitell*; I 455 *spiald* - I 483 *spialld*;
8. - *s* ~ *z*: I 107 *töbaksbankur* - I 251 *toobakzpýpa*;
9. - *tv* ~ *thv*: I 337 *tvinne* - I 304 *thveggia*;
10. - *þ* ~ *d*: I 432 *far þu* - I 480 *far du*;

2. Bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzen ortografi aniztasuna.

1. - *aa* ~ *ä*: II 69 *aar* - II 87 *här*; II 72 *aar* - II 58 *borjárn*;
2. - *e* ~ *i*: II 26 *lykell* - II 27 *lykill*;
3. - (g)e ~ (g)ie: II 225 *gefdu mier* - II 193 *giefdu mier*;
4. - *e* ~ *je*: II 223 *eg* - II 224 *jeg*; II 213 *et þu* - II 212 *jettu*;
5. - *ü* ~ *w*: II 104 *hwfa* - II 228b *hüva*;
6. - *f* ~ *v*: II 104 *hwfa* - II 228b *hüva*;
7. - *l* ~ *ll*: II 228b *piól* - II 142 *piöll*;
8. - *þ* ~ *d*: II 195 *þvo þu* - II 196 *þvodu*;

3. Lehenengo eta bigarren hitz zerrendetako islandierazko hitzen arteko ortografi ezberdintasunak.

- a. *sk*-ren ordezko *sb*: 7 aldiz agertzen da lehenengo hitz zerrendan *sk*-ren ordezko *sb*, eta behin ere ez bigarreanean (22 aldiz agertzen da lehenengo hitz zerrendan *sk* eta 13 aldiz bigarreanean).
- b. *s*-ren ordezko *z*: 30 aldiz agertzen da lehenengo hitz zerrendan *s*-ren ordezko *z*, eta behin ere ez bigarreanean. Ikus I.D.9.XI. atala.
- c.
  1. - *a* ~ *ä*: I 266 *jarn* - II 58 *járn*;
  2. - (k)e ~ (k)ie: I 90 *skegg* - II 93 *skiegg*; I 332 *ketell* - II 22 *kietell*;
  3. - *i* ~ *y*, *j*: I 286 *flidra* - II 134 *flydra*; I 406 *kiss* - II 214 *kyss*; I 117 *vetlingar* - II 113 *vetljngar*;
  4. - *j* ~ *y*: I 109 *brjyne* - II 55 *bryne*;
  5. - *oo* ~ *ö*: I 515 *bloota* - II 126 *blöd*;
  6. - *oo* ~ *ä*: I 193 *noott* - II 76 *nätt*;
  7. - *u* ~ *ü*: I 235 *dukur* - II 15 *dükur*; I 181 *pudur* - II 45 *püdur*; I 80 *tunga* - II 91 *tünga*; I 40 *hua* - II 228b *hüva*;
  8. - *u* ~ *w*: I 40 *hua* - II 104 *hwfa* (II 228b *hüva*);
  9. - *hn* ~ *kn*: I 178, 237, 274 *hnjfur* - II 28 *knjfur*;
  10. - *ch* ~ *ck*: I 334 *eche* - II 164 *ecke*; I 64 *klucha* - II 11 *klucka*;
  11. - *sh* ~ *sk*: I 116 *flasha* - II 19 *flaska*;
  12. - *ey* ~ *ei*: I 45 *peysa* - II 52 *peisa*, II 106 *peisa*;
  13. - . ~ *f*, *v*: I 40 *hua* - II 104 *hwfa*, II 228b *hüva*.

4. Lehenengo hitz zerrendako euskal hitzen ortografi aniztasuna.

1. - *c* ~ *ch*: I 348 *borroca* - I 415 *borrocha*; (I 415en *-cha* agertzen da, I 421en *-cka*, I 424en *-ca*.
2. - *l* ~ *ll*: I 251 *belara* - I 34 *billara*; I 118 *miralia* - I 146 *morallia*;
3. - *r* ~ *rr*: I 289 *hari* - I 441 *harri*-; I 127 *bulara* - I 91 *bularra*; I 282 *arensuria* - I 345 *arrevea*;

4. - *th* ~ *t*: I 219 *thala* - I 234 *tassa*;
5. - *p* ~ *pp*: I 41 *sapolla* - I 51 *sappata*;
6. - *b* ~ *v*: I 191 *gabia* - I 123 *escusavala*; I 193 *gaba* - I 124 *escugivela*.

5. Bigarren hitz zerrendako euskal hitzen ortografi aniztasuna.

1. - *ch* ~ *k*, *ck*: II 18 *tescha* - II 228b *teska*; II 43 *bischusa* - II 218 *biskusa*; II 147 *sichirua* - II 211 *sickutta*;
2. - *l* ~ *ll*: II 22 *kalldura* - II 45 *pulbura*;
3. - *m* ~ *mm*: II 211 *samaria* - II 144 *sammaria*;
4. - *s*, *ss* ~ *z*: II 220, 221, 222 *gals-* - II 110, 111, 112 *galz-*; II 226 *gissuna* - II 78 *gizuna*; II 99 *brasos* - II 98 *braza*; II 146 *siebala* - II 137 *hiziura*; II 76 *orotsa* - II 167 *hotza*; *z* letra ez da agertzen bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan.
5. - *t* ~ *tt*: II 184 *sumbat* - II 220 *sumbatt*;

6. Lehenengo eta bigarren hitz zerrendetako euskal hitzen arteko ortografi ezberdintasunak.

- a. -*gi-* (I 267 *ardigia*, II 148 *ardia* e.a.) Askotan agertzen da -*gi-* -*i-* eta -*a--*ren bitartean lehenengo hitz zerrendan, eta behin ere ez bigarrean. Badirudi soinu ezberdinak adierazi nahi izan zituztela bigarren hitz zerrendaren egileak *ardia* (II 148) formarekin eta lehenbizikoaren egileak *ardigia* (I 267) formarekin. Ikus I.D.9.I. atala.
- b. -*u(b)a* (I 121 *eskuba*, II 95 *evaskua* e.a.). Sarritan agertzen da lehenengo hitz zerrendan -*b-* -*u-* eta -*a-* bitartean, eta behin ere ez bigarrean. Badirudi soinu ezberdinak adierazten dituztela -*uba--k* eta -*ua--k*. Ikus I.D.9.V. atala.
- c. *ci* = *ki*: Ien sarritan agertzen da *ci* = *ki*; IIen behin ere ez.
- d. *c* = *ç* (frantsesezko *garçon* bezala): Ien askotan agertzen da *c* = *ç*; IIen behin ere ez (II 25en ezpada: *carelia*).
- e. *z*: *z* letra ez da behin ere agertzen lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan, baina askotan bigarren hitz zerrendako halako hitzetan. Lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan berriz 4 aldiz agertzen da *z*, eta behin ere ez bigarren hitz zerrendako halako hitzetan. Ikus I.D.9.XI. atala.
- f. *ae*: *ai-*ren ordeztu beti agertzen da *ae* lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan, eta behin ere ez bigarren hitz zerrendako euskal hitzetan. *ae* daukate bai lehenengo eta bai bigarren hitz zerrendetako islandierazko hitzek.
- g. Ortografia ezberdinak dituzten hitz bakarrak:
  1. - *a* ~ *af*: I 219 *thala* - II 32, 228b *tafla*;
  2. - *ai* ~ *æ*: II 4 *haisia* - I 212 *hæsia*;
  3. - *b*, *f* ~ *v*: II 45 *pulbura* - I 181 *bolvora*; I 275 *salbonia* - II 51 *salvona*; I 24 *navarra* - II 42 *navarra*;
  4. - *c*, *ch* ~ *k*: I 121 *escuba* - II 95 *evaskua*; I 75 *giacha* - II 108 *giaka*;
  5. - *c* ~ *cb*: I 33 *sicilua* - II 147 *sichirua*;
  6. - *l* ~ *ll*: II 49 *bilara* - I 34 *billara* (I 251 *belara*); II 25 *carelia* - I 398 *carillia*;
  7. - *m* ~ *mm*: I 45 *camissola* - II 106 *cammesola*;
  8. - *p* ~ *pp*: I 41 *sapolla* - II 102 *sappella*;

9. -r ~ rr: II 107 *attora* - I 46 *atorra*; II 91 *bizara* - I 90 *bisarra*;
 10. -s, ss ~ z: I 90 *bisarra* - II 93 *bizara*; I 334 *es* - II 182 *ez*; I 37 *etsia* - II 12 *itzia*; I 234 *tassa* - II 19 *taza*;
 11. -s ~ ss: II 106 *cammesola* - I 45 *camissola*; I 1 *gisona* - II 226 *gissuna*;
 12. -t ~ th: II 32, 329 *tafla* - I 219 *thala*; (cf. I 234 *tassa* - II 19 *taza*).
 Behin ere ez da agertzen *th* bigarren hitz zerrendako hitzetan, 9 aldiz (I 142 *athia*, 151 *cytharra*, 205 *larumbatba*, 207 *iliabethia*, 208 *orthia*, 219 *thala*, 244 *itsecalbu*, 342 *aitba*, 360 *pintha*) lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan, eta behin (I 304 *thveggia*) lehenengo honetako islandierazko hitzetan.

7. Lehenengo hitz zerrendako euskal hitzen ortografia ez da beti islandiar garbia.

- a. Ekidin egiten da batzutan *k*: I 68 eusk. *predicatochia* ~ isl. *predikunarstöll*; I 107 eusk. *tabacatochia* ~ isl. *töbaksbaukur*.
 b. Ekidin egiten da batzutan *b*: I 72 eusk. *scrifania* ~ I 455 isl. *sbrifspialld*.

8. Bigarren hitz zerrendako euskal hitzen ortografia ez da beti islandiar garbia.

- a. Ekidin egiten da batzutan *k*: II 11 eusk. *campana* ~ isl. *klucka*; II 43 eusk. *bischusa* ~ isl. *braud-kaka*; II 156 eusk. *caca* ~ isl. *skjitur*; Islandierazko *Christur* (II 224) kenduta, *k* eta *ck* bakarrik agertzen dira bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan. Euskal hitzetan *c*, *ch*, *ck* eta *k* agertzen dira.
 b. Beti idazten da *ai* eta behin ere ez *æ* islandierazko hitzetan bezala.
 c. 30 aldiz dator euskal hitzetan *z* letra, eta behin ere ez islandierazkoetan.
 d. (-)gi-ri dagokionean ikus beherago datorrena (sub 9).

9. Euskal ortografiari dagokion zenbait ohar.

I. (-)gi-, (-)ge--ren balioa³.

Hiru forma fonetiko hauetako bati dagokio *begigia* (I 78) euskal hitza: *begia*, *begiža* (*ž* = frantsesezko *jour* hitzeko *j*), *begiāa* (*ā* = *d* "bustia"). Zeini?

Beste hiru forma hauetako bati dagokio *giarsaete* (I 496) euskal hitza: *jarsaite* (*j* = *i* erdibokala), *žarsaite*, *āarsaite*. Zeini?

Bi forma hauetatik bati dagokio *angeredera* (I 162) hitza: *and'erederra*, *anderederra*. Baina zeini?

Argi dago honako hauek direla arazoak: 1. Euskalari batzuk *y*-rekin adierazten dituzten euskal soinuen aldaera ezberdinena. 2. Batzutan ahokatzan ez den islandierazko *gi*-rena.

Gure arazotxo hauek konpontzeko bi hitz zerrendetako *gi* nahiz *ge* dararmaten euskarazko nahiz islandierazko hitzak arakatuko ditugu.

(3) Vide: L. L. Bonaparte, princeps: *Le verbe basque en tableaux*, Londres 1896, xxx. or. 6. R. M. de Azkue pr.: *Diccionario*, Bilbao 1905, 376. or.; H. Gavel: *Éléments de Phonétique Basque*, Paris 1920, 118. or.; Sigfus Blöndal: *Islandsk-Dansk Ordbog*, Reykjavic 1920-1924.

A. Gehienetan *begia* idazten den *begigia* (I 78) eta antzekoak.

Honako hau zehaztu behar da ezer baino lehenago, bigarren hitz zerrendan ez dela behin ere *begigia* hitzean bezala erabilita agertzen *-gi-*. Honenbestez lehenengo hitz zerrendakoak bakarrik dira *-ia-* bukaera duten ondoko hitz guztiak:

I 7 *uncia*; I 11 *espensaria*; I 14 *harporie*; I 21 *ogia*; I 49 *galsaria*; I 52 *orassia*; I 55 *orassiunia*; I 56 *debossiunia*; I 61 *ostria*; I 64 *escilia*; I 66 *aldaria*; I 68 *predicatochia*; I 70 *enia*; I 72 *scrifania*; I 76 *ilia*; I 78 *begigia*; I 80 *mibia*; I 101 *berna sachia*; I 105 *mabaña*; I 107 *tabacatochia*; I 109 *sorrastaria*; I 111 *dosia*; I 114 *lumatsia*; I 118 *miralia*; I 119 *sumia*; I 120 *catalosia*; I 132 *givetekvaldia*; I 136 *mitsia*; I 137 *berinia*; I 139 *baria*; I 142 *athia*; I 143 *sarralia*; I 146 *morallia*; I 147 *argolia*; I 150 *croscolia*; I 155 *botonia*; I 156 *lebonia*; I 161 *arotunia*; I 163 *assiria*; I 164 *potsoconia*; I 165 *samaria*; I 174 *espronia*; I 177 *ippormacilia*; I 183 *barilia*; I 184 *barricia*; I 186 *calia*; I 187 *berganasia*; I 191 *gabia*; I 194 *arasaldia*; I 199 *igandia*; I 201 *asterdia*; I 204 *ortseralia*; I 206 *astia*; I 207 *iliabethia*; I 208 *orthia*; I 209 *iguscia*; I 210 *iliargia*; I 212 *haesia*; I 215 *urigia*; I 221 *itsia*; I 222 *abosavaltia*; I 223 *sopinia*; I 226 *haginia*; I 229 *christalia*; I 235 *daffalia*; I 248 *espesia*; I 256 *unilia*; I 257 *cutsa handia*; I 258 *cutsa sumia*; I 259 *beharia*; I 260 *bebia*; I 263 *subaña*; I 266 *brosia*; I 267 *ardigia*; I 269 *aharia*; I 272 *ditaria*; I 275 *salbonia*; I 277 *urdia*; I 280 *belia*; I 281 *astoria*; I 282 *arensuria*; I 289 *haria*; I 290 *burdinia*; I 292 *uria*; I 295 *kofria*; I 297 *letonia*; I 299 *ojalsuria*; I 304 *hasia*; I 310 *estalbia*; I 311 *mendigia*; I 316 *orastochia*; I 320 *gattogumia*; I 321 *sulia*; I 324 *curliscia*; I 327 *sapinia*; I 332 *basmia*; I 335 *malia*; I 336 *baresaria*; I 337 *harigia*; I 341 *Francia*; I 355 *sania*; I 356 *calitsia*; I 357 *uligia*; I 361 *treinsia*; I 367 *kia*; I 369 *sucaldia*; I 371 *attia*; I 381 *sialonia*; I 383 *lumatsia*; I 384 *gurtimia*; I 392 *dittigia*; I 394 *mucigia*; I 398 *carillia*; I 401 *avelia*; I 430 *gessurtia*; I 434 *eixia*; I 437 *cassetia*; I 440 *frangia*; I 451 *iscilinia*; I 454 *casia*; I 457 *ustagia*; I 458 *machilia*; I 464b *bigia*; I 465 *altsia*; I 468 *iratsaria*; I 476 *itsussia*; I 484 *gattia*; I 485 *galeriec*; I 494 *assotia*; I 502 *pikia*; I 503 *colpia*; I 504 *arralia*; I 506 *herdolia*; I 510 *gylia*; I 511 *gobrotonia*.

Honako bereizketa hauek egin behar dira hitz horien artean:

- a. *-ia* ~ *ia*, hots *i* zaharra duten hitzak. Ikus aipaturikoen artean: I 7 *uncia*, 11, 21, 49, 52, 61, 68, 80, 101, 107, 109, 163, 165, 187, 191, 201, 209, 210, 257, 259, 260, 269, 282, 289, 299, 316, 321, 324, 341, 430, 434, 468, 476, 485.

Bigarren hitz zerrendan ere agertzen dira halako hitzak: Cf. II 2, 3, 5, 9, 36, 53, 63, 89, 96, 112, 114, 144, 145, 148, 159, 160, 165, 169, 176, 188, 189, 190.

- b. *-igia* ~ *-ia*, hots *-gi-* tartekatua duten "a" atalekoak bezalako hitzak. Honako hauek dira: I 78 *begigia*; I 215 *urigia*; I 267 *ardigia*; I 311 *mendigia*; I 337 *harigia*; I 357 *uligia*; I 392 *dittigia*; I 394 *mucigia*; I 457 *ustagia*; I 464b *bigia*; I 499 *bordigia*.

Badirudi beste hitz hauek ere gehitu beharko genizkiekeela goikoei: I 196 *bigiar*, *-igia-* bukaeran ez duen hitz bakarra; eta I 231 *begira* pro *beira* (cf. I 466 *gekiseite*), *-ei-*ren ordezeko *-egi-* duen hitz bakarra.

- c. *-ia* ~ ortografia arrunteko *-ea*: Cf. I 70: *enia*, 76: *ilia*, 55, 56, 119, 139, 142, 164, 194, 199, 204, 206, 207, 208, 212, 221, 272, 277, 280, 281, 310, 332, 336, 367, 369, 371, 494, 503.
- d. *-(l)lia*, *-nia*, *-(t)sia* = *-la-*, *-ña*, *(t)śa*.
-la-: I 118 *miralia*, 143 *sarralia*, 146 *morallia*, 147 *argolia*, 150, 177, 183, 256, 321, 335, 398, 401, 458, 504, 506, 510.
-ña: I 105 *mahaña*, 137 *berinia*, 155 *botonia*, 156, 161, 174, 223, 226, 263, 275, 290, 297, 327, 355, 381, 384, 451, 511.
-(t)śa: I 136 *mitsia*, 266 *brosia*, 304 *basia*, 356 *calitsia*, 361 *treinsia*, 383 *lumatsia*, 465 *altsia*; beste hau ere gehituko diegu aurrekoei: I 437 *cassetia*.

A.I. Guzti hori ikusita hona hemen gure lehenbiziko galdera: Ba al du batere baliorik “b” atalean bildu ditugun hitzetan (cf. I 78 *begigia*, I 215 *urigia*) tartekatua dagoen *-gi-* delakoak?

Horago esan dugunez islandierazko ortografian gerta bait daiteke *g* letrak *j*-ren (= *i* erdibokalaren) balioa baino ez izatea aurretik bokalen bat eta atzetik *i* etorritz gero. Honenbestez *viji* esaten da islandierazko *vigi*. Horrela ulertuz gero euskal ortografian forma arruntak diren *begia* eta *uria* bezalakoak dira *begigia* (I 78) eta *urigia* (I 215).

Gainera badirudi “a” ataleko zerrendan eman ditugun hitzek (I 7 *uncia* e.a.), mota berekoak baina *-gi-* tartekatu gabekoak izanik, honako hau erakusten dutela, hots, bi letra horiek ez dutela beste hitzetan (*begigia* a.b.) batere soinurik adierazten. Baina argibide honek ez du balio hitz guzti guzti hauek, *-ia* bukaera dutenak eta *-igia* bukaera dutenak, hitzun bakar batenak edota euskalki bakar batekoak izanez gero baino. Eta ez dago hori zalantzarik gabe baieztatzerik.

Dena dela zentzuzkoa da tartekaturiko *-gi-* delakoa, *begigia* (I 78) hitzean eta mota berekoetan hutsala den ala ez galdetzea. Ortografia kontuetan, gainera, jakintsua ez da ezerekin harritu behar. Denok dakigu idazkera arrazoiak harrigarri eta aldakor izaten direna. Idazkera ebazpideen askatasunaren erakusgarri ditugu izen propioak, adibidez nederlanderazko *Cockx*, hots *Koks*, edota *Dierckxens*, hots *Dierksens*.

Baina badirudi bi gauzak baldintzatzen dituztela ebazpide hauek *begigia* (I 78) bezalako hitzetan:

1. Hitz hauek ez dira izen propioak. Gure egileak ez du izen propioetan izaten den bereizteko eta edertzeko gogorik. Entzuten duena idazten du.
2. Idazleak ez du euskal ortografia ezagutzen. Islandierazko *æ* erabiltzen du, adibidez, *ai*-ren ordezkari, etab. Bigarren hizkuntzako ortografiaz arduratu gabe honen idazkera ebazpideak ezagutzen

ez dituztenek eurena ez den hizkuntza bateko hitzak idazterakoan egiten dutena egiten du: bere ortografiaz baliatu, islandierazkoaz alegia. Ia fonetikoki lotzen zaio honi, hitz zerrendak irakurri eta azterterakoan ikusten denez.

Badirudi beraz gure hitz zerrendetako islandierazko hitzetan ze leku hartzen duen *gi*-k aztertu behar dugula.

Hona hemen *-ia* edota *-igia* bukaera duten, edo bestela *-ia* (*-igia-*) duten islandierazko hitzen zerrenda:

ia-: I 50 *leggiabönd*; I 83 *kiälke*; I 115 *kiallare*; I 150 *biälla*; I 157 *biarndyr*; I 211 *stiarna*; I 297 *piätur*; I 311 *fiäll*; I 338 *siädu*; I 346 *fiara*; I 390 *leggiast*; I 417 *tiara*; I 455 *shrifspiäll*; I 483 *spiäll*; = II 7 *stiarna*; II 9 *fiäll*; II 114 *leggiabönd*; II 202 *siädu*.

-ia: I 36 *kyrkia*; I 314 *lichia*; I 399 *beria*; I 408 *hlæa*; = II. *-ia* ez da behin ere agertzen bigarren hitz zerrendan.

-(g) gia: I 304 *thveggia*; I 506 *fægja*; = II 209 *liggia*.

Argi dago gutxi-gutxitan agertzen dela *-gia* bi hitz zerrendetako islandierazko hitzetan, behin hain zuzen ere (I 506 *fægja*) eta bertan behar zelako. Birritan aurkitzen dugu *-ggia*, behin lehenbiziko hitz zerrendan eta behin bigarrean. Honenbestez badirudi *-gia*-k ez zuela garrantzi handirik islandierazko hitzetan. Ezin pentsa daiteke beraz, islandieraz *-ia*-ren erabilera berbera izan dezakeen arren, idazleak nahiago izango zuenik *-igia* bukaera islandierazko hitzetan sarri agertu ohi den eta lehenengo hitz zerrendan askotan aurkitzen dugun *-ia* bukaera baino.

Beste hiru ohar ere egin behar ditugu:

1. *-ia* = *-ia* delako lekuan agertzen da *-gi-*, baina behin ere ez *-ia* < *-ea* delakoan, nahiz eta mota hau ugari aurkitu idazle honen lanean ere, ez bait du *i* zaharretik eta *e* zaharretik datorzen *i* ezberdinen arteko batere bereizketarik egiten, soinu bera bait zuten *begia* hitzeko *ia*-k eta *enia* (70) hitzeko (*-ea*-tik datorren) *ia*-k. Gogora dezagun *-ia* = *-ia* delakoan gertatzen dela euskaraz, baina ez *-ia* < *-ea* delakoan, *i* eta *a*-ren tarteko *z* edota *ʃ*.
2. *-ia* bukaeradun hitz guztiak hiztun batenak edota euskalki bakar batekoak balira ere litekeena da halere idazleak batzutan soinu txiki bat entzutea eta beste batzutan ez.
3. *-ua* (= *-ua* edota < *-oa*) bukaeradun hitzen artean ere badira *-u-* eta *-a*-ren bitartean *b* daramatenak. Aldakortasun berbera dago hauetan ere, baina baita ezberdintasunak ere. Kendu egin daiteke batzutan islandierazko hitzetan *-gi-*, baina *-b-* ez. (Ikus I.D.9.V. atala).

Ondorioa: Pentsatzekoa da *-gi-* (cf. I 78 *begigia*, I 215 *urigia*) ez dela hutsala eta soinu bat adierazten duela.

A.II. Bigarren galdera: *-gi* honek balio bat baldin badu, zein da bere balioa?

Ezberdina izaten da *-ia* bukaera euskalki ezberdinetan. *-iya* idatzita adierazten dute filologo batzuk *ñabardura* hori, *y* horrek *j*-ren (*i* erdibokalaren), *ġ*-ren edota *ġ*-ren balioa duelarik. Hiru soinu hauetarik bat aukeratu behar dugu beraz guk. Hona hemen *j* soinuari dagokiona: ia gauza bera da *i* eta *a*-ren artean ez duela batere baliorik edota *j*-ren balioa duela esatea. Gauza jakina da *-ia* bukaera hartzen duten hitz guztietan ezartzen dena *j* *i*-ren eta *a*-ren tartean. Eman dezagun halere *j* soinu berezia adierazten duela *-gi-* honek. Baina honen kontra dator egileak eskuerara izatea beste zeinu arrunt bat soinu hau adierazteko, *j* alegia. Lehenbiziko hitz zerrendako islandierazko hitzetan (I 340 *jaa*, I 226 *jaxlar*, I 290 *järn*, I 221 *järnnagle*) eta baita euskarazkoetan ere aurkitzen da letra hau, adibidez I 53 *justa*, I 62 *januna*; are gehiago, baita bokal artean ere: I 39 *ojela*, I 299 *ojalsuria*, I 329 *lejua*; *-e* eta *-a*-ren tartean: I 418 *breja*; *-gi*-ren leku berean: I 27 *baeja*. Erromanikoak diren azken bi hitz hauetan (*brea*, *babía*) argi dago *j* ezin dela erdibokala baino izan.

Ondorioa: Badirudi *-i-* eta *-a*-ren tartean ezarritako *-gi* delakoak ez duela *j* (*i* erdibokala) soinua adierazten. Badirudi honenbestez *ġ* edo *ġ* soinua adierazten duela.

B. (*-gi-* nonbait daramaten hitzak. *-ia* (*-gia*)rekin bukatzen diren hitzak aztertu ondoren, (*-gi-* nonbait daramaten hitz guztiak ikusiko ditugu orain.

Hona hemen, beraz, (*-gi-*) daramaten lehenbiziko hitz zerrendako euskal hitz guztien aipamena, honako sailkapen honekin:

1. *g* (fr. *garçon*) + *i*-ren balioko (*-gi-*) daramaten hitzak: I 1 *gisona*; I 5 *gisongastia*; I 21 *ogia*; I 78 *begigia*; I 124 *escugivela*; I 132 *give-tekvaldia*; I 210 *iliargia*; I 226 *haginia*; I 265 *gimbeleta*; I 492 *gisen-a*; I 510 *gylia*.
2. Gorago aipatu ditugun hitzak, hots I 78 *begigia*, I 215 *urigia* eta beste hamarrak. Hitz hauetan *-i-* eta *-a*-ren tartean euskaraz entzun ohi diren soinuetako baten balioa du *gi* delakoak. (*y* grafemari dagokio).
3. Euskarazko *j*- letraren balioa duen (*-gi-*). Jatorri ezberdinekoa da baina <*y*>ren balio fonetiko ia bera du. Honako hauek dira: I 75 *giacha*; I 133 *giarrua*; I 346 *giuan*; I 440 *frangia*; I 480 *gian*; I 491 *gincua*; I 496 *giarsæte*.

Badirudi orain ez dela lehenago *begigia* (I 78), *urigia* (I 215) etabarrerekin frogatu duguna egiaztatu beharrik: gauza ziurra da egileak soinuaren bat adierazi nahi izan duena hitz hauetan (*-gi-*)rekin.

(*-gi-*) honek *j*-ren (*i* erdibokalaren) balioa duenentz ikustea da arazoa. *begigia* (I 78) hitzean eta mota berekoetan *-gi-*-k zer adierazten duen aztertzerakoan erabili genuen arrazoibideaz balia gaitetzke orain ere: hitz hauek idazterakoan eskuerara zuen egile islandiarrak *j* letra, lehenbiziko

hitz zerrendako islandierazko hitz bat baino gehiagotan agertzen dena, hots, I 125 *bandarjadar*, I 221 *järnnagle*, I 226 *jaxlar*, I 266 *borjarn*, I 290 *järn*, I 340 *jaa*. Zergatik ez diren beste hauek ere modu berean idatzi aztertu behar da, hots, *giacha* (I 75) etabarren ordezt *jacha*, *jarrua*, *jan*, *jarsaete*, *jinkua*, *franja*, *juan*, idatzi ere zinez bi euskal hitzetan idatzi duen moduan, *justa* (I 53) eta *januna* (I 62) hitzetan alegia.

Gainera ez dirudi *giærkvølldi* (I 198) bezalako islandierazko hitz batek **jærkvølldi*-ren soinu bera izango zuenik. Hau ere kontrako argumentu bat da.

Badirudi beraz euskarazko *j* letraren balio ezberdinetatik baztertu beharra dugula *j* soinua (*i* erdibokala).

Baina ikus dezagun bigarren hitz zerrenda ere. Ugari dira hemen (-)gi(-) daukaten euskal hitzak. Honela sailka ditzakegu:

1. *g*-ren (fr. *garçon*) balioko (-)gi- daramaten hitzak: II 26 *gilzak*, II 58 *gimbalita*, II 78 *gizuna*, II 89 *begia*, II 226 *gissuna*.
2. *j* euskal letraren balioko (-)gi- daramaten hitzak: II 1 *Gingua* (cf. I 491 *Gincua*), II 108 *giaka* (cf. I 75 *giacha*), II 132 *stangia* (cf. I 440 *frangia*), II 204 *gianzu* (cf. II 212 *gianzu*), II 205 *giarzu* (cf. I 496 *giarsæte*), II 212 *gianzu* (cf. II 204 *gianzu*).

Ez dago lehenbiziko hitz zerrendan agertzen zen sail bat, *begigia* (~ *begia*) etabarrena alegia. Islandierazko hitz bakar bat aurkitu dugu bigarren hitz zerrendan *gi*- hasierarekin, hots, *giðrer* (II 228a).

Agertzen da *j*- letra islandierazko hitzetan: II 83 *jömfru*, II 181 *ja*, II 212 *jettu*. Behin aurkitu dugu euskal hitzen artean: II 214 *jet*.

Badirudi bigarren hitz zerrendan ere baztertu egin behar dela *j*-euskal letraren balioetatik *j* (*i* erdibokala) soinuarena.

Ondorioa: Pentsatzekoa da $\hat{z}$ edo $\tilde{d}$ -ren balioa duela bai lehenengo eta bai bigarren hitz zerrendetan (-)gi--k (aurrelko orrialdean B.2 eta B.3 ataletan eman ditugun hitzetan).

- C. Baina bada beste azken hitz mota bat gorago aipatu ditugunekin zerikusia duena eta hemen zehaztuko duguna.

Lehenengo hitz zerrendakoak dira bi eta bat bigarrenekoa: I 466 *gekiseite*, I 162 *angeredera*, II 15 *magera* (cf. islandierazko I 92 *mage*). *jeiki zaitte* izango litzateke *gekiseite*-ri dagokion forma; *anderederra*, *angeredera*-ri dagokiona; *majela* (= *mai-øjela*, cf. I 39 *øjela*), *magera*-ri dagokiona.

Ez dirudi hitz hauetan (-)ge--k *j(e)* (*i* erdibokala) soinua adierazten duenik; eta ezta (-)ge- honek *gessurtia* (I 430) eta *gevila* (II 125) hitzetako ge--ren soinua duenik ere. (-)ge--k ezin du ezta *gastelaniazko jota* + *e*-ren balioa ere izan *angeredera* eta *magera* hitzetan. Ez dirudi *gekiseite* hitzean ere horrela izan daitekeenik behin ere ez bait da bi hitz zerrendetan *gastelaniazko jotaren* aztarnarik aurkitzen.

Ondorioa: Pentsatzekoa da $\hat{z}$ edota $\tilde{d}$ adierazten duela (-)ge--k aipatu hiru hitzetan.

Egile islandiarrak nondik hartu zuen (-)gi- eta (-)ge--ren $\hat{z}$ eta $\tilde{d}$ -ren ordeztoko erabilera hau aztertzea geratzen zaigu.

Ez da zentzugabekeria islandierazko dialektoren baten *-gi--k* bokal artean $\hat{z}$ edota $\bar{z}$ ren soinua izan zuela pentsatzea, baina errazago dirudi idazle islandiarrak frantsesetik edota italieratik hartu zituela *-gi-* eta *-ge-* onartzea. Idatzi ere *-a* letraren aurrean (*-gi-* idazten da, eta *-e-*ren aurrean (*-)g-* bakarrik. Lehenbiziko hitz zerrendaren egileak *vocabula Gallica* izenburua ezarri ziola berak idatzitakoari ere esan behar da. (Ikus faksimila).

II. Euskarazko *au*, *oi*, *eu*, *ü*, *txa* (= *t̂a*) direlakoan ordezeko zeinuak.

Euskarazko *au*-ren ordezeko *a*: I 3 *hara*, I 31 *bacchala*, I 100 *belan croscua*, I 187 *berganasia*, I 219 *thala*, ? I 505 *assic*, I 507 *haats*, I 464b *hamala*, II 165 *handia*, II 69 *arra*, II 70 *arrana*, II 228c *hamar la*.

Euskarazko *au*-ren ordezeko *au* (Runolphus Jonasek islandierazko *au*-k danierazko Ø-ren balioa duela esaten badu ere): I 422 *laureinca*.

Euskarazko *oi*-ren ordezeko *o*: I 127 *ombulara*, I 129 *ondsola*, I 130 *onenaren*, I 474 *carsol*.

Euskarazko *oi*-ren ordezeko *au*: I 195 *gausa*.

Euskarazko *oi*-ren ordezeko *oi*: II 36 *letoia* (*i* erdibokalarekin); I 464b *hогоi* (behin baino gehiagotan); II 228c *hогоi* (behin baino gehiagotan).

Euskarazko *eu*-ren ordezeko *u*: I 357 *uligia*.

Euskarazko *eu*-ren ordezeko *eva*: II 95 *evaskua*.

Euskarazko *ü*-ren ordezeko *y*: II 188 *syria*.

III. Baliorik gabeko *i* eta agertzen ez denekoa.

i letraren agerpen ugaria: I 184 *barricia*, I 324 *curliscia*, I 502 *pikia*. *i* letra agertzen ez denekoa: I 171 *sela* (*l*-ren ondoren, I 180 *pessa* (*p*-ren ondoren). Islandierazko kodize askotan agertzen da *k*-ren (palatalaren) ordezeko *ki*. cf. Noreen: *Altnordische Grammatik*, Halle 1903, 34. or., § 39. Ikus baita islandierazko hitzen artean: II 22 *kietell*, I 332 *ketell*.

IV. *y*, *j*, *ey*, *ei* letrak.

y lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan: I 28 *hafys*; I 36 *kyrkia*; I 57 *byskup*; I 108 *vidarnyt*; I 120 *kyker*; I 151 *symphon*; I 179, 180 *byssa*; I 240, 241 *sylfur*; I 260 *kyr*; I 296 *bly*; II 298 *sylke*; I 325 *skyr*; I 371 *busdyr*; I 372 *dyrustafur*.

y lehenengo hitz zerrendako euskarazko hitzetan: I 63 *cyriva*; I 151 *cytharra*; I 179 *sypa*; I 240 *syliara*; I 241 *syliarascoculida*; I 359 *syrota*; I 510 *gylia*.

j lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan: I 9, 17, 313, 314 *stjre*; I 20 *brennevjn*; I 22 *messvjn*; I 23, 24 *vjn*; I 73 *pappyr*; I 74 *ljn*; I 88 *augnabryr*; I 93 *sjda*; I 109 *brjne*; I 113, 119 *ljtjell*; I 258, 323 *ljitel-*; I 141 *brjk*; I 157 *biarndyr*; I 178, 237, 274, 447 *bnjfur*; I 217 *logndryfa*; I 230 *soolshjfa*; I 239, 251, 403, 446 *pjpa*; I 249 *anjjs*; I 272 *fjngur biörg*; I 277 *svjn*; I 284 *steinbjt*; I 348, 415 *ad gljma*; I 358 *krjrt*; I 359 *sjröp*; I 413 *snjta*; I 421, 422, 423 *rjda*; I 452, 459 (*rum*)*brjk*; I 453 *brjjs*; I 460 *paradjjs*; I 461 *helvjte*; I 469 *bjjsna-*; I 497 *blyjstra*; I 503 *stjnga*; I 505 *bjta*.

j lehenengo hitz zerrendako euskarazko hitzetan: I 464b *bjru*.

ey lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan: I 45 *peysa*; I 60 *kaleykur*; I 133 *leyrkanna*; I 170 *beysle*; I 222 *geyspa*; I 259 *eyra*; I 288 *ey*; I 327 *häleystur*; I 425 *blindesleykur*; I 436 *sveyf*; I 494 *keyre*; I 509 *atgeyr*.

ey lehenengo hitz zerrendako euskarazko hitzetan: I 464b *sey*.

ei lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan: I 12 *kapteirn*; I 118, 119 *speigell*; I 152 *streingur*; I 168 *sbeifa*; I 208 *eitt*; I 244 *eingefur*; I 284 *steinbjít*; I 289 *steirn*; I 300 *reim*; I 330 *reikhäfur*; I 339 *veit*; I 366 *leika*; I 367 *reikur*; I 381 *abreiduför*; I 385 *mursteirn*; I 393 *auga steirn*; I 438 *gleitt*; I 491 *eige*; I 492 *feitur*; I 498 *reikar*.

ei lehenengo hitz zerrendako euskarazko hitzetan: I 361 *treinsia*; I 422 *laureinca*; I 466 *gekiseite* (cf. I 496 *-sæte*); I 498 *beirakordig*.

y bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan: II 26, 27 *lykell*; *lykill*; II 41 *syrdryckur* (cf. II 218); II 44 *byssá*; II 55 *bryne*; II 107 *skyrta*; II 109 *-stykke*; II 134 *flydra*; II 169, 227 *nytt*; II 191, 220 *fyrer*; II 196 *skyrtu*; II 201 *syndu mier*; II 214 *kyss*; II 218 *syrdryck*.

y bigarren hitz zerrendako euskarazko hitzetan: II 145 *ydia*; II 188 *syria* (eusk.: *ziiria*).

j bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan: II 28 *knjffur*; II 39, 40, 42 *vjn*; II 84 *frjíd*; II 96 *fjngur*; II 109 *ljf-stykke*; II 113 *vetljngar*; II 133 *steinbjitur*; II 152, 208 *helvjte*; II 156 *skjitur*; II 157 *krækljngur*; II 166, 191 *ljted*; II 187 *hvjtt*; II 208 *helvjtes barn*; II 212, 213 *skjtt*.

j bigarren hitz zerrendako euskarazko hitzetan: II 142, 228b *ljma* (cf. II 141 *lina*); II 181 *vj*; II 221 *hamar bj*; II 222 *vjra* (cf. II 162 *vira*); II 228c *bjru*; II 228c *bj*.

ey (*ej*) ez da agertzen bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan.

ey (*ej*) bigarren hitz zerrendako euskarazko hitzetan: II 222 *sey*, II 228c *sej* (behin baino gehiagotan), II 228c *saspey* (behin baino gehiagotan), II 228c *sortzey* (behin baino gehiagotan).

ei bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan: II 29 *skeid*; II 53 *steinm*; II 106 *peisa* (cf. I 45 *peysa*); II 133 *steinbjitur*; II 137 *bein*; II 154 *leika*; II 162, 222 *meira*, II 168 *beitt*; II 180 *heilsad*; II 182 *nei*; II 219 *peisu*; II 227 *heita*.

ei bigarren hitz zerrendako euskarazko hitzetan: II 31 *scheidas*.

V. *f*; *b*; *v*; *u*, bi hitz zerrendetako euskal hitzetan.

1. *f* lehenengo hitz zerrendan.

f ~ *f*: I 116 *flasc*; I 154 *furceta*; I 235 *daffalia*; I 255 *flascuba*; I 285 *pissflandessa*; I 341 *Francia*; ? I 439 *fordelis*; I 440 *frangia*; I 450 *kroffe*; I 461 *infernuva*.

f ~ *v*: I 24 *nafarra* (II 42: *navarra*); I 274 *nafalla*.

f ~ *b*: I 72 *scrifania*; I 113 *escofa*; I 295 *kofria*.

f ~ *p*: I 168 *ferra*; I 387 *siaffla*; ? I 24 *nafarra* (*naparra*).

2. *f* bigarren hitz zerrendan.

f ~ *f*: II 20 *falza*; II 50 *fuma*; II 208 *biffarnuin*; II 209 *fenicha*; I 216 *for*.

f ~ *b*: II 32 *tafla*.

f-rekin adierazten dira *b* eta *v* biezpainkariak, islandierazko erabilerarekin bat eginez. Honako hau zioen gure egilearen garaikide zen Runolphus Jonas-ek honi buruz: “bi forma ditu islandiarren laugarren kontsonanteak: *f*, *b*.” Ikus I.D.O. atala.

3. *b*, *v*; *u* lehenengo hitz zerrendan.

-*uba* = -*ua* (< -*ua*), -*ua* (< -*oa*): I 4 *esconduba*; I 8 *mastruba*; I 9 *pilotuba*; I 12 *contromastruba*; I 57 *epispicuba*; I 67 *gasteruba*; I 88 *bepuruba*; I 117 *escularuba*; I 121 *escuba*; I 131 *buruba*; I 141 *sustenguba*; I 148 *pissuba*; I 254 *malliuba*; I 255 *flascuba*; I 305 *neguba*; I 314 *aluba*; I 315 *galdaruba*; I 368 *suba*; I 378 *soliaruba*; I 380 *assentuba*; I 459 *ceruba*; I 460 *paravissuba*; I 475 *bulusgorituba*; I 497 *sistuba*.

-*uva* = -*ua* (< -*ua*), -*ua* (< *oa*): I 385 *ardiliuva*; I 412 *kæuva*; I 443 *kutscuva*; I 461 *infernuva*.

-*ava*-: I 490 *indasupisavat* (Vasc.: -*bat*).

-*abe*-: I 464b *labebun* (Vasc.: *lau ebun*).

-*iva*: I 63 *cyriua* (Vasc.: *cirio(b)a*); I 373 *soliva* (Vasc.: **solivo(b)a*); I 375 *gappiriva* (Vasc.: *gapirio(b)a*); cf. I 412 *kæuva* (Vasc.: *kaio(b)a*).

-*ivi*-: I 237 *ganivita* (Vasc.: *canibeta*).

(-)*eva*(-): I 345 *arrevea* (Vasc.: *arriba*); I 428 *evats* (Vasc.: *ebatsi*).

b ~ *u*:- I 44 *beriga*.

-*oa*: ez da agertzen.

-*ua* (< *ua*): ez da agertzen.

-*ua* (< *oa*): I 22 *sagarnua*; I 23 *arnua*; I 26 *isarsua*; I 33 *sicilua*; I 40 *sanua*; I 42 *munterua*; I 43 *leppagua*; I 84 *buru croscua*; I 86 *lepposilua*; I 87 *leppua*; I 98 *sangua*; I 100 *belan croscua*; I 102 *ucondua*; I 103 *besua*; I 108 *cocua*; I 133 *giarrua*; I 144 *gaccua*; I 149 *tirua*; I 176 *uscornua*; ? I 244 *itsecalua*; I 250 *tabacua*; I 313 *pissua*; I 319 *saldinua*; I 329 *lejua*; I 393 *ninnicua*; I 462 *ondua*; I 491 *Gincua*; I 495 *fesua*.

4. *b*, *v*; *u* bigarren hitz zerrendan.

uba = -*ua* (< -*ua*), -*ua* (< -*oa*): ez da agertzen.

-*uva* = -*ua* (< -*ua*), -*ua* (< -*oa*): ez da agertzen. Bai -*ua* eta bai -*uba* (-*uva*) agertzen diren lehenengo hitz zerrendan *hua* (I 40) formarekin idatzita dago islandierazko *húa* hitza; euskal hitzetan -*uba* (-*uva*) bat ere ez dakarren bigarren hitz zerrendan ordea hitz honen bi forma agertzen dira, hots, *hufa* (II 104), *hüva* (II 228b),

-*ava*-: II 71 *travala*.

-*avi*-: II 185 *kavinit*.

-*oa*, -*oba*: ez dira agertzen.

-*ua* (< -*ua*): II 35 *dirua*; II 54 *sua*; II 61 *amua*; II 86 *burdua*; II 95 *evaskua*; II 113 *schularua*; II 138 *larua*; II 154 *alua*.

-*ua* (< -*oa*): II 1 *Gingua* (cf. II 91 *lingua*); II 8 *siassua*; II 27 *giachua*; II 64 *canua*; II 97 *osterua*; II 100 *sangua*; II 104 *sanua*; II 105 *lappacua*; II 109 *garricua*; II 122 *silua*; II 131 *bachaliua*; II 147 *sichirua*; II 153 *pitua*; II 157 *muschuliua*; II 168 *berrua*; II 172 *bastua*.

VI. *c* letra.

a. *c* letraren erabilera lehenengo hitz zerrendako euskal hitzak idazterakoan.

1. - *ca, co, cu* = *ka, ko, ku*. I 4 *esconduba*; I 6 *nescascagastia*; I 12 *contromastruba*; I 44 *mocanessa*; I 45 *camissola*; I 53 *justa corsa*; I 57 *epispicuba*; I 58 *cotiluna*; I 60 *calica*; I 77 *coppeta*; I 82 *koccotsa*; I 84 *burucroscua*; I 85 *carceta*; I 96 *biscarra*; I 100 *belancroscua*; I 102 *ucondua*; I 104 *escomuturra*; I 108 *cocua*; I 110 *cana*; I 112 *tresnescofa*; I 113 *escofa*; I 115 *cava*; I 117 *escularuba*; I 120 *catalogia*; I 121 *escuba*; I 123 *escusavala*; I 124 *escugivela*; I 135 *calieta*; I 140 *cadira*; I 144 *gaccua*; I 150 *croscolia*; I 158 *securra*; I 164 *potocomia*; I 176 *uscornua*; I 186 *calia*; I 190 *abenca*; I 217 *calma*; I 220 *cordela*; I 236 *culida*; I 239 *candelela*; I 241 *syliarascoculida*; I 243 *muscara*; I 244 *itsecalbuia*; I 246 *canela*; I 250 *tabacua*; I 252 *æscora*; I 255 *flascuba*; I 257 *cutsa bandia*; I 258 *cutsa sumia*; I 302 *parruca*; I 308 *camineta*; I 348 *borroca*; I 349 *lasterca*; I 352 *escasala*; I 354 *picatu*; I 356 *calitsia*; I 366 *assamanca*; I 369 *sucaldia*; I 372 *columa*; I 388 *uscarra*; I 390 *sicoca*; I 393 *ninnicua*; I 398 *carillia*; I 399 *ocavilla*; I 400 *sapardalaco*; I 405 *fereca*; I 416 *kilica*; I 417 *alcaterna*; I 420 *mascorra*; I 422 *laureinca*; I 424 *attoca*; I 425 *kikomiciuca*; I 437 *cassetia*; I 441 *harrica*; I 443 *kutscuva*; I 446 *candelela*; I 448 *camineta*; I 454 *casia*; I 459 *cuseta*; I 464b *hameica*; I 474 *cartsol*; I 491 *Gincua*; I 501 *svascamporat*; I 503 *colpia*; I 512 *carela*.
ca = *ça*: I 60 *calica* (?).

2. - *ce* = *ke*: I 389 *ocerra* (?).

ce = *çe*: I 83 *macella*; I 85 *carceta*; I 126 *elcetsura*; I 154 *furceta*; I 159 *ocerra*; I 238 *furceta*; I 459 *ceruba*.

3. - *ci* = *ki*: I 33 *scilua*; I 64 *escilia*; I 184 *barricia*; I 209 *iguscia*; I 273 *iscilimba*; I 324 *curliscia*; I 339 *estacit*; I 394 *mucigia*; I 451 *iscilimia*.

ci = *çi*: I 7 *uncia*; I 177 *ippormacilia*; I 341 *Francia*; I 365 *cilipurde*.

4. - *cy* = *ki*: ez da behin ere agertzen.

cy = *çi*: I 63 *cyriva*.

5. - *-c* = *-k*: I 116 *flasc*: I 485 *galeriec*; I 505 *assic*.

-c = *-ç*: I 28 *glac*.

6. - *ch* = *k* (*h*): I 28 *bæncha*; I 31 *bacchala*; I 75 *giacha*; I 415 *borrocha*; I 68 *predicatochia*; I 101 *berna sachia*; I 107 *tabacotochia*; I 316 *orastochia*; I 458 *machilia*; I 229 *chrestalia*.

7. - *ck* = *k*: I 421 *istapicka*; I 427 *kolpecka*.

8. - *cl-*, *-scn-*, *cr-*, *scr-* = *kl-*, *skn-*, *kr-*, *skr-*: I 358 *clera*; I 202 *astescna*; I 84, 100, 150 *croscua*, *croscua*, *croscolia*; I 72 *scrifania*.

b. *c* letraren erabilera bigarren hitz zerrendako euskal hitzak idazterakoan.

1. - *ca, co, cu* = *ka, ko, ku*: II 7 *cumica*; II 11 *campana*; II 21 *baruca*; II 55 *harrica*; II 62 *cordula*; II 64 *canua*; II 90 *boca*; II 103 *carpuza*; II 105 *lappacua*; II 106 *cammesola*; II 109 *garricua*; II 114 *locaria*; II 116 *mucanesa*; II 156 *caca*; II 158 *mascora*; II 195 *bocata*; II 223 *cavinit*; II 228c *hamica*;

ca = çá: II 25 *carelia*.

2. - *ce = ke*; *ce = çe*, 3. - *ci = ki*; *ci = çí*, 4. - *cy = ki*; *cy = çí*: ez dira behin ere agertzen.

5. - *-c = -k*: II 174 *estoc ona*;

- *c = -ç*: ez da agertzen.

6. - *ch = k(b)*: II 18 *tescha*; II 37 *patacha*; II 131 *bachaliua*; II 139 *lischar*; II 179 *schargascho*; II 209 *fenicha*; II 210 *tricha*; II 31 *scheidas*; II 201 *kichera*; - II 2 *eguschia*; II 147 *sichirua*; - II 128 *ascho balia*; II 129 *techo balia*; - II 27 *giachua*; II 43 *bischusa*; II 113 *schularua*; II 202 *ichusa*; - II 224 *Christ*.

7. - *ck = k*: II 130 *sackura*; II 211 *sickutta*; II 219 *trucka cammisola*.

VII. *b* letra kontsonante ondoren.

ch: *ch* lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan: I 49 *sochar* (II 112 *sockar*); I 64, 65 *klucha*; I 72 *skrifstochur*; I 85 *hnache*; I 140 *bechur*; I 144 *lichell* (cf. II 27 *lykill*, II 26 *lykell*); I 229 *christall*; I 302 *pirrich*; I 314 *lichia*; I 326 *druchur*; I 334 *eche*; I 415 *sucha*; I 439 *lichiu priön*; I 454 *kierta stochur*; I 484 *blecher*; I 490 *nochud*.

ch bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan: II 224 *Christur*.

ch lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan: I 28 *bæncha*; I 31 *bacchalaa*; I 68 *predica tochia*; I 75 *giacha*; I 101 *bernasachia*; I 107 *tabacatochia*; I 229 *christalia*; I 316 *orastochia*; I 415 *borrocha*; I 458 *machilia*.

ch bigarren hitz zerrendako euskal hitzetan: I 2 *eguschia*; II 18 *tescha*; II 31 *scheidas*; II 37 *patacha*; II 43 *bischusa*; II 113 *schularua*; II 128 *ascho*; II 129 *techo balia*; II 131 *bachaliua*; II 139 *lischar*; II 147 *sichirua*; II 157 *muschuliua*; II 179 *schargascho*; II 201 *kichera*; II 202 *ichusa*; II 209 *fenicha*; II 210 *tricha*.

kh, ph: ez dira behin ere agertzen ez lehenengo ez bigarren hitz zerrendetako ez islandierazko ez euskarazko hitzetan. III 8 *silkhúa* agertzen da hirugarren hitz zerrendaren hondarren artean.

th: *th* lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan: I 304 *thveggia* (cf. I 337 *tvinne*).

th ez da behin ere agertzen bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan.

th lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan: I 142 *athia*; I 151 *cytharra*; I 205 *larumbatha*; I 207 *iliabethia*; I 208 *orthia*; I 219 *thala*; I 244 *itbecalbuá*; I 342 *ætha*; I 360 *pintha*; I 464a *hogoithamar = hogoí eta hamar*.

th ez da behin ere agertzen bigarren hitz zerrendako euskal hitzetan.

k (*ck*, *c*), *p*, *t*: sarri agertzen dira bokal aurrean ere bi hitz zerrendetako islandierazko nahiz euskarazko hitzetan. *c* letra da bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan agertzen ez den bakarra.

Badirudi balio bera zutela idazle islandiar hauentzat *ch* eta *th*-k eta *c* (*k*) eta *t*-k.

(d) Euskaratzailearen oharra: *itsecalbuá* dakar eskuizkribuak.

VIII. *l, ll, lia, llia.*

Lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan:

- l ~ -l-: I 219 *thala*; I 220 *cordela*; I 224 *bestula*; I 239 *candelela*; I 241 *syliarascoculida*; I 246 *canela*; I 251 *belara* (cf. I 34); I 262 *sebala*; I 352 *escasala*; I 400 *sapardalaco*; I 416 *kilica*; I 419 *espala*; I 439 *fordelis*; I 446 *candelela* (cf. I 239); I 449 *attavala*; I 451 *iscilinia*; I 455 *rettäla*; I 456 *fontala*; I 512 *carela* (cf. I 398).
- l: I 331 *iral*; I 438 *saval*; I 471 *isil*; I 474 *cartsol*.
- ll: I 467 *logall*^o.
- ll ~ l: I 34 *billara* (cf. I 251); I 41 *sapolla*; I 81 *macella*; I 89 *betasalla* (395); I 92 *sabilla*; I 99 *astalla*; ? I 274 *nafalla*; I 294 *metalla*; I 395 *betasalla* (I 89); I 399 *ocavilla*; I 403 *sirolla*.
- li ~ -le-: I 30 *balia*; I 76 *ilia*; I 204 *ortseralia*; I 280 *belia*.
- li ~ -l-: I 64 *escilia*; I 118 *miralia*; I 135 *calieta* ?; I 143 *sarralia*; I 147 *argolia*; I 150 *croscolia*; I 177 *ippormacilia* ?; I 183 *barilia*; I 207 *iliabethia*; I 229 *christalia*; I 235 *daffalia*; I 240 *syliara*; I 241 *syliarascoculida*; I 256 *unilia*; I 279 *oliua* (cf. I 254); I 283 *guliena*; ? I 300 *abiliota*; I 321 *sulia*; ? I 335 *malia*; I 385 *ardiliuua*; I 458 *machilia*; I 506 *berdolia*; I 510 *glyia*.
- lli ~ l: I 146 *morallia*; I 254 *malliuba* (cf. I 279); I 398 *carillia* (cf. I 512, II 25); I 464b *millia*.
- j-: I 27 *bæja*; I 418 *breja*.

Bigarren hitz zerrendako euskal hitzetan:

- l ~ -l-: II 3 *bilargaria*; II 16 *kaliita*; II 49 *bilara*; II 58 *gimbalita*; II 62 *cordula*; II 65 *salupa*; II 67 *belandela*; II 71 *travala*; II 79 *mutela*; II 106 *cammesola*; II 113 *schularua*; II 125 *gevila*; II 143 *galanta*; II 146 *siebala*; II 175 *mala*; II 192 *bilu*.
- l: II 45 *pulbura*.
- ll ~ -l-: II 102 *sappella*; II 215 *sappelle*; II 22 *kalldura*.
- li ~ -le-: II 82 *emaslia*; II 87 *hiliara*; II 127 *balia*.
- li ~ -l-: II 24 *kurzelia*; II 25 *carelia*; II 81 *danselia*; II 131 *bachaliua*; II 157 *muschuliua*.
- li-: II 38 *liisa*.
- lli ~ -l; -lli- = -l- ez da behin ere agertzen bigarren hitz zerrendan.

IX - *nia (nia, ña, -ñia = -nnia)*

- unia: I 55 *orassiunia*; I 56 *debossiunia*; I 161 *arotunia*.
- onia: I 155 *botonia*; I 174 *espronia*; I 275 *salbonia*; I 297 *letonia*; I 381 *sialonia*; I 511 *gobrotonia*; II 29 *lavonia*; (II 51 *salvona*); II 94 *levonia*; II 121 *botonia*.
- ania: I 72 *scrifania*; I 105 *mabañia*; I 263 *subañia*; I 355 *sania*; II 14 *mabania*.
- inia: I 137 *berinia*; I 223 *sopinia*; I 226 *baginia*; I 290 *burdinia*; I 327 *sapinia*; I 384 *gurtinia*; I 451 *iscilinia*.

-eniu-: I 291 *steniuba*; II 60 *irenia*.

-nia ~ -nea: I 29 *esnia*.

X. r, rr.

I. r eta rr-ren erabilera lehenengo hitz zerrendako euskal hitzak idazterakoan.

-r- = euskarazko -r-: I 10 *harotsa*; I 11 *espensaria*; I 14 *harporie*; I 20 *agorienta*; I 25 *ura*; I 42 *munterua*; I 49 *galsaria*; I 52 *orassia*; I 63 *cyriva*; I 65 *oreña*; I 66 *aldaria*; I 67 *gasteruba*; I 73 *papera*; I 84 *burucroscua*; I 88 *bepuruba*; I 118 *miralia*; I 128 *ondagora*; I 130 *onenaren punta*; I 131 *buruba*; I 137 *berinia*; I 138 *heratsa*; I 139 *baria*; I 140 *cadira*; I 146 *morallia*; I 149 *tirua*; I 162 *angeredera*; I 163 *assiria*; I 165 *samaria*; I 172 *estrivera*; I 181 *bolvora* (?); I 185 *aengura*; I 188 *bandera* (?); I 204 *ortseralia*; I 215 *urigia*; I 227 *barbera* (?); I 231 *begira*; I 243 *muscara*; I 252 *æscora*; I 269 *abaria*; I 272 *ditaria*; I 281 *astoria*; I 282 *arensuria*; I 296 *beruna*; ? I 299 *ojalsuria*; I 312 *estera*; I 315 *galdaruba*; I 325 *gastambara*; I 326 *gassura*; I 336 *baresaria*; I 337 *harigia*; I 338 *serdahari*; I 358 *clera*; I 359 *syrota*; I 363 *arin*; I 375 *gappiriva*; I 377 *pareta*; I 378 *soliaruba*; I 379 *obassura*; I 386 *tiradera*; I 398 *carillia*; I 403 *sirolla*; I 411 *igeri*; I 422 *laureinca*; I 423 *uratsa*; I 459 *ceruba*; I 460 *paravissuba*; I 464b *hÿru*; I 468 *iratsaria*; I 485 *galeriec*; I 498 *beirakordig*; I 501 *svascamporat*; I 512 *carela*; I 514 *eramann*; I 517 *diaberu*.

-rr- = euskarazko -rr- (r): I 24 *nafarra*; I 46 *atorra*; I 79 *sudurra*; I 90 *bisarra*; I 91 *bularra*; I 96 *biscarra*; I 97 *isterra*; I 104 *escumuturra*; I 109 *sorrastaria*; I 133 *giarrua*; I 134 *pitserra*; I 151 *cytharra*; I 158 *securra*; I 159 *ocerra*; I 168 *ferra*; I 169 *atsaparra*; I 175 *sangarra*; I 184 *barricia*; I 211 *isarra*; I 245 *biperra*; I 270 *adarra*; I 278 *oliarra*; I 302 *parruca*; I 303 *arrabota*; I 317 *æsturra*; I 345 *arvea*; I 347 *etorri*; I 348 *borroca*; I 388 *uscarra*; I 389 *ocerra*; I 391 *isorra*; I 408 *hirri*; I 409 *sarrapo*; I 410 *ondorra*; I 415 *borrocha*; I 420 *mascorra*; I 436 *hiderra*; I 441 *harrica*; I 477 *ederra*; I 486 *egarri*; I 493 *idorra*; I 504 *arralia*; I 515 *basarre*.

Euskarazko -r--ren ordezeko -rr-: I 143 *sarrallia*; I 151 *cytharra* (?); I 410 *ondorra*.

Euskarazko -rr- (-r)-ren ordezeko -r-: I 3 *bara*; I 34 *billara* (cf. I 251); I 52 *orassia*; I 83 *bessura*; I 93 *sabetsbessura*; I 117 *escularuba*; I 126 *elcetsura*; I 161 *arotunia*; I 162 *angeredera*; I 183 *barilia*; I 194 *arasaldia*; I 213 *demboredera*; I 214 *elura*; I 240 *syliaara*; I 251 *belara* (cf. I 34); I 259 *bebaria*; I 271 *oratsa* (cf. I 316); I 282 *arensuria*; I 287 *sera*; I 289 *haria*; I 292 *uria*; I 293 *egura*; I 307 *sera*; I 316 *orastochia* (cf. I 271); I 330 *kara*; I 435 *arunda*; I 447 *beriga*; I 463 *erenda*; I 475 *bulusgorituba*.

Zatekeena da lehenengo hitz zerrendaren egileak bi soinu ezberdin bereiztu nahi izatea -r- eta -rr--rekin.

r-ren ordezeko d eta l-ri dagokienean ikus fonetika atala.

II. *r* eta *rr* letren erabilera bigarren hitz zerrendako euskal hitzak idazterakoan.

r = euskarazko *r*: II 3 *hilargaria* (?); II 5 *uria*; II 6 *dembura*; II 15 *magera*; II 22 *kalldura* (?); II 30 *livoria*; II 35 *dirua*; II 40 *agorienta*; II 45 *pulbura*; II 47 *bura* (?); II 48 *ura*; II 57 *saria*; II 59 *eskora*; II 60 *irenia*; II 83 *Margarita*; II 97 *osterua*; II 117 *muzisera*; II 118 *tobera*; II 130 *sackura*; II 144 *sammaria*; II 147 *sichirua*; II 180 *bazuriere*; II 188 *syria*; II 200 *niere*; II 211 *samaria*; II 213 *hiarinsat*.

rr = euskarazko *rr*: II 42 *navarra*; II 53 *barria*; II 55 *barrica*; II 69 *arra*; II 70 *arrana*; II 109 *garricua*; II 171 *sarra*; II 189 *gorria*; II 215 *ungetorre gorre*; II 227 *berria*.

Euskarazko *r*-ren ordezko *rr*: II 96 *erria*; II 227 *berrua*.

Euskarazko *rr*-ren ordezko *r*: II 17 *oppora*, II 21 *baruka* (?); II 25 *carelia*; II 49 *bilara* (cf. I 34); II 52 *sammara*; II 56 *sera*; II 76 *orotsa* (cf. I 271, I 316); II 77 *arotsa* (cf. I 194); II 87 *hiliara* (?); II 93 *bizara*; II 107 *attora*; II 113 *schularua* (cf. I 117); II 114 *locaria*; II 137 *biziura*; II 138 *larua*; II 158 *mascora*; II 160 *suria*; II 196 (*attora*); II 216 (*locaria*).

Beti idatziko du *-ura* (II 6, 22, 45, 47, 48, 130, 137, 227), behin ere ez du idatziko *-urra*.

III. (-)ar- edo (-)arr daukaten lehenengo hitz zerrendako hitzen banaketa:

-arra = euskarazko *-arra*: I 24 *nafarra*, I 90 *bisarra*, I 91 *bularra*, I 96 *biscarra*, I 169 *atsaparra*, I 175 *sangarra*, I 211 *isarra*, I 270 *adarra*, I 278 *oliarra*, I 388 *uscarra*.

arra- = euskarazko *arra-*: I 303 *arrabota*, I 504 *arralia*.

-arra- = euskarazko *-arra-*: I 409 *sarrapo*.

arre = euskarazko *arre*: I 515 *basarre*, I 345 *arrevea*.

arri = euskarazko *arri*: I 184 *barricia*, I 441 *barrica*, I 486 *egarri*.

arru = euskarazko *arru*: I 302 *parruca*, I 133 *giarrua*.

-ara = euskarazko *-ara*: I 243 *muscara* (~ *-ada*).

-ara- = euskarazko *-ara-*: I 460 *paravissuba*.

-are- = euskarazko *-are-*: I 130 *onenaren*, I 512 *carela*.

-aria = euskarazko *-aria*: I 11 *espensaria*, I 49 *galsaria*, I 66 *aldaria*, I 139 *baria*, I 165 *samaria*, I 269 *aharia*, I 272 *ditaria*, I 336 *baresaria*, I 468 *iratsaria*.

ari = euskarazko *ari*: I 337 *barigia*, I 338 *sendahari*, I 363 *arin*, I 398 *carillia*.

aru = euskarazko *aru*: I 378 *soliaruba*.

-arra pro euskarazko *-ara*: I 151 *cytharra* (?).

-arra- pro euskarazko *-ara-*: I 143 *sarralia*.

-ara pro euskarazko *-arra*: I 3 *hara*, I 34 *billara*, I 240 *syliara*, I 251 *belara*, I 330 *kara*.

ara- pro euskarazko *arra-*: I 194 *arasaldia*.

are pro euskarazko *arre*: I 282 *arensuria*.

-aria pro euskarazko *-arria*: I 259 *bebaria*, I 289 *baria*.

ari pro euskarazko *arri*: I 183 *barilia*.

aru pro euskarazko *arru*: I 117 *escularuba*.

aro pro euskarazko *arro*: I 161 *arotunia*.

Beti idatziko du *-aria*, behin ere ez du idatziko *-arria*.

XI. z.

- 1a. z letra ez da behin ere agertzen lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan.
- 1b. Lau aldiz agertzen da z letra lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan: I 67 *skantz*, I 191 *masturz karfa*, II 251 *toobakzpijpa*, I 483 *surturbrandz spialld*.
- 2a. Hogeitamar aldiz agertzen da z letra bigarren hitz zerrendako euskal hitzetan:
  - tz-: II 12 *itzia* (Vasc.: -tx-); II 24 *kutzelia*; II 120 *begatza*; II 167 *hotza*; II 228c *bortz*, *sortzey*, *bedritze*.
  - z- (kontsonante ondoren): II 13 *ilzia*; II 20 *falza*; II 26 *gilzak*; II 63 *onzia*; II 110 *galza*; II 111 *galzapota*; II 112 *galzardia*; II 187 *bilza*.
  - z- (bokal artean): II 19 *taza*; II 78 *gizuna* (I 1 *gisona*); II 93 *bizara*; II 98 *braza*; II 103 *carpuza*; II 117 *muzisera*; II 133 *lapparuzia*; II 135 *pladuza*; II 137 *hiziura*; II 170 *dizula*; II 182 *ez*; II 190 *guzia*; II 194 *dizula*; II 204 *gianzu*; II 205 *giarzu*.
- 2b. z letra ez da behin ere agertzen bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan.

Argi dago lehenengo hitz zerrendan islandierazko hitzek bakarrik darabiltena z letra, eta bigarreanean euskarazkoek bakarrik.

**IV - TABLEAU MONTRANT LES PERMUTATIONS DES VOYELLES D'APRES LES DIFFÉRENTES
VARIÉTÉS DE LA LANGUE BASQUE**

I.	1. Villareal de Guip.:	alaba	semea	begia	olloa	buruba	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	2. Añibarro:	alabea	semea	begia	olloa	burua	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
II.	3. Marquina:	alabia	semia	begija	ollua	buruba, burua	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	4. Burunda:	alabia	semia	begiya	ollua	buruba	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	5. Bermeo:	alabia	semia	begija	ollua	burua	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	6. Durango:	alabia	semia	begija	olloa	burua	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	7. Goyerri:	alaba	semia	begiya	ollua	buruba, burua	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	8. Beterri:	alaba	semia	begiya	ollua	buruba, burua	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	9. Oyarzun:	alaba	semia	begiya	ollua	burua	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	10. St. Jean de Luz:	alaba	semia	begia	ollua	buruba, burua	aita	luma	izar	bulhar	ethorri da	yaun bat
	11. Bidart:	alaba	semia	begia	ollua	burua	aita	luma	izar	bulhar	ethorri da	yaun bat
	12. Hasparren:	alaba	semia	begia	oilua	buruya	aita	luma	izar	bulhar	ethorri da	yaun bat
III.	13. Soule:	alaba	semia	begia	ollua	ardua, (bürria)	aita	luma	izar	bulhar	jin da	jaun bat
	14. Cize:	alaba	semia	begia	ollua	buria	aita	luma	izar	bulhar	yin da	yaun bat
	15. Baigorry:	alaba	semia	begia	oilhoa	buria	aita	luma	izar	bulhar	yin da	yaun bat
IV.	16. Arratia:	alabea	semea	begie	olloa	burue	aite	lume	izer	buler	etorri de	jaun bat
	17. Cegama:	alabea	semea	begie	olloa	burue	aite	lume	izar	bular	etorri da	jaun bat
	18. Arrayoz:	alaba	semea	begiye	olloa	burube	aite	lume	izar	bular	etorri da	yaun bat
	19. Orozco:	alabea	semea	begie	olloba	burube, buruin	aite	lume	izer	buler	etorri de	jaun bet
	20. Ergoyen:	alabea	semea	begie	olloba, olloma	burube, buruin	aite	lume	izer	buler	etorri de	jaun bet
V.	21. Ochandiano:	alabie	semie	begije	ollue	burube	aita	luma	izer	buler	etorri de	jaun bet
	22. Centre de la Bisc.:	alabie	semie	begije	olloa	burue	aite	lume	izer	buler	etorri de	jaun bet
	23. Llodio:	alabia	semia	begie	olloa	burue	aite	lume	izer	buler	etorri de	jaun bet

N.B. - *j* indique le son du *j* euphonique biscayen; *j* la prononciation du *j* espagnol; *j* celle du *j* français; *y* le son euphonique de Goyerri; *y* celui de l'*y* français.

E. Fonetika arazoak

L. L. Bonaparte printzearen *Le verbe basque en tableaux*, Londres 1865, liburu bakanetik hartu dugun taula dakargu hona, fonetika atala baino lehenago, irakurlearentzat lagungarri izan dadin^f.

Eztabaidagarri denean arazo bat fonetika atalari ala ortografia atalari dago-kion, oharrekin ezartzen dugu eztabaidako hitza, (?) galdera ikurrarekin edota (Ort.?) laburdurarekin.

a ~ e (eta ez: *e ~ a*): I 49 *galsaria*; I 515 *basarre*; I 241 *syliarascoculida*; I 302 *parruca*; I 456 *fontala*; I 464b *bedaratsi*. = II 112 *galzardia*; II 105 *lappacua* (cf. II 28 *kanavita*; cf. I 43 *leppagua*, I 86 *lepposilua*, I 87 *leppua*; cf. II 133 *lapparuzia*); II 152 *biffarnuin*; II 195 *bocata*; III 4 (hirugarren hitz zerrenda baten hondarretan): *baso*.

e ~ a: I 14 *harporie*; I 158 *sekurra*; I 159 *ocerra*; I 262 *sebala*; ? I 264 *trevesa*; I 265 *gimbeleta*; I 291 *steniuba*; I 297 *letonia*; I 322 *selupa*; I 352 *escasala*; I 485 *galeriec*; I 464b *hemesorts*. = II 163 *mes* (ibidem: *mas*); II 215 *sappelle*.

a ~ i (eta ez: *i ~ a*): II 28 *kanavita* (cf. II 105 *lappacua*); II 202 *ichusa*.

i ~ a: II 60 *irenia*.

a ~ o (eta ez: *o ~ a*): I 43 *leppagua*; I 107 *tabacatochia*; I 109 *sorrastaria*; I 338 *serdahari*. = II 105 *lappacua* (cf. II 28 *kanavita*).

o ~ a: I 20 *agorienta*; ? I 439 *fordelis* = II 29 *lavonia*; II 40 *agorienta*; II 76 (77) *orotsa*; II 77 (76) *orotsa*.

a ~ .: II 213 *hiarinsat*.

a ~ ai: I 8 *mastruba*; I 12 *contramastruba*; I 93 *sabets-*; I 125 *sabets-*; I 349 *lasterca*; badirudi ortografia atalari dagozkiola I 235 *daffalia* (= *dafailla*) eta I 263 *subañia* (*zuba(i)ña*).

a ~ au: Vide Ortografi arazoak, I.D.9.II. atala.

au ~ oi: Vide Ortografi arazoak, I.D.9.II. atala.

æ (= *ai*) ~ *e* (eta ez: *e ~ ai*). I 350 *passiætan*.

e ~ ai: I 282 *arensuria*. = II 25 *carelia*; II 59 *eskora*.

e ~ ei (eta ez: *ei ~ e*): I 137 *berinia*; I 466 *geki*.

ei ~ e: I 422 *laureinca*.

e ~ a: Vide supra: *a ~ e*.

e ~ i (eta ez: *i ~ e*, *-ia ~ -ea*); I 204 *ortseralia*; I 233 *assetta* (Lhande: *azita*); I 365 *cilipurde*; I 401 *avelia* (*labil* ?) = II 2 *eguschia*; II 58 *gimbalita*; II 60 *irenia*; II 79 *mutela*; II 106 *cammesola* (I 45 *camissola*); II 125 *gevila*; II 215 *gorre* - *ungetorre*; II 228c *bedritze*.

i ~ e (baina ondoren datozen *-ia ~ -ea* sartu gabe): I 34 *billara* cf. I 251 *belara*, II 49 *bilara*; I 48 *barnigua*; I 92 *sabilla*; I 136 *mitsia*; I 148 *pissuba*; I 163 *assiria*; I 237 *ganivita*; I 285 *pissflandessa*; I 313 *pissua*; I 362 *pissu*; I 398 *carillia*, cf. II 25 *carelia*, I 512 *carela*; I 421 *istapicka*. = II 12 *itzia* (Larr. s.v. *casa*: *echea*, *ichea*); II 28 *kanavita*; II 49 *bilara*; II 58 *gimbalita*; II 125 *gevila*; II 137 *biziura*; II 152 *biffarnuin*; II 187 *bilza*; II 207 *debruin*; II 213 *hiarinsat*.

(f) *Euskaratzailearen oharra*: Aurreko orrialdean ematen dugu, Deen-ek egin zuen bezala, Bonaparteren forma bilduma berak ematen zuen modu-moduan.

- ia ~ -ea: I 2 *emastia*; I 5 *gisongastia*; I 6 *nescascagastia*; I 29 *esnia*; I 30 *balia*; I 37 *etsia*; I 70 *enia*; I 76 *ilia*; ? I 111 *dosia*; ? I 114 *lumatsia*; I 119 *sumia*; I 142 *athia*; I 164 *potsoconia*; I 199 *igandia*; I 206 *astia*; I 207 *iliabethia*; I 208 *orthia*; I 212 *hæsia*; I 221 *itsia*; ? I 222 *abosavaltia*; I 272 *ditaria*; I 277 *urdia*; I 280 *belia*; I 281 *astoria*; I 292 *uria*; I 295 *kofria*; I 310 *estalbia*; I 320 *gattogumia*; I 332 *basmia*; I 336 *baresaria*; I 367 *kia*; I 369 *sucaldia*; I 371 *attia*; I 440 *frangia*; I 484 *gatia*; I 494 *assotia*; I 503 *colpia*. = II 4 *baisia*; II 12 *itzia*; II 13 *ilzia*; II 46 *usnia*; II 57 *saria*; II 72 *urtia*; II 80 *andria*; II 82 *emaslia*; II 119 *batia*; II 124 *semia*; II 127 *balia*; II 166 *sumia*.
- e ~ o (eta ez: o ~ e); II 209 *fenicha*.
- o ~ e: I 41 *sapolla*.
- e ~ ie (eta ez: ie ~ e) [Ort. ?]: I 180 *pessa*; I 233 *asselta*; I 264 *trevesa*; I 287 *sera*; I 307 *sera*; I 380 *assentuba*. = II 56 *sera*. (Vide infra: i ~ .).
- ie ~ e: ? II 101 *pierner*. (Vide infra: i ~ .).
- . ~ e: I 202 *astescna*. = II 113 *.schularua*; II 179 *.schargascho*.
- ee ~ e: I 106 *beerga* (cf. I 187 *berganasia*); I 445 *reestona*.
(*ee* grafia ez da behin ere agertzen islandierazko hitzetan).
- ei ~ e (eta ez: e ~ ei): I 422 *laureinca*; I 498 *beirakordig*.
- e ~ ei: I 137 *berinia*.
- ei ~ i: ? I 361 *treinsia*.
- ei ~ ai: I 466 *gekiseite*, I 464b *hameica*.
- i ~ e: (vide supra: e ~ i).
- i ~ . (eta ez: . ~ i) [Ort. ?]: I 184 *barricia*; I 324 *curliscia*; ? I 437 *cassetia*; I 502 *pikia*. = II 27 *giachua*; ? II 101 *pierner*; II 137 *biziura* (= *bešurra* ?). Vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.III. atala.
- . ~ -i: I 180 *p.essa*; I 428 *ebats.*; I 505 *assic.*; I 507 *haats*.
- o ~ a (Vide supra: a ~ o).
- o ~ e (Vide supra: e ~ o).
- o ~ u (eta ez: u ~ o, -ua ~ -oa): I 44 *mocanessa*; I 104 *escomuturra*; I 146 *morallia*; I 164 *potsoconia*; I 181 *bolvora*; I 208 *orthia*; I 420 *mascorra*; I 445 *reestona*. = II 174 *estoc ona*.
- u ~ o (baina ondoren datozen -ua ~ -oa sartu gabe): I 42 *munterua*; I 55 *orassiunia*; I 56 *debossiunia*; I 58 *cotiluna*; I 62 *januna*; I 145 *restuna*; I 161 *arotunia*; I 185 *ængura*; I 301 *galuna*; I 320 *gattogumia*; I 346 *giuan*; I 384 *gurtinia*; I 414 *butundo*; I 433 *buta*. = II 6 *dembura*; II 7 *cumica*; II 43 *bischusa*; II 45 *pulbura*; II 78 *gizuna*; II 84 *pulita*; II 88 *trumpa*; II 116 *mucanesa*; II 150 *ladrun*; II 160 *suria*; II 197 *trucka*; II 203 *unat*; II 215 *ungetorre*; II 226 *gissuna*; III 6 (hirugarren hitz zerrenda baten hondarretan): *udula*.
- ua, -uba, -uva ~ oa: -oa ez da behin ere agertzen ez lehenengo ez bigarren hitz zerrendan; lehenengo hitz zerrendan -ua, -uba eta -uva aurkitzen dira, baina bigarrenean -ua bakarrik. (Vide infra: b, v ~.).
- o ~ oi (Ort. ?): I 127 *ombulara*; I 129 *ondsola*; I 130 *onenaren*; I 474 *carsol*. Vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.II. atala.

- o ~ . (eta ez: . ~ o, u): II 30 *livonia*.
- . ~ o: I 189 *kimp.la*.
- . ~ o, u: II 71 *travala* (Larr.: *trabailua*); II 87 *biliara* (= *ile-arroa*, *ile-arrua*); III 1 (hirugarren hitz zerrenda baten hondarren artean): *passaman* (= *pasamano* + *a*).
- u ~ i: II 21 *baruka*.
- u ~ o (Vide supra: o ~ u).
- ü (y) ~ u: II 188 *syria* (pro Vasc.: *züria*).
- u ~ eu (Ort.?): I 357 *uligia*. Vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.II. atala.
- eva ~ eu (Ort.?) II 95 *evaskua*. Vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.II. atala.
- y (pro ü Vasc.) ~ u: II 188 *syria*.
- . ~ e (Vide supra: e ~ .).
- . ~ i (Vide supra: i ~ .).
- . ~ o, u (Vide supra: o, u ~ .).
- b ~ p: I 35 *abessa*; I 181 *bolvora* (cf. II 45: *pulbura*); I 245 *biperra*; I 310 *estalbia*.
- br ~ rb, lb: I 94 *sobralda*.
- b, v ~ . (eta ez: . ~ b):
- 1 - b ~ .: I 4 *esconduba*; I 8 *mastruba*; I 9 *pilotuba*; I 12 *contromastruba*; I 57 *epispicuba*; I 67 *gasteruba*; I 88 *bepuruba*; I 117 *escularuba*; I 121 *escuba*; I 131 *buruba*; I 141 *sustenguba*; I 148 *pissuba*; I 254 *malliuba*; I 255 *flascuba*; I 305 *neguba*; I 314 *aluba*; I 315 *galdaruba*; I 368 *suba*; I 378 *soliaruba*; I 380 *assentuba*; I 459 *ceruba*; I 460 *paravissuba*; I 475 *bulusgorituba*; I 497 *sistuba*.
- 2 - v ~ .: I 385 *ardiliuva*; I 412 *kæuva*; I 443 *kutsçuva*; I 461 *infernuva*.
- Argi dago *b* ezartzen dela beti lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan hitz bukaerako *u* zaharra eta artikulatu mugatuaren artean. Cf. I 88 *bepuruba*, I 121 *escuba*, e.a. Latinezko *-u*-tik edota gaztelaniazko *-o*-tik datorren hitz bukaerako *-u* duten ia berrogeitamar hitzetik erdiek *b* edo *v* daramate *-u*-ren eta artikulatu mugatuaren tartean. Cf. I 8 *mastruba*, I 9 *pilotuba*, I 385 *ardiliuva*. Bigarren hitz zerrendako hitzetan behin ere ez da ezartzen ez *b* ez *v* hitz bukaerako *-u*-ren eta euskal artikulatu mugatuaren artean.
- . ~ b: I 50 *rida*.
- d ~ r (eta ez: r ~ d) [Ort.?): I 370 *belduda*; II 86 *burdua*.
- r ~ d: I 243 *muscara*; I 358 *clera*.
- d ~ t: I 66 *aldaria*; I 392 *dittigia*; II 135 *pladuza*.
- ds ~ ts: I 482 *hardsatsu*.
- ds ~ s: I 129 *ondsola*
- f* letra ~ *v*, *b*, *p*: Euskarazko *v*, *b*, *p*-ren ordezkoko *f* letraren arazoa ez dagokio ortografiari bakarrik, fonetikazko arazoa ere bada eta. Vide *Ortografi arazoak* I.D.9.V. atala
- g*, bokal artean desagertzen ez dena: I 15 *laguna* (baina cf. I 187 *-nasia* ~ *nausia*, *nagusia*). = II 163 *giago*.
- gi* ([dʒ]) ~ *j* (y Vasc.). Vide *Ortografi arazoak* I.D.9.I. atala
- igia* ([dʒza]) ~ *ia*. Vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.I. atala

g ~ k (eta ez: *k ~ g*) [Ort ?]: I 48 *barnigua*; I 237 *ganivita*; I 315 *galdaruba*; I 320 *gattogumia*; I 447 *beriga*; I 510 *gylia*. = II 1 *Gingua*; II 115 *avarga*; II 155 *gulpa*; II 179 *schargascho*.

k ~ g: II 68 *soka*.

(*gi ~ gu*): I 98 *sangua* = II 100 *sangua*.

b ~ .: *b-*: I 10 *harotsa*; I 93, I 95 *bessura*; I 139 *baria*; I 157 *bartsa*; I 212 *bæsia*; I 224 *bestula*; I 289 *haria*; I 304 *hasia*; I 338 *hari*; I 396 *batsa*; I 436 *hiderra*; I 441 *harrica*; I 469 *bagitsbanits*; I 469 *banits*; I 482 *hardsatsu*; I 499 *hordigia*; I 506 *berdolia*; I 507 *baats*; I 515 *hasarre*; I 464b *bjru*, *hamar*, *bogoi*, = II 3 *bilargaria*; II 4 *baisia*; II 53 *barria*; II 55 *barrica*; II 87 *biliara*; II 119 *batia*; II 120 *begatza*; II 137 *hiziura*; II 152 *biffarnuin*; II 165 *bandia*; II 167 *botza*; II 192 *hilu*; II 213 *hiarinsat*; II 228c *bjru*, *hamar*, *bogoi*.

-*b-*: I 80 *mibia*; I 93 *sabets*; I 105 *mahaña*; I 122 *behatsa*; I 125 *sabetsa*; I 156 *lebonia*; I 222 *abosavaltia*; I 259 *bebaria*; I 260 *behia*; I 262 *sehala*; I 263 *subaña*; I 269 *aharia*; I 318 *ebuna*; I 379 *obassura*; I 452 *obasula*; I 464b *ebun*. = II 14 *mahaña*; II 228c *ebun*.

b ~ k: I 436 *hiderra*.

k ~ g (Vide supra: *g ~ k*).

. ~ *k*: I 490 *pis.avat*.

l ~ r (eta ez: *r ~ l*): I 13 *dubalela*; I 239 *candelela*; I 446 *candelela*; I 452 *obassula* (cf. 379); I 33 *sicilua*; I 358 *clera*. Baina: I 243 *muscara*; I 358 *clera*. cf.: *r ~ d*
r ~ l: I 67 *gasteruba*; I 73 *papera*; I 517 *diaberu*. = II 15 *magera*. cf.: *r ~ d*.

l ~ l (eta ez: *l ~ l*): I 58 *cotiluna*; I 171 *sela*. = II 79 *mutela*.

l ~ l: I 177 *-macilia*; I 398 *carillia*.

l ~ pl (eta ez: *pl ~ l*): I 114 *lumatsia*; I 383 *lumatsia*.

pl ~ l: II 34 *pluma*.

. ~ *l*: I 385 *ardiliuva*; I 401 *avelia*.

-*na ~ -nia* (eta ez: *-nia ~ -na*): II 51 *salvona*.

-*nia ~ -na*: I 451 *iscilinia*; II 60 *irenia*.

ñ (= nn) ~ n: I 65 *oreña*.

. ~ *p*: I 300 *abiliota*; I 388 *uscarra*; I 389 *ocerra*.

pl- ~ l- (Vide supra: *l- ~ pl-*).

r ~ d (Vide supra: *d ~ r*).

r ~ l (Vide supra: *l ~ r*).

r ~ rr (eta ez: *rr ~ r*). Vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.X. atala.

r ~ err- (eta ez: *ar- ~ r-*): I 38 *rege*; I 145 *restuna*; I 455 *rettala*.

ar- ~ r-: I 161 *arotunia*; I 435 *arunda*.

-*rd- ~ -dr-*: I 385 *ardiliuva*.

r ~ . (eta ez: . ~ *r*): I 61 *ostria*.

. ~ *r*: I 189 *k.impla*.

s(c) ~ ts, tʰ (eta ez: *ts ~ s*): I 7 *uncia*; I 26 *isarsua*; I 40 *sanna*; I 41 *sapolla*; I 47 *galsa*; I 48 *galsa barnigua*; I 49 *galsaria*; I 85 *carceta*; I 101 *berna sachia*; I 158 *sekurra*; I 194 *arasaldia*; I 284 *lapprusa*; I 316 *orastochia*; I 323 *moisa* (cf. I 444: *moltsa*); ? I 361 *treinsia*; I 366 *assamanca*; I 387 *siaffla*; I 413 *sins*; I 459 *cuseta*.

= II 8 *siassua*; II 13 *ilzia*; II 20 *falza*; II 26 *gilzak*; ? II 43 *bischusa*; II 63 *onzia*; II 65 *salupa*; II 102 *sappella*; II 104 *sanua*; II 110 *galza*; II 111 *galzapota*; II 112 *galzardia*; II 130 *sackura*; II 133 *lapparuzia*; II 146 *siebala*; II 149 *bildosa*; II 187 *bilza*; II 213 *hiarinsat*. = III 8 (hirugarren hitz zerrenda baten hondarren artean): *silkhúa*.

Baina badute horzkaria *-tsa* (*-tza*)-rekin edo bestelakoekin bukatzen diren hitz batzuek: I 10 *harotsa*; I 82 *koccotsa*; I 122 *behatsa*; I 125 *sahetsa*; I 138 *beratsa*; I 166 *adatsa*; I 225 *hortsa*; I 230 *oratsa*; I 247 *gatsa*; I 257 *cutsa*; I 268 *bildotsa*; I 271 *oratsa*; I 396 *batsa*; I 402 *ardatsa*; 423 *uratsa* / I 37 *etsia*; I 114 *lumatsia*; I 136 *mitsia*; I 221 *itsia*; I 356 *calitsia*; I 383 *lumatsia*; I 465 *altsia* / I 197 *etsi*; I 198 *atso*; I 470 *itsu*; I 482 *hardsatsu* / I 134 *pitserra*; I 169 *atsaparra*; I 468 *iratsaria*; I 474 *cartsol*; I 476 *itsussia*; I 479 *etsin*; I 482 *hardsatsu* / I 353 *bats*; I 428 *evats*; I 469 *hagits banits*; I 507 *haats*. = II 76 *orotsa*; II 77 *arotsa*; II 120 *begatza*; II 167 *hotza*; II 12 *itzia*; II 24 *kutzelia*; II 228c *bortz*, *sortzey*, *bedritze*.

ts ~ *s(z)*: I 126 *elcetsura*.

? *sca* ~ *tsa* (badirudi gehiago dagokiola ortografia atalari): I 6 *nescascagastia*.

. ~ *s*: ? I 424 *attoca*.

-ter ~ *-tra*: I 417 *alcaterna*.

v ~ *d*: I 460 *paravissuba*. Baina cf. Meýer-Lübke s.v. *paradisus*: sp., pg.: *paraiso*, afrz: *parevis*.

v ~ *p*: II 94 *levonia*.

v ~ . (Vide supra: *b* ~ .).

. ~ *b* (Vide supra: *b* ~ .).

. ~ *k* (Vide supra, aurreko orrialdean, . ~ *k*).

. ~ *l* (Vide supra, aurreko orrialdean, . ~ *l*).

. ~ *p* (Vide supra, aurreko orrialdean, . ~ *p*).

. ~ *r* (Vide supra: *r* ~ .).

. ~ *s* (Vide supra).

. ~ *t* (Vide supra, *s* ~ *ts*).

II. Euskara-islandiera hitz zerrendak

A. GLOSSARIUM PRIUS. - LEHENENGO HITZ ZERRENDA*¹ VOCABULA GALLICA *

1	gizona	madur	<i>Mann</i>	<i>hombre</i>
2	emastia	kona	<i>Frau</i>	<i>mujer</i>
3	hara	barn	<i>Kind</i>	<i>niño</i>
4	esconduba	hiön	<i>Ebeleute</i>	<i>casados</i>
5	gisongastia	ögiffur madur	<i>unverheirateter Mann</i>	<i>soltero</i>
6	nescascagastia	ögiffur kona	<i>unverheiratete Frau</i>	<i>soltera</i>
7	uncia	skip	<i>Schiff</i>	<i>buque</i>
8	mastruba	skip herra	<i>Schiffsber</i>	<i>maestre (mar.)</i>
9	pilotuba	styremadur	<i>Steuermann</i>	<i>timonel, piloto</i>
10	harotsa	timbur madur	<i>Zimmermann</i>	<i>carpintero</i>
11	espensaria	kockur	<i>Koch</i>	<i>cocinero</i>
12	contromastruba	kapteirn	<i>Kapitän</i>	<i>capitán</i>
13	dubalela	tunnusmidur	<i>Fassbinder</i>	<i>tonelero</i>

1. *gizona*. cf. II 78: *gizuna*.
2. *emaztea*.
3. *baurra*.
4. *ezkonduak*: "los casados".
5. *gizon gaztea*: "el joven".
6. *neskatza gaztea*: "la joven"; -*sca* pro *txa* (= *tša*).
7. Azkue: *unzi* (B.N.), *untzi* (AN b. BN. L. S.).
8. hisp.: *maestro*. cf. vasc.: *maisua*.
9. hisp.: *piloto*. Larr.: *pilotoa*.
10. Lhande: *harotz*: *forgeron, ouvrier*; Azkue s.v. *arotza* (B. G. L-côte): *carpintero*; *harotza* (BN c):

berrero, harotša (L-s): *berrero*; *arotza* (AN. BN. G. R. S.): *berrero*.

11. hisp.: *despensero*: "administrador de la despensa" (D.A.E.).

12. hisp.: *contra maestre*.

13. ? *dubalela* = *dubalera? (Vide I 33 eta II 147: *sicilua* = *zikirua*) cf. hisp.: *duela*; gall.: *douelle, douvelle*. L. L. Bonaparte: *Le verbe basque*, p. xxx: *elizala* (Sal.), *mendiala* (Sal. Soul.) pro *elizara, mendiarra*.

*(1) *Deen-en oharra*: Bere parekoa bilatu diot hitz bakoitzari. Azkueren hiztegi bikainean agertzen dira euskal hitzen forma hauek, hiztegi honetan eman diedan formarekin, jatorria zehazten ez dudanean.

Honako laburdura hauek agertuko dira hurrengo orrialdeetan:

Azkue = Resurrección María de Azkue, pr.: *Diccionario Vasco-Español-Francés*, Bilbao 1905.

Larr. = M. de Larramendi, S.J.: *Diccionario trilingüe*, nueva edición, San Sebastián 1853.

Lhande = Pierre Lhande, S.J.: *Dictionnaire Basque-Français, A-T*, Paris 1926-1936.

Mend. = Bera-López Mendizabal: *Diccionario Castellano-Euzkera, Euzkera-Castellano*, Tolosa 1916.

D.A.E. = Real Academia Española: *Diccionario de la lengua española*, Madrid 1925.

Ni baino jakintsuago direnek ezagutu beharko dituzte honako hitz hauek: I 244 *itsecalbu*, I 283 *guliema*, I 331 *iral*, I 425 *kikomiciuca*, I 483 *tampissa*. II 10 *saildia*, II 31 *scheidas*, II 132 *stangia*, II 134 *plamuna*, II 211 *sickutta*, II 214 *jet sat*.

xvii. mendeko islandiar ortografian *ai* da *æ*-ren balioa. (cf. I 212 *bæisia*, II 4 *baisia*), *ä* = *á*, *ö* = *ó*.

* *Euskaratzailearen oharra*: Honako ohar hau dakar Deen-en edizioak: "Zaila zen batzutan eskuizkribua irakurtzean hitzaren lehen letra larria ala xehea zen bereiztea. Baina badirudi arazo honek ez duela mamia ukitzen". Letra xehez idatzi ditugu guk guztiak bestetarako arrazoirik ez zegoenean.

14	harporie	harponere	<i>Harpunierer</i>	<i>arponero</i>
15	laguna	skipsfölk	<i>Schiffsmannschaft</i>	<i>tripulación</i>
16	siöppa	käeta	<i>Kajüte</i>	<i>camarote</i>
17	lema	stýre	<i>Steuer</i>	<i>timón</i>
18	bela	segl	<i>Segel</i>	<i>vela</i>
19	masta	mastur	<i>Mast</i>	<i>mástil</i>
20	agorienta	brennevýn	<i>Branntwein</i>	<i>aguardiente</i>
21	ogia	braud	<i>Brot</i>	<i>pan</i>
22	sagarnua	messuvýn	<i>Abendmahlswein</i>	<i>vino para celebrar la misa</i>
23	arnua	frans výn	<i>Franzwein</i>	<i>vino francés</i>
24	nafarra	spans výn	<i>spanischer Wein</i>	<i>vino español</i>
25	ura	vatn	<i>Wasser</i>	<i>agua</i>
26	isarsua	hafed	<i>das Mer</i>	<i>la mar</i>
27	bæja	siör	<i>See</i>	<i>mar</i>
28	bæncha; glac	hafys	<i>Meereis</i>	<i>pedazos de hielo suelto que acarrea el mar</i>
29	esnia	miölk	<i>Milch</i>	<i>leche</i>
30	balia	hvalfishur	<i>Walfisch</i>	<i>ballena</i>
31	bacchalaa	fishur	<i>Fisch</i>	<i>pez</i>
32	bura	smiðr	<i>Butter</i>	<i>mantequilla</i>
33	sicilua	saudur	<i>Schaf; spez: kastrierter Widder</i>	<i>oveja; espec.: carnero castrado</i>
34	billara	tobach	<i>Tabak</i>	<i>tabaco</i>
35	abessa	prestur	<i>Pfarrer</i>	<i>cura</i>
36	elisa	kýrkia	<i>Kirche</i>	<i>iglesia</i>
37	etsia	hus	<i>Haus</i>	<i>casa</i>
38	rege	köngur	<i>König</i>	<i>rey</i>
39	ojela	klæde	<i>Tuch</i>	<i>tela</i>

14. hisp.: *arponero*; gall.: *harponneur*.

15. *laguna*: "el compañero".

16. Azkue: *šopa* (L.): *popa de una embarcación*.

17. *lema*.

18. *bela*: "vela de buques".

19. *masta*.

20. Lhande: *agorienta*.

21. *ogia*.

22. *sagarnua*: "sidra".

23. *arnua*: "vino".

24. *naparra*: "vino de Navarra". cf. II 42: *navarra*: "vino rojo".

25. *ura*.

26. *isarsua*, cf. II 8 *siassua* - *siör*.

27. hisp.: *babía*. Larr.: *babia* - *puerto*.

28. hisp.: *banco*; gall.: *banc*; gall.: *glace*.

29. *esnea*, *eznea*; cf. II 46 *usnia*.

30. *balea*.

31. Larr.: *bacallao* - *bacallaua*.

32. lat.: *butyrum*, gall.: *beurre*; cf. II 47: *bura*: "mantequilla".

33. *zikiroa*: "carnero". Kodize eskuizkribaturan hirugarren letrak gehiago du *e*-ren antza *c*-rena baino. Agertzen da forma amankomuna: II 146 *siebala*. cf. *Ortografi arazoak*, I.D.9.VI, *c = k*.

34. *belarra*: "hierba". Larr.: *tabaco* (*hoja*) - *tabaco belarra*.

35. *apeza*. Ez dirudi *abessa* hitzean hasperendun ahoskabea ematen duenik egileak bokalarteko *b*-rekin.

36. *eliza*.

37. *etxea*; cf. II 12: *itzia* - *hws*.

38. *errega*. Ezohizkoa da *r*-rekin hasten den artikulua mugaturik gabeko forma.

39. Azkue, Larr.: *oiala* - *pañño*.

40	sanua	hua	<i>Mütze</i>	gorra
41	sapolla	hattur	<i>Hut</i>	sombrero
42	munterua	høttur	<i>Kapuze</i>	capucha
43	leppagua	trefill	<i>gestricktes wollenes Halstuch</i>	bufanda
44	mocanessa	klutur	<i>Hals-, Taschentuch</i>	pañuelo
45	camissola	peysa	<i>gestrickte wollene Jacke</i>	chaqueta bordada de lana
46	atorra	skirta	<i>Hemd</i>	camisa
47	galsa	buxur	<i>Hosen</i>	pantalón
48	galsa barnigua	nærbuxur	<i>Unterhosen</i>	calzoncillos
49	galsaria	sochar	<i>Socken, Strümpfe</i>	calcetines, medias
50	rida	leggiabònd	<i>um die Unterschenkel gewundene Bänder; Strumpfbänder</i>	ligas para sujetar las medias
51	sappata	skör	<i>Schuh</i>	zapato
52	orassia	kambur	<i>Kamm</i>	peine
53	justa corsa	kiöll	<i>Leibrock</i>	casaca
54	libruba	bök	<i>Buch</i>	libro
55	orassiunia	søngbök	<i>Gesangbuch</i>	libro de cantos
56	debossiunia	lestrarbök	<i>Lesebuch</i>	libro de lectura
57	epispicuba	byskup	<i>Bischof</i>	obispo
58	cotiluna	hempa	<i>Frauenmantel</i>	manto
59	sotana	presta hempa	<i>Predigerrock</i>	sotana
60	calica	kaleykur	<i>Kelch</i>	cáliz
61	ostria	pätina	<i>Patene</i>	patena
62	januna	ofläta	<i>Oblate</i>	hostia

40. zanoa: "gorro".

41. zapela; hisp.: *chapela*; cf. II 102: *sappella*, II 215: *sappelle*.

42. hisp.: *monterón*, *montera* hitzaren *handigarria*: "prenda para abrigo de la cabeza" (D.A.E.); *munterua*: *monterón* = *devocioa* (Larr.): *devoción*.

43. *lepokoa*: "pañuelo que se lleva al cuello"; cf. II 105: *lappacua* - *trefill*.

44. *mokanessa*; cf. II 116: *mucanessa* - *klutur*.

45. hisp.: *camisola*: *camisa fina de hombre* (D.A.E.); cf. II 106: *cammesola* - *peisa*.

46. *atorra*; cf. II 107: *attora* - *skyrta*.

47. Azkue: *galza* (BN. G. L. S.): *pantalón*; *galza* (AN): *pantalones*.

48. *gal(t)za barnekoa*.

49. Azkue s.v. *galzerdia* (AN.): *media*; *galzerdia* (BN.): *liga o cuerda para sostener las medias*; cf. II 112: *galzardia* - *sockar*.

50. hisp.: *brida*; gall.: *bride*; cf. II 114: *locaria* - *leggia bønd*.

51. *zapata*.

52. *orrazia*.

53. cf. hisp.: *justillo*, *corsé*. Argi dago bi hitz direna: *justa*, *corsa*.

54. *librua*.

55. *orazionia*, Larr.: *oracioa*.

56. *debozionia*, Larr.: *devocioa*. cf. Azkue, XLIV. or.: *debozionia* (*Kurutchiaren bidiaren debozionia*. Bayonne 1862); *devocioa* (.. *Jesusen Bihotzaren devocioa*. San Sebastián 1900); *imitazionea* (*Jesu-Kristoren imitazionia*, Pau 1896); *imitacionea* (... Bayonne 1825), *imitacionia* (.. Pau 1757. Bayonne 1863);

57. cf. Larr. s.v.: *obispo*: *apexpicua* - *ipizticua*.

58. Hugo Schuchardt: *Zur Kenntnis des Baskischen von Sara (Labourd)*, 27. or.: *kotilunak* - *Rücken*.

59. Larr.: *sotana*.

60. Larr.: *caliza*.

61. Larr. s.v. *hostia*: *ostia*, *ostiya*.

62. *jaun-ona*: "dominus bonus". Esamolde hau ez da Azkue-n agertzen.

63	cyriva	vaxkierte	Wachskerze	cirio
64	escilia	klucha	Glocke	campana
65	oreña	stunda klucha	Ubr	reloj
66	aldaria	alltare	Altar	altar
67	gasteruba	skantz	Schanze	trinchera, reducto
68	predicatochia	predikunarstöll	Kanzel	pulpito
69	pluma	penne	(Schreib)feder	pluma
70	enia	hefur þu það	hast du es?	lo tienes?
71	tinta	blek	Tinte	tinta
72	scrifania	skrifstochur	Kästchen für Schreibgerät, Schreibzeug	escribanía
73	papera	pappyr	Papier	papel
74	sverpelisa	riche lÿn	Chorbemd	sobrepelliz
75	giacha	hökull	Messgewand	casulla
76	ilia	här	Haar	pelo
77	coppeta	enne	Stirn	frente
78	begigia	augu	Augen	ojos
79	sudurra	nef	Nase	nariz
80	mihia	tunga	Zunge	lengua
81	macella	kinn	Wange	mejilla
82	koccotsa	haka	Kinn	barba
83	macella hessura	kiälke	Kiefer	mandíbula
84	buru croscua	hvirfell	Scheitel	vértice
85	carceta	hnache	Nacken	nuca, cogote
86	lepposilua	hnacha gröf	Nackengrube	hueco en la nuca
87	leppua	häls	Hals	cuello

63. Larr. s.v. *cirio*: *cirioa*.

64. Larr. s.v. *esquila*: *ezquilla*.

65. *orena*.

66. *aldarea*.

67. *gastelua*. [Euskaratzailearen oharra: Zer-bait ezabatuta edo dago eskuizkribuan: *gas-ter..uba*].

68. *predika-tokia*. Hitz hau ez da agertzen ez Azkue-n ez Larramendi-n. Laburdura bat dakar kodize eskuizkribatuak ar letren ordezt *prediku-narstöll* hitzean.

69. Larr. s.v. *pluma de escribir* (lat. *calamus*): *pluma*; s.v. *pluma* (lat.: *pluma, penna*): *luma*; Azkue: *luma*.

70. *enea*: "lo mío". Laburdura bat dakar kodize eskuizkribatuak *ad* letren ordezt *pad* hitzean.

71. *tinta*.

72. Larr.: *escribanía*; hisp.: *escribanía*.

73. Larr.: *papera*.

74. Larr.: *sobrepelliza*; hisp.: *sobrepelliz*; gall.: *surplis*.

75. *jaka*; hisp.: *chaqueta*: Larr. s.v. *casulla*: *casulla*.

76. Azkue: *illea, ilbea*; cf. II 87: *biliara - här*.

77. *kopeta*. cf. II 88: *trumpa - enne*.

78. *begia*. Pluralaren ordezt singularra. cf. II 89 *begia - anga*, zuzenago.

79. *sudurra*. cf. II 117: *muzisera - nef*.

80. *mibia*. cf. II 91: *lingua - tunga*.

81. *mazela*.

82. *kokotza*.

83. = *mazela-bezurra. Azkue-n *matel-ezur*, *matel-bezur* bakarrik agertzen dira.

84. = *buru-kroskoa. Azkue-n *kroskoa* eta *buru-koskorra* (B.-mond.) bakarrik agertzen dira. [Euskaratzailearen oharra: Eskuizkribuan: *buruba croscua*, -*ba* ezabatuta].

85. *kartseta*: "cogote". Larr. s.v. *cogote*: *carceta*. Azkue s.v. *kartzeta*: *guedeja*; s.v. *kartseta*: *guedeja*, *cogote*. Azken zentzua Añibarroren *Esku-liburua*, Tolosa 1827 liburutik hartuta.

86. *lepoñilua*: "hueco junto al gaznate".

87. *lepoa*. cf. II 94: *levonia - häls*.

88	bepuruba	augnabrýr	<i>Brauen</i>	<i>cejas</i>
89	betasalla	augna hvarmur	<i>Augenlider</i>	<i>párpados</i>
90	bisarra	skegg	<i>Bart</i>	<i>barba</i>
91	bularra	bringa	<i>Brust</i>	<i>pecho</i>
92	sabilla	mage	<i>Magen</i>	<i>estómago, vientre</i>
93	sahetshessura	sýða	<i>Seite</i>	<i>costado</i>
94	sobralda	øxl	<i>Schulter</i>	<i>hombro</i>
95	sobralda hessura	herdarblad	<i>Schulterblatt</i>	<i>omoplato</i>
96	biscarra	hriggur	<i>Rücken</i>	<i>espalda</i>
97	isterra	lær	<i>Schenkel</i>	<i>muslo</i>
98	sangua	fötur	<i>Fuss</i>	<i>pie</i>
99	astalla	kälfe	<i>Wade</i>	<i>pantorrilla</i>
100	belan croscua	hnie	<i>Knie</i>	<i>rodilla</i>
101	berna sachia	sköflungur	<i>Schienbein</i>	<i>tibia</i>
102	ucondua	ölboge	<i>Ellenbogen</i>	<i>codo</i>
103	besua	handleggur	<i>Arm</i>	<i>brazo</i>
104	escomuturra	ulflidur	<i>Handgelenk</i>	<i>muñeca</i>
105	mahañia	bord	<i>Tisch</i>	<i>mesa</i>
106	berga	kvarde	<i>Massstock</i>	<i>vara que sirve para medir</i>
107	tabacatochia	töbaksbaukur	<i>Tabaksbüchse</i>	<i>tabaquera</i>
108	cocua	vidarnyt	<i>Baumnuss</i>	<i>(nuez de) coco</i>
109	sorrastaria	brýne	<i>Wetzstein</i>	<i>piedra afiladera</i>
110	cana	koparhane	<i>Kupferbahn</i>	<i>"gallo de cobre", cierto instrumento o parte de instrumento</i>
111	dosia	döser	<i>Dose</i>	<i>caja</i>
112	tresnescofa	buste	<i>Bürste</i>	<i>cepillo</i>

88. *bepurua*: "ceja".

89. *betazala*: "párpado".

90. *bizarra*. cf. II 93: *bizara* - *skiegg*.

91. *bularra*.

92. *sabela*.

93. *saihets-bezurra*: "costilla"; *saihetsa*: "costado".

94. Azkue: *sorbalda*. Larr. s.v. *hombro*: *solbarda*.

95. *sorbalda-bezura. Azkue-k ez dakar hitz hau, eta ezta Larr.-k ere. s.v. *omoplato*s.

96. *bizkarra*.

97. *izterra*.

98. Mend. s.v. *pie*: *sangoa*. Azkue s.v. *zangoa*: *pierna*.

99. Azkue s.v. *aztala*: *pantorrilla* (An - b, L c).

100. Bi forma hauek bakarrik agertzen dira Azkue-n: *belaunkoskoa*, *belaunkoskorra*. cf. I 84 *buru-croscua*.

101. *bernazakia*.

102. *ukondoa*.

103. *besoa*. cf. II 99: *brasos* - *handleggur*.

104. *eskumuturra*.

105. *mabaina*.

106. hisp.: *berga* ~ "verga toledana: medida antigua equivalente a dos codos" (D.A.E.). cf. I 187 *berga*-. *ee* ez da behin ere agertzen hitz zerrendako islandierazko zutabeen. *aa* eta *oo* bai agertzen dira. cf. I 445 *reestona*..

107. *tabako-tokia.

108. *cocoa*.

109. Larr. s.v. *afilador*: *zorrotzaria*. Azkue: *zorrotzarria*. cf. II 55: *barrica* - *bryne*.

110. hisp.: *can* ("gatillo, percusor").

111. Hitz hau ez da agertzen ez Azkue-n, ez Larr.-n, ez Mend.-en *caja*, *cajón*, *cajeta* sarreretan. cf. nederlandera zaharreko *dose*.

112. Bi hitz elkartzean sorturikoa dela dirudi, hots, vasc. *tresna* eta hisp. *escoba*..

113	escofa	lytell buste	<i>kleine Bürste</i>	<i>cepillo pequello</i>
114	lumatsia	sessa	<i>Polster, Kissen</i>	<i>almohada</i>
115	cava	kiallare	<i>Keller</i>	<i>cueva</i>
116	flasc	flasha	<i>Flasche</i>	<i>botella</i>
117	escularuba	vetlingar	<i>Fäustlinge</i>	<i>guante</i>
118	miralia	stör speigell	<i>grosser Spiegel</i>	<i>espejo grandeo</i>
119	sumia	lytell speigell	<i>kleiner Spiegel</i>	<i>espejo pequeño</i>
120	catalogosia	kyker	<i>Fernrohr</i>	<i>telescopio, catalejo</i>
121	escuba	hõnd	<i>Hand</i>	<i>mano</i>
122	behatsa	fungur	<i>Finger</i>	<i>dedo</i>
123	escusavala	löfe	<i>die flache Hand</i>	<i>palma de la mano</i>
124	escugivela	handarbak	<i>Handrücken</i>	<i>dorso de la mano</i>
125	sahetsa	handarjadar	<i>der Rand der Hand</i>	<i>costado de la mano</i>
126	elcetsura	hnue	<i>Knöchel</i>	<i>nudillo</i>
127	ombulara	rist	<i>Rist des Fusses</i>	<i>empeine del pie</i>
128	ondagora	hæll	<i>Ferse</i>	<i>talón</i>
129	ondsola	il	<i>Fusssohle</i>	<i>planta</i>
130	onenaren punta	tær	<i>Zehen</i>	<i>dedo del pie</i>
131	buruba	hõfud	<i>Kopf</i>	<i>cabeza</i>
132	givetekvaldia	lendar	<i>Lenden</i>	<i>riñones</i>
133	giarrua	leyrkanna	<i>irdene Kanne</i>	<i>jarro de barro</i>
134	pitserra	tinkanna	<i>Zinnkanne</i>	<i>jarro de estaño</i>
135	calieta	triekanna	<i>Holzkanne</i>	<i>jarro de madera</i>

113. hisp.: *escoba*. Larr. s.v. *cepillo* (*de limpiar polvo*): *escobilla*.

114. *lumatsia* ala *lumatsza*? Bigarren forma ez da Azkue-n agertzen baina zuzena da. cf. *arantz*a (B. G.) eta *arantze* (L.). Vide C. C. Uhlenbeck: *De woordafleidende suffixen van het Baskisch*, 70. or.

115. hisp.: *cava*, gall. *cave*.

116. cf. islandierazko *flasha* (*flaska*). Ez dago artikulu mugaturik. Hainbat maileguzko hitz euskarazkotzat ematen dituen Larr.-k ez du *botella* sarrerapean ematen hizkuntza askok amankomunean duten hitz hau. cf. II 19 *taza* - *flaska*.

117. *eskularrua*. [*Euskaratzailearen obarra*: Zer bait ezabatuta edo dago eskuizkribuan: *escula..ruba*].

118. Larr. s.v. *espejo*: *miralla*. (cf. I 64: *escilia*; Larr.: *esquilla*).

119. *sumea*: "pequeño".

120. hisp. *catalejo*; *catalejos; *catalogosia* < *catalejos + *a* (?).

121. *eskua*.

122. *behatza*.

123. *eskuzabala*.

124. *eskugibela*.

125. *sahetsa*: "costado".

126. **il(t)zezurra*, **gil(t)zezurra* ez dira agertzen ez Azkue-n ez Larr.-n *nudillo*, *tobillo*, *artejo* sarrerapean. Mend-ek *ezurgiltz* dakar zatiak elkartrukatuta *nudillo* sarrerapean. cf. nederlanderazko *sleutelbeen*, baina beste zentzu bat du.

127. *oinbullarra*. *oi* ez da behin ere agertzen. cf. I 129 *ondsola*, I 130 *onenaren*.

128. *ondagora*.

129. Larr. s.v. *planta* (*del pie*): *oinzola*.

130. *oinaren punta*: "punta del pie". *oinen punta*: "punta de los pies". Bi genitiboak errakuntza direla dirudi.

131. *burua*.

132. Lhande s.v. *gibekoaldea*: *la partie, le côté de derrière*. Kodize eskuizkribatuan *givete* dakarrela dirudi, baina daitekeena da hobe izatea *givele* irakurtzea, gorago (I 124) *escugivela*-ren ordezkio *escugivela* bezala. Lehenago ere kopiatua zela hitz zerrenda erakusten du agian honek.

133. Larr. s.v. *jarro*: *charroa*.

134. *pitserra*: "jarro".

135. Azkue s.v. *kaleta*: *berradita*, *pequeña berrada de madera* (S.).

136 mitsia	lunte	<i>Lunte</i>	<i>mecha</i>
137 berinia	glerglugge	<i>Glasfenster</i>	<i>vidriera</i>
138 heratsa	skrifсандур	<i>Streusand</i>	<i>arenilla</i>
139 haria	sandur vid siö	<i>Sand am Meer</i>	<i>arena cerca del mar</i>
140 cadira	bechur	<i>Bank</i>	<i>banco</i>
141 sustenguba	brýk	<i>Brettchen</i>	<i>tabla pequeña</i>
142 athia	hurð	<i>Tür</i>	<i>puerta</i>
143 sarralia	skrä	<i>Schloss</i>	<i>cerradura</i>
144 gaccua	lichell	<i>Schlüssel</i>	<i>llave</i>
145 restuna	hringur	<i>Ring</i>	<i>anillo</i>
146 morallia	skina	<i>Schlüssellochdeckel</i>	<i>tapa del agujero de la cerradura</i>
147 argolia	hurðar hringur	<i>Türing</i>	<i>argolla de la puerta</i>
148 pissuba	metashäler	<i>Wageschale</i>	<i>platillo de balanza</i>
149 tirua	läs	<i>Schloss</i>	<i>cerradura</i>
150 croscolia	bialla	<i>Schelle</i>	<i>casabel</i>
151 cytharra	symphon	<i>eine Art von Musikinstrument</i>	<i>una clase de instrumentos de música</i>
152 surda	streingur	<i>Saite</i>	<i>cuerda</i>
153 boneta	lagdhua	<i>Filzmütze</i>	<i>gorra de fieltro</i>
154 furceta	kröka kerfe	<i>Heftel und Ösen</i>	<i>corchete y corcheta</i>
155 botonia	hnappar	<i>Knöpfe</i>	<i>botón</i>
156 lehonía	leön	<i>Löwe</i>	<i>león</i>
157 hartsa	biarndyr	<i>(Eis)bär</i>	<i>oso (blanco)</i>
158 securra	selur	<i>Seehund</i>	<i>foca</i>
159 ocerra	hundur	<i>Hund</i>	<i>perro</i>
160 gattuba	kottur	<i>Katze</i>	<i>gato</i>

136. Larr. s.v. *mecha*: *mecha*.

137. *beiriña* forma agertzen da Azkue-n. cf. gall.: *vitrine* (vasc.: *beira* ~ gall.: *verre*).

138. *haretza*: "arenal". Mend. s.v. *arenal*: *arentza*; s.v. *arenilla*: *aretze*.

139. *barea*.

140. *kadira*.

141. cf. hisp. *sostén*. cf. euskarazko *lepokoa*. Modu berean osatua da Uhlenbeck-ek dakarrena: *De woordafleidende suffixen in het Baskisch*, 44. or. scil.: *gaineko*: *buis* ("chaqueta").

142. *athea*.

143. Larr. s.v. *cerradura*: *sarallá*.

144. *gakoa*. cf. II 27: *giachua* - *lykill*.

145. *erezuna*, *errezuna*.

146. Larr. s.v. *muralla*: *muralla*.

147. hisp.: *argolla*.

148. Larr. s.v. *peso*: *pisua*.

149. Larr. s.v. *tiro*, *acción de tirar*: *tiroa*. Baina cf. gall.: *tiroir*.

150. *kroskolla*.

151. Larr. s.v. *cithara*: *citara*. Bederatzi aldiz agertzen da *ih* lehenengo hitz zerrendan. cf. *Ortografía arazoak*, I.D.9.VII. atala.

152. hisp.: *zurda*: "mano izquierda".

153. *boneta*: "boina". Larr. s.v. *bonete*: *bonetea*. Blöndal-en *Islandsk-Dansk Ordbog*, Reykjavik, 1920-1924 liburuan ez da agertzen *lagdhua* hitza: *lagdhattur* hitza dakar.

154. Larr. s.v. *tenedor*: *forcbeta*; gall.: *fourchette*. cf. I 238: *furceta* - *gaffel*.

155. *botoña*.

156. *leboña*.

157. *hartza*: "oso".

158. *zakurra*: "perro"; cf. II 130: *sakura* - *selur*.

159. *ozarra*: "perro".

160. *gattoa*.

161 arotunia	mus	<i>Maus</i>	<i>ratón</i>
162 angeredera	rötta	<i>Ratte</i>	<i>rata</i>
163 assiria	tova	<i>Fuchs</i>	<i>zorro</i>
164 potsocomia	hvòlpur	<i>junger Hund oder Fuchs</i>	<i>cachorro (de perro o zorro)</i>
165 samaria	hestur	<i>Pferd</i>	<i>caballo</i>
166 adatsa	fax	<i>Mähne</i>	<i>crines</i>
167 bustana	tagl	<i>Pferdschweif</i>	<i>cola de caballo</i>
168 ferra	sheifa	<i>Hufeisen</i>	<i>herradura</i>
169 atsaparra	höfur	<i>Huf</i>	<i>casco</i>
170 brida	beysle	<i>Gebiss</i>	<i>bocado, freno</i>
171 sela	sòdull	<i>Sattel</i>	<i>silla</i>
172 estrivera	istòd	<i>Stegreife</i>	<i>estribo</i>
173 samalbota	stigviel	<i>Stiefel</i>	<i>bota</i>
174 espronia	sporar	<i>Sporen</i>	<i>espuela</i>
175 sangarra	konungsnef	<i>ein Knochen am Hinterbein des Pferdes</i>	<i>hueso de la pierna trasera del caballo</i>
176 uscornua	hestlend	<i>Lende des Pferdes</i>	<i>riñones del caballo</i>
177 ippormacilia	volke	<i>Aufhaltriemen</i>	<i>correa del arnés (del caballo)</i>
178 espata	kordahnýfur	<i>"Degenmesser"</i>	<i>espada</i>
		<i>s: grosser Messer?</i>	
179 syspa	byssa	<i>Büchse</i>	<i>carabina</i>
180 pessa	fallbýssa	<i>Kanone</i>	<i>cañón</i>
181 bolvora	pudur	<i>Schiesspulver</i>	<i>pólvora de cañón</i>
182 bala	lood	<i>Lot</i>	<i>plomo: sonda, plomada</i>

161. *arratoña*.
 162. Azkue: *anjerederra* (BN), *anderederra* (L.c.).
 163. *azeria*.
 164. *potzo-kumea*. *potzo*: "perro grande".
 165. *zamaría*; cf. II 144: *sammaria* - mere.
 166. *adatsa*: "cabellera, greña".
 167. *buztana*: "cola".
 168. Mend. s.v. *herradura*: *ferra*. Azkue: *perra*. Larr.-k ere s.v. *herradura*: *perra*. Vide *Ortografi arazoak* I.D.9.V. atala
 169. Larr. s.v. *casco*: *aztapar(-ra)*. Azkue s.v. *aztapar*: *garra*; s.v. *astapar*: *garra*; s.v. *atzapar*: *garra de ave, pata de ave*.
 170. *brida*; Larr. s.v. *brida*: "el castellano y el francés lo tomaron del bascuence labortano *brida*, que significa solamente el bocado del freno y de ahí aplicó despues a todo el freno". Azkue s.v. *brida*: *bigotera del zueco*.
 171. *sela* eta ez *selia; cf. gall.: *selle*. Larr. s.v. *silla*: *silla*.

172. hisp.: *estribera*. D.A.E.: *estribera* = *estribo*.
 173. Larr. s.v. *botas (de camino)*: *botac*.
zamaleulia: "mosca de caballo" bezala osatuta dago Azkue-n agertzen ez den hitz hau. Honenbestez: *samalbota: "bota de montar".
 174. *esproña*; Larr. s.v. *espuela*: *ezproya*, *ezproina*. cf. hisp. ant.: *esporon*.
 175. *zangarra*: "hueso de la pierna".
 176. *uzkornoa*: "cócix, última vértebra lumbar".
 177. Azkue-n ez da agertzen. *ipur*: "trasero"; *mazela*: "carrillo". *mendi-mazela*, *larre-mazela* hitzak bezala osaturikoa da *ippormacilia hitza.
 178. Larr. s.v. *espada*: *espatá*.
 179. *zizpa*; cf. II 44 *sispa* - *byssa*.
 180. hisp.: *pieza*; gall.: *pièce*. Larr. s.v. *pieza*: "pieza de artillería, yo la llamo *sutumpa*".
 181. hisp.: *pólvora*; cf. II 45: *pulbura* - *püdur*.
 182. hisp.: *bala*, gall.: *bal*.

183	barilia	kvartiel, 1/4 tunna	Anker (Flüssigkeitsmass)	cuarta parte de ± 150 litros (medida de líquidos)
184	barricia	tunna	Fass, tona	tonel, barrica
185	ængura	atkier	Anker	ancla
186	calia	kadall	Tau, Seil	soga, cuerda
187	berganasia	seglraa	Segelstange	verga, entena
188	bandera	flagg	Flagge	bandera
189	kimpla	fridarmerke	Friedenszeichen	signo de paz
190	abenca	kadlastigar	Strickleiter, (plur.)	escalas de cuerda
191	gabia	masturz karfa	Mastkorb	gavia
192	eguna	dagur	Tag	día
193	gaba	noott	Nacht	noche
194	arasaldia	kvöllld	Abend	tarde
195	gausa	morgun	Morgen	mañana
196	bigiar	ä morgun	morgen	mañana (adv.)
197	etsi	hinn daginn	übermorgen	pasado mañana
198	atso	giærkvöldi	Gesternabend	anoche
199	igandia	sunnudagur	Sonntag	domingo
200	astelehena	mánudagur	Montag	lunes
201	asterdia	þridiudagur	Dienstag	martes
202	astescna	midvikudagur	Mittwoch	miércoles
203	ortseguna	fimmtudagur	Donnerstag	jueves
204	ortseralia	föstudagur	Freitag	viernes
205	larumbatha	laugardagur	Samstag	sábado
206	astia	vika	Woche	semana
207	iliabethia	mánudur	Monat	mes
208	orthia	eitt ár	ein Jahr	año

183. hisp. *barril*. Euskal artikulu mugatua da -a atzizkia.

184. hisp. *barrica*; cf. II 21: *baruka* - *tunna*. *barricia*: *barrica* = *curliscia* (I 324): *kurliska*.

185. *aingura*.

186. Larr. s.v. *cable*: *cablea*. cf. II 68: *soka*.

187. *berga nausia.

188. hisp.: *bandera*.

189. hisp.: *grimpola*. Larr. s.v. *grimpolas*: *grimpolac*.

190. Azkue s.v. *abenkak*: *obenques*.

191. hisp.: *gavia*.

192. *eguna*; cf. II 73: *biar*.

193. Azkue: *gaua*. *gabon* esaten dure, adibidez, Gipuzkoako probintzian bizi diren getaria-rrek. Larr. s.v. *noche*: *gaua*, *gauba*. cf. II 77: *arotsa* - *näl*.

194. *arratsaldea*; cf. II 75 *gabon*.

195. *goiza*; cf. II 74: *egun* - *morgun*.

196. *biar*. [Euskaratzailearen oharra: Islan-dierazko hitza ezabatu eta gero idatzita dago *morgun* eskuizkribuan].

197. *etzi*.

198. *atzo*: "ayer".

199. *igandea*.

200. *astelehena*.

201. *aste(h)artea* da forma amankomuna. *lapsus linguae* edota *lapsus calami* direlakoak ez badi-ra, honako hauetako baten bitartez azaldu behar-ko dugu: 1. Ironia bezala. 2. *igandiatik* harturiko -diaren bitartez. 3. *erdia* hitzaren bitartez.

202. *aste-azkena*; cf. *regn* (I 215) hitzaren islän-dierazko ortografia.

203. *ortzeguna*.

204. *ortziralea*.

205. Larr. s.v. *sabado*: *larrumbata*.

206. *astea*.

207. *illabetea*.

208. *urtbea*; cf. II 72: *urtia* - *aar*.

209	iguscia	söl	Sonne	sol
210	iliargia	tungl	Mond	luna
211	isarra	stiarra	Stern	estrella
212	hæsia	vindur	Wind	viento
213	demboredera	logn	Windstille	bonanza
214	elura	fiuk	Schneegestöbe	remolino de nieve
215	urigia	regn	Regen	lluvia
216	bruma	þoka	Nebel	niebla, bruma
217	calma	logndrýfa	Schneefall bei stillem Wetter	nevada durante tiempo tranquilo
218	lura	hnausar	Eräschollen	terrón
219	thala	fiöl	Brett	tabla
220	cordela	snære	Schnur	cordel
221	itsia	järnnagle	Eisennagel	clavo
222	ahosavaltia	ad geýspa	zu gähnen	bostezar
223	sopinia	ad hnerra	zu niesen	estornudar
224	hestula	ad hoosta	zu busten	toser
225	hortsa	tennur	Zähne	dientes
226	haginia	jaxlar	Backenzähne	muelas
227	barbera	bartshiere	Bader, Bartscherer	barbero
228	quadranta	kompass	Kompass	brújula
229	christalia	christall	Kristall	cristal
230	oratsa	soolshýfa	Sonnenscheibe	disco del sol
231	begira	staup	Schnapsglas	vasito para aguardiente
232	platta	tinfat	zinnerne Schüssel	plato (de estaño)
233	assetta	skerbord	Teller	plato
234	tassa	skäl	Napf	escudilla
235	daffalia	bord dukur	Tischtuch	mantel
236	culida	spörn	börnerner Löffel	cuchara córnea

209. *iguzkea*; cf. II 2: *eguschia* - *söl*.
 210. *illargia*; cf. II 3 *hilargaria*.
 211. *izarra*.
 212. *haizea*; cf. II 4: *haisia*.
 213. *dembora ederra*.
 214. *elurra*.
 215. *uria*, *uriya*.
 216. hisp.: *bruma*.
 217. hisp.: *calma*: "estado de la atmósfera cuando no hay viento" (D.A.E.).
 218. *lurra*: "tierra". [*Euskaratzailearen obarra*: Eskuizkribuan ezabatuta: *fiöl*].
 219. Larr. s.v. *tabla*: *tauld*.
 220. hisp.: *cordel*; cf. II 62: *cordula* - *fære*.
 221. *itzea*; cf. II 13: *iltzia* - *nagle*.
 222. Larr. s.v. *boztezo*: *aozabaltzea*, -*te*-ren ordezeko -*tze*- atzizkiarekin.

223. *zopiña*.
 224. *etzula*: "tos".
 225. *hortza*: "diente".
 226. *bagiña*: "muela".
 227. hisp.: *barbero*.
 228. hisp.: *cuadrante*.
 229. Larr. s.v. *cristal*: *crystalá*.
 230. Azkue s.v. *oratse* (Roncalés): *tempestad*, *tormenta*.
 231. *bebira*, *beira* (gall. *verre*): "vasito".
 232. hisp.: *plato*; gall.: *plat*. Larr. s.v. *plato*: *platea*.
 233. Lhande: *azita*.
 234. hisp.: *taza*; gall.: *tasse*.
 235. *dafaila*.
 236. Larr. s.v. *cuchara*: *cullida*.

237 ganivita	hnýfur	Messer	cuchillo
238 furceta	gaffel	Gabel	tenedor
239 candeleta	kiertapýpa	Leuchter	candelero
240 syliara	sylfur	Silber	plata
241 syliarascoculida	sylfur sheid	Silberlöffel	cuchara de plata
242 lanterna	skridbitta	Leuchte	linterna
243 mūs cara	mushät	Muskat	moscada
244 itsecalbua	eingefer	Ingwer	jengibre
245 biperra	pipar	Pfeffer	pipar
246 cañela	canelbörk	Kanelrinde	corteza de canela
247 gatsa	sallt	Salz	sal
248 espesia	negelkin	Nägelchen	clavo (especia)
249 anisa	anýs	Anis	anís
250 tabacua	töbak	Tabak	tabaco
251 belara	toobakzpýpa	Tabakspfeife	pipa
252 æscora	auxe	Beil	bacha
253 tenassa	tòng	Zange	tenaza
254 malliuba	hamar	Hammer	martillo
255 flascuba	tägaflasha	Weidenflasche	cantimplora
256 unilia	trekt	Trichter	embudo
257 cutsa handia	stör kista	grosser Kasten	arca grande
258 cutsa sumia	lytel kista	kleiner Kasten	arca pequeña
259 beharia	eyra	Ohr; Henkel	oreja, asa
260 behia	kýr	Kuh	vaca
261 sessena	uxe	Ochse	buey
262 sehala	kalfur	Kalb	ternero
263 suhañia	gras	Gras	hierba
264 trevesa	skaròxe	Breitbeil	pico, alcotana

237. Larr. s.v. *cuchillo*: *canibeta*.

238. gall.: *fourchette*; cf. I 154: *furceta* - *kröka kerfe*.

239. hisp.: *candelero*.

240. *zillarra*.

241. **zillarrezko-culida*. Azkue: *zilar-orratz*.

Uhlenbeck: *De woordafsl. suffixen*, 44. ot.: *zillarrezko: zilveren*.

242. hisp.: *linterna*, gall.: *lanterne*.

243. Larr. s.v. *nuex moxada*: *muscatua*.

244. ?.

245. Ihande: *biper, bipher*.

246. hisp.: *canela*.

247. *gatsa*.

248. hisp.: *especia*.

249. hisp.: *anís*.

250. hisp.: *tabaco*.

251. *belarra*; cf. II 49: *bilara* - *töbak*.

252. *aizkora*.

253. Larr. s.v. *tenaza*: (*currica, betzearra*) *tenaza*.

254. Larr. s.v. *mallo*: *mallua*.

255. Larr. s.v. *frasco*: *frascua*.

256. *unilla*.

257. *kutxa handia*.

258. *kutxa txumia*.

259. *bebarria*.

260. *behia*.

261. *zezena*: "toro".

262. *txabala*.

263. *zubaiña*.

264. hisp.: *traviesa*.

265 gimbeleta	gemlok	<i>Radbobrer, vgl. A.M. 433, IV fol: gemlok n. terebrae rotatilis species Vestfiordensibus, idem ac aliis hloolnafar</i>	<i>taladro de los carreteros, "terebrae rotatilis species"</i>
266 brosia	borjarn	<i>Bobrer</i>	<i>barrena</i>
267 ardigia	saudur	<i>Schaf; spez. kastrierter Widder</i>	<i>carnero</i>
268 bildotsa	lamb	<i>Lamm</i>	<i>cordero</i>
269 aharia	gellingur	<i>junger, kastrierter Widder</i>	<i>carnero (de corta edad) castrado</i>
270 adarra	hrutur	<i>Widder</i>	<i>carnero de simiente</i>
271 oratsa	näi	<i>Nadel</i>	<i>aguja</i>
272 ditaria	fýngur biðrg	<i>Fingerhut</i>	<i>dedal</i>
273 iscilimba	priðrn	<i>Stricknadel, Pfriem</i>	<i>aguja, agujón para labores de punto; punzón</i>
274 nafalla	hnýfur sem felst j shaffte	<i>Einlegemesser</i>	<i>navaja</i>
275 salbonia	säpa	<i>Seife</i>	<i>jabón</i>
276 gasna	ostur	<i>Käse</i>	<i>queso</i>
277 urdia	svýn	<i>Schwein</i>	<i>cerdo</i>
278 oliarra	hane	<i>Hahn</i>	<i>gallo</i>
279 oliua	hæna	<i>Huhn</i>	<i>gallina</i>
280 belia	hraffn	<i>Rabe</i>	<i>cuervo</i>
281 astoria	fälke	<i>Falke</i>	<i>balcón</i>
282 arensuria	hákall	<i>Eishai, Polarhai</i>	<i>lija del mar glacial</i>
283 guliëna	länga	<i>Lengfisch</i>	<i>truchuela</i>
284 lapprusa	steinbýt	<i>Seewolf</i>	<i>lobo marino</i>
285 pissflandessa	isa	<i>Schellfisch</i>	<i>pescadilla</i>
286 plasa	flidra	<i>Heilbutte</i>	<i>hipogloso</i>

265. Larr. s.v. *taladro, barrena: guimbaleta*.
[*Euskaratzailearen oharra: Eskuizkribuan ezabatuta: borjarn*].

266. hisp. eta gall.: *broche*; cf. II 58: *gimbalita - bor-järn*.

267. *ardia*.

268. *bildotza*.

269. *aharia: "carnero"*.

270. *adarra: "cuerno"*.

271. *orratza*; cf. II 76: *orotsa*.

272. Lhande: *ditarea*. Larr. s.v. *dedal: titarea*.

273. *iskilimba: "alfiler"*.

274. Larr. s.v.: *navaja: navaja*.

275. *salboiña*.

276. *gazna*.

277. *urdea*.

278. *ollarra*.

279. *olloa*. [*Euskaratzailearen oharra: Eskuizkribuan ezabatuta: oliarra, goiko lerrokoa hain zuzen ere*].

280. *belea*.

281. *aztoea*.

282. *arrainzuria: "escualo, pez de mar, grande y dañino"*.

283. ?.

284. *lappurutsa: "polizonte" (pez)*; cf. II 133: *lapparuzia - steinbýtur*.

285. hisp.: *pez flandesa*.

286. ? cf. II 134: *plamuna - flydra*.

287 sera	skata	<i>Roche</i>	<i>raya</i>
288 irla	ey	<i>Insel</i>	<i>isla</i>
289 haria	stein	<i>Stein</i>	<i>piedra</i>
290 burdinia	järn	<i>Eisen</i>	<i>hierro</i>
291 steniuba	tin	<i>Zinn</i>	<i>estaño</i>
292 uria	gull	<i>Gold</i>	<i>oro</i>
293 egura	trie	<i>Holz</i>	<i>madera</i>
294 metalla	kopar	<i>kupfer</i>	<i>cobre</i>
295 kofria	lätun	<i>Messing</i>	<i>latón</i>
296 beruna	bly	<i>Blei</i>	<i>plomo</i>
297 letonia	piätur	<i>Blech</i>	<i>hojalata</i>
298 seda	sylke	<i>Seide</i>	<i>seda</i>
299 ojalsuria	lereff	<i>Leinwand</i>	<i>ropa blanca</i>
300 abiliota	reim	<i>Riemen</i>	<i>correa</i>
301 galuna	borde	<i>Borte</i>	<i>galón</i>
302 parruca	pirrich	<i>Perrücke</i>	<i>peluca</i>
303 arrabota	hefill	<i>Hobel</i>	<i>cepillo (de carpintero)</i>
304 hasia	thveggia handa järn	<i>(Wiege-)Messer mit Handgriffen für beide Hände</i>	<i>tajo para picar carne, con dos mangos</i>
305 neguba	vetur	<i>Winter</i>	<i>invierno</i>
306 uda	sumar	<i>Sommer</i>	<i>verano</i>
307 sera	sòg	<i>Säge</i>	<i>sierra</i>
308 camineta	bordshapur	<i>Tischschränk</i>	<i>armario</i>
309 borda	fiös	<i>Kubstall</i>	<i>vaqueriza</i>
287. hisp.: <i>sierra</i> ; cf. II 132: <i>stangia - skata</i> .			
288. cf. hisp. <i>isla</i> . Badirudi transkribatzailearen hutsa dela <i>irla</i> .			
289. <i>barria</i> .			
290. <i>burdiña</i> .			
291. Larr. s.v. <i>estaño</i> : <i>estañua</i> .			
292. <i>urra</i> .			
293. <i>egurra</i> : "leña".			
294. hisp.: <i>metal</i> , <i>latón</i> (D.A.E.). Larr. s.v. <i>cobre</i> : <i>cobrea</i> , <i>urraida</i> , cf. I 295: <i>kofria</i> .			
295. hisp. <i>cobre</i> . Larr. s.v. <i>latón</i> : <i>menastoria</i> . Badirudi errakuntza bat dagoela: <i>kofria</i> -ren (295) ordezko <i>metalla</i> (294), eta <i>metalla</i> -ren (294) ordezko <i>kofria</i> (295).			
296. <i>beruna</i> .			
297. cf. hisp. <i>latón</i> . Larr. s.v. <i>boja de lata</i> : <i>latorria</i> ; transkribatzailearen hutsa izan daiteke <i>-rr</i> -ren ordezko <i>-n</i> - ipintzea. Edo Larramendi da huts egiten duena?.			
		298. hisp.: <i>seda</i> .	
		299. <i>oial zuria</i> .	
		300. cf. gall.: <i>papillote</i> ; (.) <i>abilote</i> : <i>papillote</i> = (.) <i>okerra</i> (I 389): <i>pokerra</i> = (.) <i>uzkarra</i> (I 388): <i>puzkarra</i> . [Euskaratzailearen oharra: Eskuizkribuan ezabatuta: <i>borde</i>].	
		301. hisp.: <i>galón</i> . Larr. s.v. <i>galón</i> : <i>galoya</i> .	
		302. gall.: <i>perruque</i> , hisp.: <i>peluca</i> . Larr. s.v. <i>peluca</i> : <i>peluca</i> .	
		303. <i>arrabota</i> .	
		304. gall.: <i>bach</i> , hisp.: <i>bacha</i> ; <i>basia</i> (I 304): <i>bach(-e, -a)</i> = <i>brosia</i> (I 266): <i>broch</i> (-e, -a).	
		305. <i>negua</i> .	
		306. <i>uda</i> .	
		307. hisp.: <i>sierra</i> .	
		308. gall.: <i>cabinet</i> .	
		309. <i>borda</i> .	

310 estalbia	hesthus	<i>Pferdestall</i>	<i>caballeriza, cuadra</i>
311 mendigia	fiall	<i>Berg</i>	<i>monte</i>
312 estera	hverfusteirn	<i>(radförmiger)</i> <i>Schleifstein</i>	<i>pedra de amolar</i>
313 pissua	stýres krökur	<i>Ruderbaken</i>	<i>bembras del timón</i>
314 aluba	stýres lichia	<i>Ruderöse</i>	<i>estrobo</i>
315 galdaruba	svunta	<i>Schürze</i>	<i>delantal</i>
316 orastochia	nälhus	<i>Nadelbehälter</i>	<i>alfiletero</i>
317 æsturra	skiære	<i>Schere</i>	<i>tijera</i>
318 ehuna	vefur	<i>Gewebe</i>	<i>tela</i>
319 saldinua	folalld	<i>Fohlen</i>	<i>potro</i>
320 gattogumia	ketlingur	<i>Kätzchen</i>	<i>gatiño</i>
321 sulia	fata	<i>Eimer</i>	<i>cuño</i>
322 selupa	bätur	<i>Boot</i>	<i>bote</i>
323 molsa	lytél budda	<i>kleiner Geldbeutel</i>	<i>bolsillo</i>
324 curliscia	selningur	<i>Strandläufer</i>	<i>chorlito</i>
325 gastambara	skyr	<i>eine Art von geronnener</i> <i>Milch, Quark.</i>	<i>cuajada</i>
326 gassura	druchur	<i>Trink, spez. Mischung</i> <i>von saurer Molke und</i> <i>Wasser</i>	<i>suero</i>
327 sapinia	häleýstur	<i>Socke, Halbstrumpf</i>	<i>calcetín</i>
328 lampa	liöspanna	<i>eine Art von (Tran-)</i> <i>lampe</i>	<i>especie de lámpara</i>
329 lejua	stor glugge	<i>grosses Fenster</i>	<i>ventana grande</i>
330 kara	reikhäfur	<i>Rauchfang,</i> <i>Schornstein</i>	<i>chimenea</i>
331 iral	ofn	<i>Ofen</i>	<i>estufa</i>

310. Larr. s.v. *establo*: "viene del vascuence *estalbia* que significa lo mismo, y *estalbia* de *estal-bea*, *estalpea* etc." Getarian (Gipuzkoa) entzun du-dan honako kantu honetan agertzen da *estalpe* forma: "Belingo portalean - estalpe batean - jayo da Jesus humil - ganadu artean".

311. *mendia*.

312. *eztera*.

313. hisp.: *peso*; cf. I 148: *pissuba*; I 362: *pissu*.

314. Azkue-n s.v. *alu(a)*: *verenda mulieris*. Metafora beretsua erabiltzen da gaztelaniaz: *hembra* (*de corchetes*).

315. cf. hisp. *caldero*. Larr.-n ez da agertzen hitz hau, baina bai s.v. *caldera*: *galdarea*; s.v. *calderilla*: *galdaracboa*; s.v. *calderón*: *galdaratzarra*.

316. *orratz-tokia*.

317. *aizturra*.

318. *ebuna*.

319. *zaldiñoa*.

320. *gatokumea*.

321. Azkue: *suil*.

322. hisp.: *chalupa*; gall.: *chalonpe*.

323. Azkue s.v. *molsa*: *bolsa*; cf. I 444: *mol-isa*.

324. *kurliska*; cf. I 184: *barricia*. *curliscia*: *kurliska* = *barricia*: *barrica*.

325. Azkue s.v. *gazanbera*: *requesón*.

326. Azkue: *gasur-a*. Mend.: *gatzura*.

327. *sapiña*: "lino de inferior calidad".

328. Larr. s.v.: *lampara*: *lampá*, *lampara*.

329. *leioa*: "la ventana".

330. *karra*: "la llama de fuego".

331. ?.

332 basmia	ketell	Kassel	caldera
333 sarpa	vase	Tasche	bolsillo
334 es	eche	nicht	no
335 malia	kudungur	SchneckenSchale	concha de caracol
336 baresaria	liknabelgur	GeburtsShaut	corión
337 harigia	tvinne	Zwirn	hilo
338 serdahari	siädu pad	sieb es	ve eso
339 estacit	eg veit echi	Ich weiss nicht	no sé
340 bæ	jaa	ja	sí
341 Francia	Frachland	Frankreich	Francia
342 ætha	fader	Vater	padre
343 ama	möder	Mutter	madre
344 anæa	bröder	Bruder	hermano
345 arvea	sister	Schwester	hermana
346 giuan	fiara	Ebbe	reflujo
347 etorri	flood	Flut	flujo
348 borroca	ad glýma	zu ringen	luchar
349 lasterca	ad hlaupa	zu laufen	correr
350 passætan	ad gænga vmm gölf	(im Zimmer) auf- und abgeben	pasear (en el cuarto)
351 luma	fiödur	Feder (des Vogels)	pluma
352 escasala	nögl	Nagel	uña
353 hats	klæde	Jucken, Krätze	comezón, sarna
354 picatu	ør	Narbe	cicatriz
355 sania	æd	Ader	vena
356 calitsia	varta	Warze	verruca
357 uligia	fishekall	eine Art von Spinne	especie de araña
358 clera	krýt	Kreide	greda

332. *basmea*: "serosidad".

333. *zarpa*: "faltriquera, bolsillo interior".

334. *ez*; cf. I 339.

335. *malla*: "el grado, la grada". Larr. s.v. *caracol de escalera*: *mallincurua*. Laburdura bat dakar eskuizkribuak *kudungur* hitzeko *ur*-en orde. Ikus ikur bera I 336, 372, 373.

336. *baresarea*: "redaño".

337. *haria*: "el hilo".

338. = *zer da hori*: "¿Qué es eso?".

339. *ez dakit*. Lehenengo eskuizkribuko hiru hitzetan, hots, *ecbi* (I 339), *Frachland* (I 341), *druckenn* (I 499), ez dira agertzen *ez eb*, *ez ck*, *ez k*, laburdura bat baino. Cf. *Ortografi arazoak*, I.D.9.VI. atala (*ci* = *ki*).

340. *bai*.

341. *Prantzia*, *Parantzia*.

342. *aita*.

343. *ama*; cf. II 82: *emaslia* - *möder*.

344. *anaia*.

345. *arvea*.

346. *juan*: "ir".

347. *etorri*: "venir".

348. *burruka*: "luchando".

349. *lasterca*.

350. *passætan*: "paseando".

351. *luma*.

352. *eskazala*.

353. *batsa*; cf. I 507: *baats* pro *bausti*.

354. *pikatu*: "cortar".

355. *zaiña*.

356. *kalitxa*.

357. *ulia*: "mosca".

358. *klera*.

359	syrota	syröp	<i>Sirup</i>	<i>jarabe</i>
360	pintha	ad mäla	<i>zu malen</i>	<i>pintar</i>
361	treinsia	ad höggva ut	<i>auszuhauen</i>	<i>excavar, abuecar</i>
362	pissu	þungur	<i>schwer</i>	<i>pesado</i>
363	arin	liettur	<i>leicht</i>	<i>ligero</i>
364	singo	ad hoppa ä öðrum fæti	<i>auf einem Bein hüpfen</i>	<i>andar a cox cox</i>
365	cilipurde	handahlaup	<i>Radschlagen</i>	<i>el acto de hacer rueda</i>
366	assamanca	ad leika sier	<i>zu spielen</i>	<i>jugar</i>
367	kia	reikur	<i>Rauch</i>	<i>humo</i>
368	suba	elldhus	<i>Küche</i>	<i>cocina</i>
369	sucaldia	hlöd	<i>Feuerstätte</i>	<i>hogar</i>
370	helduda	shipsnöst	<i>Bootschuppen</i>	<i>cobertizo de lancha</i>
371	attia	husdyr	<i>Haustür</i>	<i>puerta de la casa</i>
372	columa	dýrustafur	<i>Türpfosten</i>	<i>jamba</i>
373	soliva	hornstafur	<i>Eckpfosten</i>	<i>pilastra angular</i>
374	siola	drött	<i>Oberschwelle (Sturz) einer Tür</i>	<i>dintel de una puerta</i>
375	gappiriva	husbite	<i>Querbalken</i>	<i>travesaño</i>
376	latta	sperra	<i>Sparren</i>	<i>cabrío</i>
377	pareta	silla	<i>horizontaler Balken an der inneren Seite der Hauswand, auf welchem die Sparren ruben</i>	<i>viga horizontal al lado de los muros de una casa en la que yacen los cabríos</i>
378	soliaruba	sudþak	<i>klinkerweise gebautes Dach</i>	<i>tejado hecho de pizarras (o tal cosa) que sobreponen sus cantos</i>
379	ohassura	legu rum	<i>Bett</i>	<i>cama</i>
380	assentuba	husveggur	<i>Hauswand</i>	<i>muro de una casa</i>

359. gall.: *sirop*.360. hisp.: *pintar*.361. hisp.: *trinchar*, gall.: *trancher*.362. hisp.: *peso*.363. *arin*.364. Azkue s.v. *singoka*: *sobre un pie*.365. *zilipurdi*: "voltereta".366. *hatzaman*: "prender"; *hatzaman-ka*:
"prendiendo".367. *kea*.368. *sua*.369. *sukaldea*.370. = *heldu da?*.371. *atea*.372. hisp.: *columna*.373. D.A.E. s.v. *solivo*: "Guipuzcoa y Navarra: madero de sierra o viga que se usa en la construcción".374. Azkue s.v. *zola*: *suelo, suela*.375. *gappiriva*.376. *lata*: "armazón del tejado".377. *pareta*: "pared".378. cf. hisp.: *solera*. Larr. s.v. *solera*: "summi parietis pars, cui trabes insident".379. *obazura*: "catre, la parte de madera de la cama"; cf. I 452: *obassula*.380. *asentua*: "el trabajo de albañilería".

381 sialonia	äbreiduföt	Oberbeit u. Bettdecke	sobrecama
382 gosna	sæng	(Feder) bett	colchón de plumas
383 lumatsia	hæende	Kissen, Polster	almohada
384 gurtinia	sparlak	Bettvorhang	colgadura de cama
385 ardiliuva	mursteirn	Ziegelstein	ladrillo
386 tiradera	rennehurd (lok)	Schiebtür, Schiebdeckel	puerta corrediza, tapa corrediza
387 siaffla	dragplástur	Ziehpflaster	vejigatorio
388 uscarra	fretur	Furz	ventosidad
389 ocerra	rope	Rülps	eructo
390 sicoca	ad leggiast med konu	cum femina coire	cum femina coire
391 isorra	pungud kona	schwangere Frau	mujer preñada
392 dittigia	ad siuga briöst	Brust saugen	mamar el pecho
393 ninnicua	auga steirn	Pupille, Sebe	pupila
394 mucigia	nasablöd	Nasenbluten	sangrar de la nariz
395 betasalla	augna hvarmur	Augenlider	párpados
396 hatsa	ad bläsa	zu blasen	soplar
397 sispita	trie nagle	Holznagel	estaquilla (cabilla)
398 carillia	oke	Querholz welches Bretter zusammenhält	traversero que tiene juntas unas tablas
399 ocavilla	ad beria saman hnefum	die geballten Hände zusammenschlagen	golpear los puños crispados, uno con otro
400 sapardalaco	snoppungur	Ohrfeige	bofetada
401 avelia	ad slängra	zu schwancken, schlendern	vacilar
402 ardatza	hliödfæra likell	Instrumentenschlüssel	llave de instrumento
381. <i>ðaloin, ðaloña</i> : "cubrepiés, manta de lana para la cama".			
382. <i>gosna</i> .			
383. <i>lumatsia</i> .			
384. Larr. s.v. <i>cortina</i> : <i>cortina</i> .			
385. Larr. s.v. <i>ladrillo</i> : <i>adrillua</i> . cf. vasc. <i>la-rosa</i> = "rosa", gaztelaniazko nahiz frantsesezko artikululu mugatuarekin: <i>la. adrillua</i> = <i>ladrillo(a)</i> , "artikululu mugatu"rik gabe? <i>adrillua</i> > <i>ardillua</i> .			
386. <i>tiradera</i> : 'tirador de un cajón'.			
387. <i>tšaplata</i> : "emplasto".			
388. <i>uzkarra</i> . Mend. s.v. <i>ventosidad</i> : <i>uzkar eta puzkar</i> .			
389. <i>pokerra</i> ; <i>okerra</i> : <i>pokerra</i> = <i>uzkarra</i> (I 388): <i>puzkarra</i> . cf. I 159 <i>ocerra</i> : 'perro', cf. <i>Ortografi arazoak</i> , I.D.9.VI. atala (ce = ke).			
390. Azkue: <i>tšiko</i> : <i>caballito, horcajadas</i> ; <i>tšikoka</i> : <i>a horcajadas</i> .			
391. <i>izorra</i> .			
392. <i>titia</i> .			
393. <i>nimikoa</i> .			
394. <i>mukia</i> : "moco": cf. <i>Ortografi arazoak</i> , I.D.9.VI: c ~ k.			
395. <i>betazala</i> .			
396. <i>hatsa</i> : "aliento".			
397. Azkue s.v. <i>zizpita</i> : <i>rajita de leñas que se mete bajo las uñas</i> .			
398. <i>karela</i> : "borde". cf. I 143: <i>sarralia</i> : "ceradura"; I 512: <i>carela</i> : "proa"; II 25: <i>carelia</i> : "ceradura".			
399. <i>okabila</i> .			
400. Azkue s.v. <i>zapardako</i> : <i>bofetada</i> ; <i>zaparda</i> : <i>un pez algo aplanado</i> ; <i>-lako</i> : <i>como</i> ; cf. Larr. s.v. <i>bofetada</i> : <i>masalleco, matzalleco, matalecoa</i> .			
401. hisp.: <i>labil?</i> Vide I 385: <i>ardiliuva</i> < <i>ladrillo(a)</i> .			
402. <i>ardatza</i> : "eje, huso, tornillo".			

403	sirolla	hliödpyäpa	<i>Flöte</i>	<i>flauta</i>
404	bessovaræ	ad kasta af hende	<i>aus der Hand werfen</i>	<i>lanzar con la mano</i>
405	fereca	ad klappa	<i>zu klopfen</i>	<i>golpear</i>
406	musu	ad kissa	<i>zu küssen</i>	<i>besar</i>
407	nigar	ad æpa	<i>zu rufen, zu schreien</i>	<i>llamar, llorar</i>
408	hirri	ad hlæa	<i>zu lachen</i>	<i>reír</i>
409	sarrapo	ad klöra	<i>zu kratzen</i>	<i>rascar</i>
410	ondorra	ad fara j kaf	<i>zu tauchen</i>	<i>sumergirse, bucear</i>
411	igeri	ad sinda	<i>zu schwimmen</i>	<i>nadar</i>
412	kæuva	mävu	<i>Möwe</i>	<i>gaviota</i>
413	sins	ad snýta sier	<i>die Nase schneuzen</i>	<i>sonarse</i>
414	butundo	eg hamla	<i>ich rudere nach der Richtung nach welcher mein Gesicht wendet</i>	<i>remo en la dirección adonde está vuelta</i>
415	borrocha	ad sùcha (glýma)	<i>zu ringen</i>	<i>mi cara luchar</i>
416	kilica	ad kitla	<i>zu kitzeln</i>	<i>hacer cosquillas</i>
417	alcaterna	tiara	<i>Teer</i>	<i>alquitrán</i>
418	breja	bik	<i>Pech</i>	<i>pez</i>
419	espala	triespörn	<i>Holzspan</i>	<i>viruta</i>
420	mascorra	doppur ä book	<i>Buckeln, Metallverzierung eines Buches</i>	<i>protuberancias redondas, adornos metálicos de un libro</i>
421	istapicka	ad rýða ä hähesti	<i>buckepack getragen werden</i>	<i>ser llevado a borcajadas</i>
422	laureinca	ad rýða hart	<i>schnell reiten</i>	<i>cabalgar rápidamente</i>
423	uratsa	ad rýða lýted	<i>langsam reiten</i>	<i>cabalgar a paso</i>
424	attoca	höfrungahlöp	<i>Bocksprung, Kapriole</i>	<i>cabriola</i>

403. *rširola*.

404. ? *beso* ("brazo") + *bera* ("abajo")?

405. *parra-ka*: "riendo, burlando" (?); *perre-ka*: "harapo" (?). Lehenengo zati ilunari lotuta dagoena -*ka* atzizkia dela dirudi, I 416, I 441en bezala. Vide *Ortografi arazoak*, 24. or. (*f* ~ *p*).

406. *musu*: "beso".

407. *nigar*: "llora, llanto".

408. *hirri*: "risa".

409. *sarrapo*: "arañazo".

410. *ondo-ra*: "al fondo".

411. *igeri*: "nadando".

412. *kaioa*.

413. Azkue s.v. *zintz*: "onomatop. del ruido que se hace al sonarse; también: 'moco';" *sonarse: zintz-egin, zintzatu*.

414. *botondo*: "remar de pie, mirando a la proa".

415. *borroka*: "lucha, luchando"; *borro*: "carnero (de lucha)"; cf. I 348 *borroca*.

416. Azkue s.v. *kilika*: *incitar*; *kili*: *cosquillas*; *kilikatu*: *hacer cosquillas*.

417. hisp.: *alquitrán*.

418. hisp.: *brea*.

419. *espala*: "gavilla".

420. *maskorra*: "concha"; *maskurra*: "callo".

421. *istapeka*: "a horcajadas".

422. *laurenka, lauroinka*.

423. Azkue s.v. *urratsa: paso* (AN. BN. R.); *urbatsa* (BN. L.); *ürbatsa* (S.).

424. ~*salto-ka*(?). cf. *apoa* < *sapoa*.

425	kikomiciuca	blindesleýkur	<i>Blindekuhspiel</i>	<i>juego de la gallina ciega</i>
426	hissa	ad axla	<i>zu schultern</i>	<i>echar al hombro</i>
427	kolpecka	ad flüugast aa	<i>sich balgen, ringen</i>	<i>agarrarse (riñendo)</i>
428	evats	ad stela	<i>zu stehlen</i>	<i>robar</i>
429	atrapattu	þiöfur	<i>Dieb</i>	<i>ladrón</i>
430	gessurtia	sträkur	<i>Landstreicher, Schelm, Bursch</i>	<i>vagabundo, pícaro (sust.)</i>
431	satto	kom þu	<i>Komm!</i>	<i>ven</i>
432	svass	far þu	<i>geh!</i>	<i>ve</i>
433	buta	ad hrinda	<i>zu stossen</i>	<i>empujar</i>
434	eixia	ad detta	<i>zu fallen</i>	<i>caer</i>
435	arunda	hiöl	<i>Rad</i>	<i>rueda</i>
436	hiderra	sveýf	<i>Kurbel</i>	<i>manivela</i>
437	cassetia	ad flietta	<i>zu flechten</i>	<i>trenzar</i>
438	saval	ad stunda gleitt	<i>grätschbeinig steben</i>	<i>estar con los pies abiertos</i>
439	fordelis	lichiu priön	<i>"Maschenstricken"</i>	<i>cierta manera de hacer una labor de punto</i>
440	frangia	hringa priön	<i>"Ringstricken"</i>	<i>cierta manera de hacer una labor de punto</i>
441	harrica	ad kastast ä	<i>zwischen sich werfen</i>	<i>lanzar el uno al otro</i>
442	har	ad henda	<i>zu fangen; zu werfen</i>	<i>coger; echar</i>
443	kutscuva	munnlögg	<i>Waschbecken</i>	<i>palangana</i>
444	moltsa	kambveshe	<i>Taschenbuch, Portefeuille</i>	<i>agenda, cartera de bolsillo</i>
445	reestona	signeth	<i>Siegel, Petschaft</i>	<i>sello</i>
446	candelela	kiertapýpa	<i>Leuchter</i>	<i>candeleró</i>
447	beriga	hrýfur	<i>Rechen, plur. Harken?</i>	<i>rastrillo, bieldo</i>
448	camineta	shäpur	<i>Schrank</i>	<i>armario</i>

425. ?.

426. Azkue s.v. *iza* (B.): *izar*.427. Azkue s.v. *kolpe*: *golpe*. Lhande s.v. *golpeka* (Hb.): (*en venir*) *aux mains*.428. *ebatsi*.429. *atrapatu*: "atrapar".430. *gezurria*: "el mentiroso".431. *zato*.432. *zoaz*.433. *bota*: "echar".434. *eitzi*: "dejar".435. *arroda*.436. *kiderra*: "mango de instrumento".437. hisp.: *calceta*. Larr. s.v. *calceta*: *galtzeta*.438. *zabal*: "ancho".439. Lhande s.v. *fardela*: *toile grossière*.440. Larr. s.v. *franja*: *franja, franjea*.441. *harri-ka*: "a pedradas".442. *hartu*: "tomar".443. *kušua*: "orinal".444. *moltsa*: "bolsa"; cf. I 323: *moltsa*.445. *e(r)restona*: "anillo".446. Lhande s.v. *kandela*: *bougie, chandelle*.447. *uberrri-ka*. Azkue s.v. *uberrri*: *turbio*.448. gall.: *cabinet*; cf. Uhlenbeck, *Phonétique*, 54.ot.: *vinagre* > *minagre*, *vagina* > *magina*.

449	attavala	bumba	<i>Trommel</i>	<i>tambor</i>
450	kroffe	kistell	<i>Kästchen</i>	<i>armario pequeño</i>
451	iscilinia	handrade	<i>Beilade, Nebenlade</i>	<i>cajón lateral</i>
452	ohassula	rumbrÿk	<i>Brettchen am Kopf-und Fussende des Bettes</i>	<i>tabla pequeña a la cabeza y pies de la cama</i>
453	sarvasta	hrÿs	<i>Birchenreis, Reisholz</i>	<i>leña menuda de abedul, leña menuda</i>
454	casia	kierta stochur	<i>Kerzenkästchen</i>	<i>pequeño armario para las candelas</i>
455	rettäla	shrifspialld	<i>Schreibtafel</i>	<i>pizarra, tablero</i>
456	fontala	shammbite	<i>Habnenbalken</i>	<i>tirante (arq.), alfanjía (carp.)</i>
457	ustagia	tunnusvige	<i>Fassband</i>	<i>fleje, aro</i>
458	machilia	göngustafur	<i>Wanderstab</i>	<i>bastón de viaje</i>
459	cuseta ceruba	höfdabryk j rum	<i>Brettechen am Kopfende des Bettes</i>	<i>tabla pequeña en el testero</i>
460	paravissuba	paradÿs	<i>Paradies</i>	<i>paraíso</i>
461	infernuva	helvÿte	<i>Hölle</i>	<i>infierno</i>
462	ondua	botn män	<i>?botn = Boden</i>	<i>?botn = fondo</i>
463	erenda	fädu mier	<i>gib mir, reiche mir</i>	<i>dame, alárgame</i>
464a	trumpa	ad ausa	<i>schöpfen</i>	<i>sacar agua; tomar con una pala, con una cuchara</i>
464b	bat 1. bigia 2. hÿru 3. la 4. borts 5. seÿ 6. saspi 7. sortsi 8. bedratsi 9. hamar 10. hameica 11. hamavi 12. hamahiru 13. hamala 14. hamavorts 15. hamarsey 16. hamasaspi 17. hemesorts 18. hemeretsi 19. hogoi 20. hogoithamar 30. berroi 40. berroit-hamar 50. hirrhogoi 60. hirloit-hamar 70. laragoi 80. laroi-thamar 90. ehun 100. ehunthamar 111. seyhogoi 120. seyhogoithamar 130. saspihogoi 140. saspihogoithamar 150. sortsihogoi 160. sortsihogoithamar 170. bedaratsihogoi 180. bedaratsihogoithamar 190. berrehun 200. hirehun			
449.	<i>atabala.</i>			
450.	hisp.: <i>cofre</i> ; Larr. s.v. <i>cofre</i> : <i>cofrea</i> .			
451.	<i>iškilina</i> : "arquita que forma parte de un baúl".			
452.	<i>obazura</i> : "catre"; cf. I 379: <i>obassura</i> .			
453.	<i>zarbasta</i> : "ramillas".			
454.	gall.: <i>caisse</i> .			
455.	hisp.: <i>retablo</i> , gall.: <i>retable</i> .			
456.	<i>fontela</i> : "viga".			
457.	<i>ustaia</i> .			
458.	<i>makilla</i> : "palo".			
459.	Azkue s.v. <i>kuřeta</i> : "arquilla por lo regular fija que tienen los cofres antiguos a un lado". <i>zerua</i> : "el cielo". Baina cf. gall.: <i>couchette</i> : "petit lit"; cf. vasc.: <i>oa-zerua</i> : "el cielo de la cama".			
460.	<i>parabisua</i> .			
461.	<i>infernuva</i> .			
462.	<i>ondoa</i> : "el fondo".			
463.	cf. hisp.: <i>rendir</i> , gall.: <i>rendre</i> .			
464a.	D.A.E. s.v. <i>trompa</i> , <i>tromba</i> , <i>manga</i> : "columna de agua que se eleva desde el mar con movimiento giratorio por efecto de un torbellino atmosférico". cf. II 88: <i>trumpa</i> : "frente".			
464b.	II 228c <i>batt</i> . II 228c <i>bia</i> . II 228c <i>bortz</i> . II 228c <i>saspei</i> . II 228c <i>sortzei</i> . II 228c <i>bedritze</i> . II 228c <i>hamica</i> . II 228c <i>hamarbÿ</i> . II 228c <i>hamar bÿru</i> . II 228c <i>hamar la</i> . II 228c <i>hamar bortz</i> . II 228c <i>hamar-saspei</i> . II 228c <i>hamar sortzei</i> . II 228c <i>hamar bedritze</i> . II 228c <i>hogoita</i> . II 228c <i>hogoita</i>			

300. labehun 400. bortsehun 500. seyehun 600. saspiehun 700. sortsiehun
800. bedaratsiehun 900. millia 1000.

465	altsia	ad standa upp	<i>aufstehen, sich erheben</i>	<i>levantarse</i>
466	gekiseite	fardu ä fætur	<i>steh auf! (vom Bette)</i>	<i>levántate</i> (<i>de la cama</i>)
467	logale	sofdu	<i>schlafe!</i>	<i>¡duerme!</i>
468	iratsaria	vakna þu	<i>wache auf!</i>	<i>despiértate</i>
469	hagítshanits	býsna miked	<i>sehr viel, ziemlich viel</i>	<i>muchísimo,</i> <i>bastante</i>
470	itsu	blindur	<i>Blind</i>	<i>ciego</i>
471	isil	mallaus	<i>stumm</i>	<i>mudo</i>
472	mutu	daufur	<i>taub</i>	<i>sordo</i>
473	mængu	halltur	<i>lahm</i>	<i>paralítico</i>
474	cartsol	sköllottur	<i>kahlköpfig</i>	<i>calvo</i>
475	bulusgorituba	nakinn	<i>nackt</i>	<i>desnudo</i>
476	itsussia	liötur	<i>bässlich</i>	<i>feo</i>
477	ederra	fallegur	<i>schön</i>	<i>hermoso</i>
478	trompeta	tromet	<i>trompete</i>	<i>trompeta</i>
479	etsin	ligdu	<i>liege!</i>	<i>¡yace!</i>
480	gian	fardu ad borda	<i>geh zum Essen!</i>	<i>vete a comer</i>
481	tappa	skruf	<i>Schraube, geschraubter Deckel</i>	<i>tornillo, tapa con tornillo</i>
482	hardsatsu	halltu ä	<i>fabre fort!</i>	<i>fuera de ahí</i>
483	tampissa	surtarbrandz spialld	<i>Braunkohlenfliese</i>	<i>ladrillo de lignito</i>
484	gatia	hlecher	<i>Ketten</i>	<i>cadena</i>
485	galeriec	spänger	<i>Spangen</i>	<i>fibulas</i>
486	egarri	mig þirster	<i>mich dürstet</i>	<i>tengo sed</i>
487	indasudan	gef mier ad drecka	<i>gib mir zu trinken</i>	<i>dame lo que beba</i>
488	gose	svangur	<i>hungrig</i>	<i>hambriento</i>

hamar. II 228c *ber-hogoi*. II 228c *berhogoi hamar*. II 228c *þyr hogoi*. II 228c *lahogoi*. 111 pro 110. [*Euskaratzailearen oharra: berrheuehun, -beu eza-batuta*].

465. *altsia*: "levantar".

466. *jeiki zaite*, cf. I 496: *-sæte*.

467. *logale*: "soñoliento". *logall-en lekuan logale* ere irakur daitekeela dirudi.

468. *iratzarria*: "el despierto"; *iratzarri*: "despertar".

469. *hagitz*: "muy"; *hanitz*: "mucho".

470. *itsu*.

471. *isil*: "silencioso".

472. *mutu*: "mudo".

473. *maingu*: "cojo, manco".

474. *kartsoil*.

475. *buluzgorri-tu-a*: "el desnudo"; *buluzgorri*: "en cueros".

476. *itsusia*: "el feo".

477. *ederra*: "el hermoso".

478. *trompeta*.

479. *etzin*: "acostarse".

480. *jan*: "comer".

481. cf. hisp.: *tapa*.

482. *har tzatzue*: "tomadlos". Nonnahi ager-tzen da *tzatzue* forma honako liburu honetan: *Pierre d'Urte: Bible Saindua*. Oxford 1894.

483. ?.

484. *gatea*.

485. *kaleria*: "galería".

486. *egarri*: "sediento".

487. *indazu edan* (= *eran*).

488. *gose*: "hambriento".

489 ase	fullur	<i>voll, satt</i>	<i>lloeno, harto</i>
490 indasupisavat	gef mier nochud	<i>gib mir etwas</i>	<i>dame algo</i>
491 Gincua	Gud eige þig	<i>Gott befohlen</i>	<i>(sé) recomendado a Dios</i>
492 gisena	feitur	<i>felt</i>	<i>graso</i>
493 idorra	magur	<i>mager</i>	<i>flaco, seco</i>
494 assotia	keýre	<i>Peitsche</i>	<i>azote</i>
495 fesua	viliugur	<i>willig, spez. willig zu laufen (von Reitpferden)</i>	<i>de buena voluntad, esp.: de buena voluntad para andar (de caballos de silla)</i>
496 giarsæte	sittu nidur	<i>setze dich</i>	<i>siéntate</i>
497 sistuba	blýstra	<i>pfeifen</i>	<i>silbar</i>
498 beirakordig	mig reikar	<i>ich taumle</i>	<i>vacilo, titubeo</i>
499 hordigia	druckenn	<i>betrunken</i>	<i>borracho</i>
500 bada kit	so er þad	<i>so ist es</i>	<i>así es</i>
501 svascamporat	fardu frá mier	<i>geb von mir</i>	<i>vete de mí</i>
502 pikia	ad skera	<i>zu schneiden</i>	<i>cortar</i>
503 colpia	ad stýnga	<i>zu stechen</i>	<i>picar</i>
504 arralia	ad hoggva	<i>zu hauen</i>	<i>golpear, cortar (leña)</i>
505 assic	ad býta	<i>zu beissen</i>	<i>morder</i>
506 herdolia	ad fægja	<i>zu putzen</i>	<i>limpiar</i>
507 haats	ad briöta	<i>zu brechen</i>	<i>romper</i>
508 bæenustes	þad vænte eg	<i>das glaube ich</i>	<i>(ya) lo creo</i>
509 alabarda	atgeýr	<i>Hellebarde</i>	<i>alabarda</i>
510 gýlia	shipkiödur	<i>Schiffskiell</i>	<i>quilla</i>
511 gobrotonia	invidur	<i>Inbolz, Rippenwerk</i>	<i>maderas de ligazón, la totalidad de los miembros o cuadernas de una embarcación</i>

489. *ase*: "harto".

490. *indazu pizka bat*.

491. *linkoa*: "Dios".

492. *gisena*: "el gordo, cebado".

493. *idorra*: "el seco".

494. cf. hisp.: *azote*.

495. *fezoa*: "el valiente, activo".

496. *jar zaite*; cf. I 466: *-seite*.

497. *sistua*: "silbido".

498. *bera-kor*: "propenso a bajar".

499. *bordia*.

500. *ba-dakit*: "ya sé".

501. *zoaz kámporat*: "vete afuera".

502. Larr. s.v. *cortar*: *picatu*; *sarri agertzen da bigarrena bezalako i*, *adibidez I 184 barricia*, *I 324 curliscia*.

503. Larr. s.v. *golpe*: *colpea*.

504. *arrailla*: "hendidura".

505. *asiki*, *ausiki* (Oihenart): "morder"; vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.II: (*a ~ au*).

506. *erdoilla*: "la hendidura".

507. *bautsi*; cf. I 353: *bats pro batsa*; vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.II: (*aa ~ au*).

508. *bai ene ustez*: "sí, según mi creencia".

509. hisp.: *alabarda*.

510. hisp.: *quilla*, gall.: *quille*.

511. ~hisp.: *cobre* (?).

512 carela	skipstafn	<i>Schiffsstegen</i>	<i>proa</i>
513 galdu	galenn	<i>toll, verrückt</i>	<i>loco, insensato</i>
514 eramann	galldramadur	<i>Zauberer</i>	<i>encantador, mago</i>
515 hasarre	ad bloota	<i>zu fluchen</i>	<i>jurar, maldecir</i>
516 mokoka	ad deila	<i>zu zanken, zu streiten</i>	<i>reñir, contender</i>
517 diaberu	diöfull	<i>Teufel</i>	<i>diablo</i>
518 ori	lasfn vid		
519 borda	ad silia		

512. *kalera*: "el borde de lanchas".

513. *galdu*: "perdido".

514. cf. vasc.: *eraman*: "llevar" (?). cf. I 499
isl.: *druckenn*. [*Euskaratzaillearen obarra*: Beste zerbaiten gainean idatzita daude eskuizkribuan *-a-biak*].

515. *hasarre*: "ira".

516. *mokoka*: "riñendo, disputando".

517. hisp.: *diablo*; cf. II 151: *debruen - diöfull*..

518-519. [*Euskaratzaillearen obarra*: Deen-ek ez ditu bildu].

B. GLOSSARIUM ALTERUM. - BIGARREN HITZ ZERRENDA
BIGARREN EGILEAREN "VOCABULA BISCAICA"

Sum örd lýk edr ölyk eru sett hiä hinum hier fyrer framan, yfer sòmu hlute. Enn hier eru morg nõfn ðnnur yfer sòmu og adra hlute. þau sòmu sem fyr eru, skrifast ei, enn þau sem lýk finnast þeim hinum, er dreget strik fyrer framan. Num. visar til ordanna fyrer framan*².

Lehenengo hitz zerrendako hitzek adierazten zituzten ber gauzak adierazten dituzten hitz batzuk, berdinak nahiz ezberdinak, gehitu izan dira. Baina ber gauzak nahiz bestelakoak adierazten dituzten beste hitz asko agertzen dira hemen. Lehen modu bere berean idatzi diren hitzak ez dira idatziko hemen, baina nolabait beste hitzen baten antzeko izan daitezkeenak marratxo*³ batez nabarmenduko ditugu hitzaren aurrean. Lehenengo hitz zerrendako hitza adierazten du zenbakiak*.

1	Gingua	Gud	Gott	Dios
2	eguschia	söl	Sonne	sol
3	hilargaria	tungl	Mond	luna
4	haisia	vindur	Wind	viento
5	uria	dogg	Tau	rocío
6	dembura	þoka	Nebel	niebla
7	cumica	stiarna	Stern	estrella
8	siassua	siör	See	mar
9	mundia	fiáll	Berg	monte
10	saildia	varda	Steinbaufen	montón de piedras

1. *Jinkoa*. Larr. s.v. *Dios*: *laincoa*, *lincoa*; cf. Uhlenbeck, *Pbonáique* 44. or.: Dech(epare): *iauna*, *iangoycoac*, *ieyncoac*, *geyncoari*, *ieyncoari*, *ieyncoary*. cf. I 491: *Gincua*.

2. *eguzkia*; cf. I 209: *iguscia*.

3. *ilargi* + *garia*: "luna delgada" (?); *ilargi* + *berria*: "novilunio" (?). cf. I 210: *iliargia*.

4. *haizea*; cf. I 212: *hæsia*.

5. *uria*: "lluvia".

6. Larr. s.v. *tiempo*, *duración sucesiva de las cosas*: *dembora*; s.v. *tiempo*, *temporal*: *eguralde*; Azkue s.v. *dembora*, *dembora berbea*: *tiempo cubierto con amezura de lluvia*.

7. ~ hisp.: *cometa* (?).

8. *isásua*; cf. I 26: *isarsua* - *hafed*.

9. *mendia*.

10. ?.

*⁽²⁾ *Deen-en obarra*: Ólafsson kopiagileak egindakoa da sarrera hau.

*⁽³⁾ *Deen-en obarra*: Marratxoak kendu egingo ditugu guk. Honako hitz hauetan agertzen dira eskuizkribuan: II 1, 2, 3, 4, 8, 12, 21, 33, 34, 40, 44, 46, 47, 48, 55, 62, 68, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 87, 88, 89, 91, 93, 94, 99, 100, 102, 105, 106; 107, 110, 112, 114, 116, 117, 121, 132, 133, 134, 144.

* *Euskaratzailearen obarra*: Ólafsson kopiagileak islandieraz idatzitako sarreratxoaren itzulpena latinez agertzen da hemen Deen-en lanean. "Olgason" kopiagilea aipatzen du Deen-ek bere oharrean baina zuzendu egin dugu guk, Ólafsson baino ezin bait da izan.

11	campana	klucka	<i>Glocke</i>	<i>campana</i>
12	itzia	hws	<i>Haus</i>	<i>casa</i>
13	ilzia	nagle	<i>Nagel</i>	<i>clavo</i>
14	mahania	mat-bord	<i>Esstisch</i>	<i>mesa en el comedor</i>
15	magera	borddükur	<i>Tischtuch</i>	<i>mantel</i>
16	kaliita	kanna	<i>Kanne</i>	<i>jarro</i>
17	oppora	askur	<i>Hölzerne Schüssel für Löffelspeise</i>	<i>plato de madera para alimento que se come con cuchara</i>
18	tescha	skäl	<i>Napf</i>	<i>escudilla</i>
19	taza	flaska	<i>Flasche</i>	<i>botella</i>
20	falza	tappe	<i>Pfropfen</i>	<i>tapón</i>
21	báruka	tunna	<i>Fass</i>	<i>barrica</i>
22	kalldura	kietell	<i>Kessel</i>	<i>caldera</i>
23	marmita	pottur	<i>Grapen</i>	<i>olla</i>
24	kutzelia	kista	<i>Kiste, Kasten</i>	<i>cajón</i>
25	carelia	skrä	<i>Schloss</i>	<i>cerradura</i>
26	gilzak	lykell	<i>Schlüssel</i>	<i>llave</i>
27	giachua	lykill	<i>Schlüssel</i>	<i>llave</i>
28	kanavita	knýfur	<i>Messer</i>	<i>cuchillo</i>
29	lavonia	skeid, spönn	<i>Löffel aus Metall oder Holz</i>	<i>cuchara de metal o madera</i>
30	livoria	bök	<i>Buch</i>	<i>libro</i>
31	scheidas	blad	<i>Blatt</i>	<i>hoja</i>
32	tafla	fiöl	<i>Brett</i>	<i>tabla</i>
33	tinta	blek	<i>Tinte</i>	<i>tinta</i>
34	pluma	penne	<i>Feder</i>	<i>pluma</i>
35	dirua	silfur	<i>Silber</i>	<i>plata</i>
36	letoia	latun	<i>Messing</i>	<i>latón</i>
37	patacha	rixdalur	<i>Reichstaler</i>	<i>patacón</i>

11. hisp.: *campana*.
 12. *etxea*. Larr. s.v. *casa*: *echea, ichea*; cf. I 37: *etsia - bus*.
 13. *iltzea*; cf. I 221: *itsia - järnagle*.
 14. *mahaiña*.
 15. Mend. s.v. *tapete*: *mai-oyala*; cf. I 39: *ojela*, I 299: *ojalsuria*.
 16. cf. I 135: *caliera*: "jarro de madera".
 17. *oporra*: "el escudilla".
 18. ? hisp.: *disco*(?).
 19. hisp. *taza*; cf. I 116: *flasc - flasba*.
 20. *fal-(t)za*: euskarazko *faldu*-ren aditz ize-na: "formar gavillas"; cf. nederlanderaz: *pal*, inge-lesaz: *pawl*.
 21. hisp.: *barrica*; cf. I 184: *barricia - tunna*.
 22. hisp.: *caldera*.

23. hisp.: *marmita*.
 24. cf. vasc. *kutxa*: "cajón".
 25. *zarraila*; cf. I 143: *sarraila* "cerradura".
 26. *giltzak*: "llaves".
 27. *gakbua*; cf. II 26 *lykell*.
 28. *ganiveta*.
 29. *labaiña*: "cuchillo".
 30. Azkue: *liburua, libriua*.
 31. ?.
 32. hisp.: *tabla*; cf. I 219: *thala*, II 228b: *ta-fla*.
 33. hisp.: *tinta*.
 34. *luma*.
 35. *dirua*: "dinero".
 36. *letoia*; cf. I 297: *letonia* "hojalata".
 37. hisp.: *pataca*: "peso duro".

38	liisa	rixort	<i>Reichsort, 1/4 Taler</i>	1/4 patacón
39	vando	brennevÿn	<i>Branntwein</i>	aguardiente
40	agoriénta	brennevÿn	<i>Branntwein</i>	aguardiente
41	sagarduna	syrdryckur	<i>Mischung von saurer Milken und Wasser als Trank</i>	mezcla de suero agrio y agua, como bebida
42	navarra	rauda vÿn	<i>Rotwein</i>	vino rojo
43	bischusa	braud-kaka	<i>Brotkuchen</i>	bizcocho
44	sispa	byssa	<i>Büchse</i>	carabina
45	pulbura	püdur	<i>Schiesspulver</i>	pólvora
46	usnia	miölk	<i>Milch</i>	leche
47	bura	smiðr	<i>Butter</i>	mantequilla
48	ura	vatn	<i>Wasser</i>	agua
49	bilara	töbak	<i>Tabak</i>	tabaco
50	füma	ñef-tobak	<i>Schnupftabak</i>	rapé
51	salvona	säpa	<i>Seife</i>	jabón
52	sammara	skinn-peisa	<i>lederne Jacke</i>	chaqueta de cuero
53	harria	steinn	<i>Stein</i>	pedra
54	sua	elldur	<i>Feuer</i>	fuego
55	harrica	bryne	<i>Wetzstein</i>	pedra de afilar
56	sera	sòg	<i>Säge</i>	sierra
57	saria	net	<i>Netz</i>	red
58	gimbalita	bor-järn	<i>Bobrer</i>	barrena
59	eskora	ðxe	<i>Beil</i>	hacha
60	irenia	miöl	<i>Mehl</i>	harina
61	amua	aungull	<i>Angel, Fischbaken</i>	anzuelo
62	cordula	fære	<i>Angelschnur</i>	sedal
63	onzia	ütlendskt skip	<i>fremdes Schiff</i>	buque extranjero
64	canua	islendskt skip	<i>isländisches Schiff</i>	buque islandés

38. hisp.: *luis*, gall.: *louis* (*louis d'argent*) + *a* (euskarazko artikulu mugatua).

39. ? cf. neerl.: *brandewijn*. [*Euskaratzailaren oharra*: II 71 eta II 72-ren artean idatzita zegoen eta han ezabatu eta hona lerroartera ekarrita dago eskuizkribuan].

40. hisp.: *aguardiente*.

41. *sagardoa*: "sidra"; *sagarmuna*: "jugo que arroja la manzana cuando se está asando".

42. *navarra*: "vino de Navarra"; cf. I 24: *na-farra*: "vino español".

43. hisp.: *bizcocho*.

44. *zizpa*; cf. I 179: *syspa*.

45. hisp.: *pólvora*; cf. I 181: *bolvora* - *pudur*.

46. *esnea*, *eznea*; cf. I 29: *esnia* - *miölk*.

47. cf. I 32: *bura*: "mantequilla"; Azkue s.v. *gurbi*: *mantequilla*; Lhande s.v. *burula*: *fromage mou*.

48. *ura*.

49. *belarra*: "hierba"; Larr. s.v. *tabaco de boja*: *tabaco belarra*; cf. I 251: *belara* - *toobakzpÿpa*.

50. hisp.: *fumar*.

51. *salboina*.

52. *zamarra*.

53. *harria*.

54. *sua*.

55. *harri-ka*: "una acción de la piedra, frotar con la piedra"; cf. I 441: *harrica*.

56. Larr. s.v. *sierra*: *cera*.

57. *sarea*.

58. *ginbaleta*; cf. I 266: *brosia-borjarn*.

59. *aizkora*.

60. *irina*.

61. *amua*.

62. hisp.: *cordel*; cf. I 220: *cordela-snare*.

63. *ontzia*: "buque".

64. hisp.: *cano*.

65	salupa	ütlendskur bätur	<i>fremdes Boot</i>	<i>barco extranjero</i>
66	bela	segl	<i>Segel</i>	<i>vela</i>
67	belandela	ad sigla	<i>zu segeln</i>	<i>navegar a vela</i>
68	soka	kadall	<i>Tau, Seil</i>	<i>cuerda</i>
69	arra	aar	<i>Ruder</i>	<i>remo</i>
70	arrana	ad röa	<i>zu rudern</i>	<i>remar</i>
71	travala	ad ervida	<i>sich abmühen</i>	<i>fatigarse</i>
72	urtia	aar	<i>Jahr</i>	<i>año</i>
73	biar	dagur	<i>Tag</i>	<i>día</i>
74	egun	morgun	<i>Morgen</i>	<i>mañana</i>
75	gabon	kvölld	<i>Abend</i>	<i>tarde, noche</i>
76	orotsa	nätt	<i>Nacht</i>	<i>noche</i>
77	arotsa	näl	<i>Nadel</i>	<i>aguja</i>
78	gizona	madur	<i>Mann</i>	<i>hombre</i>
79	mutela	pilltur	<i>Knabe</i>	<i>muchacho</i>
80	andria	kona	<i>Frau</i>	<i>mujer</i>
81	danselia	stülka	<i>Mädchen</i>	<i>muchacha</i>
82	emaslia	möder	<i>Mutter</i>	<i>madre</i>
83	margarita	jömfuru	<i>Jungfrau</i>	<i>señorita, doncella</i>
84	pulita	frýd	<i>hübsch, fem.</i>	<i>bonita</i>
85	aita	fader	<i>Vater</i>	<i>padre</i>
86	burdua	höfud	<i>Kopf</i>	<i>cabeza</i>
87	hiliara	här	<i>Haar</i>	<i>pelo, cabello</i>
88	trumpa	enne	<i>Stirn</i>	<i>frente</i>
89	begia	auga	<i>Auge</i>	<i>ojo</i>
90	boca	munnur	<i>Mund</i>	<i>boca</i>
91	lingva	tünga	<i>Zunge</i>	<i>lengua</i>
92	ostua	tönn	<i>Zahn</i>	<i>diente</i>

65. Larr. s.v. *chalupa*: *chalupa*.

66. hisp.: *vela*.

67. ? cf. hisp.: *velando*; euskarazko atzizkia: *-la*.

68. Larr. s.v. *soga*: *soca*; cf. I 186: *calia* - *ka-dall*.

69. *arraua*.

70. *arrauna(-tu)*.

71. Larr. s.v. *trabajo*: *trabaillua*; s.v. *trabajar*: *trabaillatu*.

72. *urtea*; cf. I 208: *orbha* - *eitt är*.

73. *biar*: "mañana"; cf. I 192: *eguna* - *dagur*.

74. *egun*: "día"; cf. I 195: *gausa* - *morgun*.

75. *gabon*: "buenas noches"; cf. II 194: *aravaldia* - *kvölld*.

76. *orotsa*: "aguja"; cf. I 271: *orotsa*. Vide infra (II 77).

77. *arotsa*: "noche"; cf. II 76. Errakuntza dirudi, II 77 *arotsa*-ren lekuan egongo litzateke II 76 *orotsa*, eta II 76 *orotsa*-ren lekuan II 77 *arotsa*. cf. I 193: *gaba* - *noott*.

78. *gizona*; cf. I 1: *gisona* - *madur*.

79. *mutila*.

80. *andrea*.

81. Larr. s.v.: *doncella*: *doncella*.

82. *emaztea*; *t*-ren ordez *l* ipini duela erratuta transkribatzaileak dirudi; cf. I 343: *ama* - *möder*.

83. *Margarita*.

84. *polita*.

85. *aita*.

86. *burua* ~ *budua.

87. Azkue s.v. *ile-arroa*: *pelo bien peinado*; cf. I 76: *ilia* - *här*.

88. D.A.E. s.v. *trompa*: "cierta prolongación de la nariz"; cf. I 77: *coppeta* - *enne*; cf. I 464a: *trumpa* - *ad ausa*.

89. *begia*; cf. I 78: *begigia* - *augu*.

90. *boca*.

91. *lingua*; cf. I 80: *mibia* - *tunga*.

92. *ortza*.

93	bizara	skiegg	<i>Bart</i>	<i>barba</i>
94	levonia	häls	<i>Hals</i>	<i>cuello</i>
95	evaskua	hönd	<i>Hand</i>	<i>mano</i>
96	erria	fýngur	<i>Finger</i>	<i>dedo</i>
97	osterua	nògl	<i>Nagel</i>	<i>uña</i>
98	braza	fadmur	<i>die ausgebreiteten Arme</i>	<i>los brazos abiertos</i>
99	brasos	handleggur	<i>Arm</i>	<i>brazo</i>
100	sangua	fötur	<i>Fuss</i>	<i>pie</i>
101	pierner	ristur	<i>die Riste des Fusses</i>	<i>garganta del pie</i>
102	sapella	hattur	<i>Hut</i>	<i>sombrero</i>
103	carpuza	höttur	<i>Kapuze</i>	<i>capucha</i>
104	sanua	hwfa	<i>Mütze</i>	<i>gorro</i>
105	lappacua	trefill	<i>gestricktes wollenes Halstuch</i>	<i>corbata bordada de lana</i>
106	cammesola	peisa	<i>gestrickte wollene Jacke</i>	<i>chaqueta bordada de lana</i>
107	attora	skyrta	<i>Hemd</i>	<i>camisa</i>
108	giaka	stackur	<i>Wams</i>	<i>jubón</i>
109	garricua	lýf-stycke	<i>Leibstück</i>	<i>almilla, faja</i>
110	galza	buxur	<i>Hosen</i>	<i>pantalones</i>
111	galzapota	buxnavase	<i>Hosentasche</i>	<i>bolsillo del pantalón</i>
112	galzardia	sockar	<i>Socken, Strümpfe</i>	<i>calcetines, medias</i>
113	schularua	vetlýngar	<i>Fäustlinge</i>	<i>guantes</i>
114	locaria	leggia bönd	<i>um die Unterschenkel gewundene Bänder, Strumpfbänder</i>	<i>ligas para sujetar las medias</i>
115	avarga	islensker skör	<i>isländische Schuhe</i>	<i>zapato islandés</i>
116	mucanasa	klutur	<i>(Hals-, Taschen-) Tuch</i>	<i>pañuelo</i>
117	muzisera	nef	<i>Nase</i>	<i>nariz</i>

93. *bizarra*.

94. = *lepo enea?* cf. I 87: *leppua* - *häls*.

95. *eskua*; *evaskua* = *enskua* (?); cf. *eskual* = *euskal*.

96. *eria*.

97. ? *atza*: "dedo"; *atz-e-ko-a* (?).

98. hisp.: *braza*; Ikus hirugarren hiztegi baten hondarrak, III 3: *brasa* - *faðmur*.

99. cf. hisp.: *brazos*; singularraren ordezko plurala.

100. *zangoa*: "pierna".

101. hisp.: *pierna*; *pernera*, *pernil*.

102. *zapela*; cf. I 41: *sapolla*, II 215: *sappelle*.

103. *karpusa*: "gorro de niños mamonés".

104. *zanao*: "gorro puntiagudo".

105. ~ *lepo-ko-a?*; cf. I 43: *leppagua* - *trefill*.

106. hisp.: *camisola*; cf. I 45: *camissola* - *peysa*.

107. *atorra*; cf. I 46: *atorra* - *skirta*.

108. hisp.: *jaco*; gall.: *jaque*.

109. *gerrikoa*: "faja".

110. *galza*.

111. *galza* + gall.: *poché* (?).

112. *galzardia*: "media"; cf. I 49: *galsaria* - *sochar*.

113. Azkue s.v. *eskularrua*: *guantes para jugar a la pelota*; Larr. s.v. *guante*: *esklarrua*.

114. Azkue s.v. *lokarría*: *atadura*; cf. I 50: *rida* - *leggiabönd*.

115. hisp.: *abarca*.

116. *mokanasa*; cf. I 44: *mocanassa* - *klutur*.

117. *masu* ("nariz, cara") + *izerra* ("sudor")?; cf. I 79: *sudurra* - *nef*.

118 tobera	döser	<i>Dose</i>	<i>caja</i>
119 hatia	fugl	<i>Vogel</i>	<i>ave</i>
120 hegatzza	fiödur	<i>Feder (des Vogels)</i>	<i>pluma (del ave)</i>
121 botonia	hnappur	<i>Knopf</i>	<i>botón</i>
122 silua	gat	<i>Loch</i>	<i>agujero</i>
123 bego	barn	<i>Kind</i>	<i>niño</i>
124 semia	sonur	<i>Sohn</i>	<i>hijo</i>
125 gevila	lifur	<i>Leber</i>	<i>hígado</i>
126 qvodala	blöd	<i>Blut</i>	<i>sangre</i>
127 balia	hvalur	<i>Wal</i>	<i>ballena</i>
128 ascho balia	sliettbakur	<i>grönländische Wal,</i> <i>Nordkaper</i>	<i>ballena</i> <i>groenlandesa</i>
129 techo balia	hornfiskur	<i>"Hornfisch", ein Wal</i>	<i>"pez con cuerno",</i> <i>ballena</i>
130 sackura	selur	<i>Seehund</i>	<i>foca</i>
131 bachaliua	þorskur	<i>Dorsch</i>	<i>bacalao pequeño</i>
132 stangia	skata	<i>Roche</i>	<i>raya (pez)</i>
133 lapparuzia	steinbjotur	<i>Seewolf</i>	<i>lobo marino</i>
134 plamuna	flydra	<i>Heilbutte</i>	<i>hipogloso</i>
135 pladuzza	kole	<i>Goldbutte</i>	<i>platija, platuja</i>
136 bustana	spordur	<i>Fischschwanz</i>	<i>cola de pez</i>
137 hiziura	bein	<i>Bein, Knochen</i>	<i>hueso</i>
138 larua	skinn	<i>Fell, Haut</i>	<i>piel</i>
139 lischar	höfur	<i>Huf</i>	<i>casco</i>
140 lana	ull	<i>Wolle</i>	<i>lana</i>
141 lina	þrädur	<i>Draht</i>	<i>hielo</i>
142 lýma	þiöl	<i>Feile</i>	<i>lima</i>
143 galanta	hestur	<i>Pferd</i>	<i>caballo</i>
144 sammaria	mere	<i>Stute</i>	<i>yegua</i>
145 ydia, bolox	naut	<i>Ochs</i>	<i>buey</i>

118. *tobera*: "tolva".

119. *abatea*: "ganso, pato".

120. *egatsa*.

121. *botoña*; Larr. s.v. *botón*: *botoya*.

122. *ziloa*.

123. Errakuntza. II 208tik hartu duela hitz hau dirudi: *biffarnuin bego - belvítes barn* ("hijo del infierno").

124. *semea*.

125. *gibela*.

126. *odola*: "sangre" = *-ko odola* (?).

127. *balea*.

128. *asko-balea* = *bale aundia*: "ballena grande".

129. *-teko balea* (?); cf. II 126: *-ko odola*.

130. *zakurra*; cf. I 158: *securra* - *selur*. [*Euskaratzailearen oharra*: Gainerakoa baino berandua-go lerroartean idatzita dago eskuizkribuan].

131. Larr. s.v. *bacallao*: *baçallaua*.

132. ? cf. I 287: *sera* - *skata*.

133. *lapurutsa*: "polizonte"; cf. I 284: *lapprusa* - *steinbjöt*.

134. ~ *platusa*: "platija" (?); cf. I 286: *plasa* - *flidra*.

135. *platusa*.

136. *buztana*: "cola".

137. *beñurra*: "huesecillo".

138. *larrua*.

139. *liskar(ra)*: "pelea".

140. hisp.: *lana*.

141. hisp.: *lino*; gall.: *lin*.

142. hisp.: *lima*.

143. *galantia*: "hermoso".

144. *zamarra*.

145. *idia*; *bolox* ~ *bilor*(?)&: "ternera"(?).

146 siehala	kälfur	Kalb	ternero
147 sichirua	saudur	Schaf, spez. kastrierter Widder	carnero, esp.: carnero castrado
148 ardia	ær	Mutterschaf	oveja con rastra
149 bildosa	lamb	Lamm	cordero
150 ladrun	þiöfur	Dieb	ladrón
151 debruen	diöfull	Teufel	diablo
152 hiffarnuin	helvöte	Hölle	infierno
153 pitua	böllur	penis	penis
154 alua	leika	vulva	vulva
155 gulpa	äferd	coitus	coitus
156 caca	skýtur	Kot	excremento
157 muschuliu	kræklyngur	Miesmuschel	almeja
158 mascora	skiel	Muschel	concha
159 ustaia	giörd	Gürtel, Gurt, Reif einer Tonne	cinturón, cincha, aro de un tonel
160 suria	lüs	Laus	piojo

Adjektiboak, partikulak eta esamoldeak.

161 tuta	fullt	voll, n.	lleno
162 vira	meira	mehr	más
163 mas, mes, giago	meira	mehr	más
164 esta	ecke	nicht	no
165 handia	miked	viel	mucho
166 sumia	lýtéd	wenig, klein, n.	poco, pequeño
167 hotza	kalldt	kalt, n.	frío
168 berrua	heitt	warm, n.	caliente
169 berria	nýtt	neu, n.	nuevo
170 dizula	gefa, e, u	geben	dar

146. *tsahala; siehala = ðehala.*

147. *zikkhiroa; cf. I 33: sicilua - saudur.*

148. *ardia.*

149. *bildotza.*

150. hisp.: *ladrón.*

151. *debru.* Vide II 207: *debruin semia*: "hijo del diablo"; cf. I 517: *diaberu.*

152. *hiffarnu.* Vide II 208: *hiffarnuin bego*: "hijo del infierno." cf. I 461.

153. hisp.: *piso.*

154. *alua.*

155. hisp.: *culpa.*

156. hisp.: *caca.*

157. catal.: *musclo.*

158. *maskorra.*

159. *ustaia*: "aro, arco".

160. *zurria.* Azkue s.v. *zurri*: "debe de ser errata de: *zorri*". Baina hemen *zurri* forma ontzat ematen da.

161. gall.: *tout.*

162. cf. *bira*: "vuelta". Vide II 222: *sej galsardia, esta vjra*: "6 pares de medias, no más".

163. hisp.: *más*; vasc.: *geiago, yago.*

164. *ez da.* Vide II 222: —, *esta vjra.*

165. *handia.*

166. *ðumea.*

167. *hotza.*

168. *beroa.*

169. *berria.*

170. *dizula*: "que tenga para usted"; hitz bera agertzen da II 194en: *dizula*: "dar".

171 sarra	gamallt	<i>alt, n.</i>	<i>viejo</i>
172 bastua	liott	<i>hässlich, n.</i>	<i>feo</i>
173 ona	gott	<i>gut, n.</i>	<i>bueno</i>
174 estoc ona	ecke gott	<i>nicht gut</i>	<i>no bueno</i>
175 mala	illt	<i>schlimm, n.</i>	<i>malo</i>
176 erdia	hälft	<i>halb, n.</i>	<i>medió</i>
177 ungetorre	sæll	<i>guten Tag!</i>	<i>buenos días</i>
178 evmano	vinur edur bröder	<i>Freund oder Bruder</i>	<i>amigo o hermano</i>
179 schargascho	þacker	<i>Dank</i>	<i>gracias</i>
180 bazuriere	er svarad, þá þackad er, edur heilsad er	<i>wird auf Dank oder Gruss geantwortet</i>	<i>lo con que uno responde a agradecimiento o saludo</i>
181 bai, vj	ja	<i>ja</i>	<i>sí</i>
182 ez	nei	<i>nein</i>	<i>no</i>
183 ser	hvad	<i>was</i>	<i>qué</i>
184 sumbat	hvad margt	<i>wie viele</i>	<i>cuántos</i>
185 kavinit	eckert	<i>nichts</i>	<i>nada</i>
186 eta	og	<i>und</i>	<i>y</i>
187 bilza	hvýtt	<i>weiss, n.</i>	<i>blanco</i>
188 syria	svart	<i>schwarz, n.</i>	<i>negro</i>
189 gorria	raudt	<i>rot, n.</i>	<i>rojo</i>
190 guzia	allt	<i>alles</i>	<i>todo</i>
191 clinke	lýted	<i>klein, n., wenig</i>	<i>pequeño, poco</i>
192 hilu	daudur	<i>tot</i>	<i>muerto</i>
193 presenta for mi	giefdu mier	<i>gib mir</i>	<i>dame</i>

171. *zarra*.

172. Azkue s.v.: *basto(a)*: *ordinario*; Lhande s.v. *basto*: *grossier*; *gizon bastoa*: *homme mou au travail*.

173. *ona*. Vide II 174: *estoc ona*.

174. *esztuk ona*.

175. hisp.: *malo*. Vide II 226: *for ju mala gissuna*. Badirudi hortik hartua dela *mala* hitza.

176. *erdia*.

177. *ongi-etorri*: "sea usted bienvenido". Vide II 215: *ungetorre sapelle gorre*: "buenos días, sombrero rojo"; hemendik (Ólafsson transkribatzaileak) hartua dela *ungetorre* hitza dirudi.

178. hisp.: *hermano*. Gaizki irakurri duela transkribatzaileak, Jón Ólafssonek alegia, dirudi. cf. I.B. atala.

179. *eskarrrik asko*.

180. *ba zuri ere*: 'sí para usted también'.

181. *bai, oui* (gall.).

182. *ez*.

183. *zer*.

184. *zunbat*; cf. II 220: *sumbatt*.

185. ? Vide II 223: *cavinit trucka for mi*: "no compro nada"; hemendik hartu duela *kavinit* hitza dirudi.

186. *eta*.

187. *beltza*.

188. *zürria*: "el blanco": *syria*-ren (II 188) ordez dago *bilza* (II 187), eta alderantziz.

189. *gorria*.

190. *guzia*.

191. neerl.: *klinke* (?).

192. *hila*.

193. hisp.: *presenta*; *for mi*: hizkuntza germanikoren batetik harturiko esamoldea. Ikus II 216, 217, 224, 227; hemendik hartu duela gure egi-leak dirudi; hitz bera agertzen da II 225en. Isländierazko ortografiati dagokionean: *giefdu* (II 225: *gefðu*): *g* palatala adierazten duela *gi-k* dirudi. Cf. Noreen, *Alt nordische Grammatik*. Halle 1903, 33. or. § 37.

194 dizula	gefa, -e, -u	geben	dar
195 bocata	þvo þu	wasche	cola la ropa
196 bocata for mi attora	þvodu fyrer mig skyrta	wasche für mich ein Hemd	lava para mí una camisa
197 trucka	kaupa	kaufen	comprar
198 morta	drepa	töten	matar
199 lo	þad sefur	es schläft	ello duerme
200 niere lo	hann sefur	er schläft	él duerme
201 kichera	syndu mier	zeige mir	muéstrame
202 ichusa	siädu	sieh!	mira
203 unat	kom þu	komm!	ven
204 gianzu	et þu	iss!	come
205 giarzu	sittu	sitze!	siéntate, siéntese
206 malagis	ad stela	zu stehlen	robar
207 debruin semia	diöfuls sonur	Teufelssohn	"bijo del diablo"
208 hiffarnuin bego	helvýtés barn	Höllenkind	"bijo del infierno"
209 fenicha for ju	liggia þig	cum te coire	cum te coire
210 tricha	ad fara ä	coire	coire
211 sickutta samaria	serda merina	cum equa coire	cum equa coire
212 gianzu caca	jettu skjýt	ede excrementum	ede excrementum
213 caca hiarinsat	et þu skjýt ur rasse	ede excrementum ani	ede excrementum ani
214 jet sat	kyss þu ä rass	basia anum	basia anum
215 ungetorre sappelle gorre	sæll raude hattur	guten Tag, roter Hut	buenos días, sombbrero rojo
216 presenta for mi locaria	giefdu mier socka bönd	gib mir Strumpfbänder	dame ligas
217 ser ju presenta for mi	hvad gefur þu mier	was gibst du mir?	¿qué me das?

194. *dizula*.

195. *bokata*; cf. II 196.

196. Azkue: *bokbetatu*: *colar*; *for mi*: cf. II 193; *attora*: "camisa".

197. Larr. s.v. *trocac*: *trucatu*.

198. hisp.: *muerte*.

199. *lo*: "sueño, durmiendo".

200. *ni ere lo*: "yo también durmiendo".

201. Islandierazko hitza dela dirudi: *kyker* + *a* (euskarazko artikulu mugatua).

202. *ik(b)usi*.

203. *unat*: "acá, hacia acá"; *zato unat*: "ven aquí".

204. *jan-zu*. cf. *ai-zu* < *adi-zu*: 'oiga'. Vide II

212: *gianzu caca*.

205. *jar-zu*.

206. Txarto hartu duela hitz hau II 226tik dirudi: — *mala gissuna*.

207. *debruen semea*.

208. *ifernuan bego*: "que sea (él) en el infierno". Larr. s.v. *infierno*: *ifernua*; Azkue: *ifernu* (BN-gar-s, S); cf. I 461: *infernuva*.

209. *fenicha* ~ hisp.: *fornicar*. cf. II 197: *tricka* ~ *trocac*.

210. *trikatu*: "detenerse".

211. *sickutta*: ?; *samaria*: "caballo".

212. *jan-zu caca*.

213. *caca (h)irentzat*: "caca para tí".

214. ? cf. II 213: *hiarinsat*.

215. *ongi etorri*, *zapela gorri*; cf. I 41: *sapolla*: "sombbrero".

216. *presenta* ~ hisp.: *presenta*; cf. II 193: *for mi*: cf. II 193: *lokarría*: "atadura".

217. zer: "¿qué?". *ju*: hitz germanikoa. *presenta for mi*: cf. II 193.

218	for mi presenta for ju biskusa eta sagarduna	eg skal gefa pier braudkøku og syrdryck	<i>ich werde dir einen Kuchen und sauren Trank geben</i>	<i>te daré un pastel y una bebida agria</i>
219	trucka cammisola	kaufftu peisu	<i>kaufe eine (gestrickte) Jacke</i>	<i>Compra una jaqueta (de labor de punto)</i>
220	sumbatt galsardia for	fyrer hvad marga socka	<i>für wie viele Strümpfe</i>	<i>¿por cuántas medias?</i>
221	hamar bj galsardia	12 pòr socka	<i>12 Paar Strümpfe</i>	<i>12 pares de medias</i>
222	sej galsardia esta vjra	6 pòr socka, ecke meira	<i>6 Paar Strümpfe, nicht mehr</i>	<i>6 pares de medias, no más</i>
223	cavinit trucka for mi	eckert kaupe eg	<i>nichts kaufe ich</i>	<i>no compro nada</i>
224	Christ Maria presenta for mi balia, for mi, presenta for ju bustana	gefe Christur og Maria mier hval, skal jeg gefa pier spordenn	<i>wenn Christus und Maria mir einen Walfisch geben, werde ich dir den Schwanz geben</i>	<i>cuando Cristo y María me dan a mí una ballena, te daré el rabo</i>
225	presenta for mi	gefdu mier	<i>gib mir</i>	<i>dame</i>
226	for ju mala gissuna	þu ert vondur madur	<i>du bist ein schlechter Mensch</i>	<i>eres un hombre malo</i>
227	presenta for mi berrua usnia eta berria bura	gefdu mier heita miölk og nyt smiðr	<i>gib mir warme Milch und neue Butter</i>	<i>dame leche caliente y mantequilla fresca</i>
228 _a	ser travala for ju	hvad giðrer þu	<i>was tust du?</i>	<i>¿Qué haces?</i>
228 _b	teska skäl, enn tafla fiðl tinta blek, og lýma þiðl sanua hüva, sangua fötur sarra bastua, gamall liötur.			

218. *for ju, for mi bezala*: germanikotik harturiko hitza. *biskusa* ~ hisp.: *bizcocho*. *sagarduna*: "sidra". cf. II 193.

219. hisp.: *trocar*; hisp.: *camisola*.

220. *sumbatt* = *zunbat*; *galsardia* = *galzerdia*; *for*: germanikotik. Atzean ipinita dago hemen, euskaraz bezala.

221. *hamar bj* = *hamar bi*; *galsardia* = *galzerdia*.

222. *sej* = *sei*; *galsardia* = *galzerdia*; *esta* = *ez da* (?); *vjra* = *vasc. bira*: "vuelta" (?).

223. *cavinit* = *cavi-nit* (?); cf. *vasc. ezer-ez; nit* ~ *neerl. niet* (?); *trucka*: cf. II 219; *for mi*: cf. II 193.

224. *Krist Maria; presenta for mi*: cf. II 193; *for mi* datiboia da; *balia*: *balea*; *for mi*: nominatiboia da. *presenta for ju; bustana*: *buztana*.

225. cf. II 193.

226. *for ju*: nominatiboia da; *mala gizona; mala* ~ hisp.: *malo*; *mala*: hurrengo datorrenaren eraginez. Hemen eta beste leku batzutan (II 216 - II 228) bi hizkuntzak gaizki hitz egiten dituela islandiararak dirudi.

227. *presenta for mi*: II 193 eta II 225 bezala; *berrua*: *beroa*; *usnia*: *esnia*. Sobran dago euskarazko artikulu mugatua *berrua* eta *berria* adjektiboetan.

228a. *ser: zer; travala*: Larr. s.v. *trabajar: travailler*; *for ju*: cf. II 218.

228b. Jón Þórðarson-ek Hvammur-en (1616-1689) egindako poesien antzekoa dela honako hau jakinerazi zidan Universitas Hauniensis delakoan irakasle den Jón Helgason-ek. Latina-Islandiera hitz zerrendak baino ez dira 1679. urtean egindako poema hauek (cf. Halfdanus Einari: *Sciagraphia*

228_c *Zenbakiak.*

batt 1. bia 2. hýru 3. la 4. bortz 5. seý 6. saspey 7. sortzey 8. bedritze 9. hamar 10. hamica 11. hamar bý 12. hamar hýru 13. hamar la 14. hamar bortz 15. hamar sey 16. hamar saspey 17. hamar sortzey 18. hamar bedritze 19. hogoita 20. hogoita batt 21. hog. býa 22. hog. hýru 23. hog. la 24. hog. bortz 25. hog. seý 26. hog. saspeý 27. hog. sortzey 28. hog. bedritze 29. hog. hamar 30. hog. hamar batt 31. h. hamar býa 32. h. hamar hyru 33. h. hamar la 34. h. hamar bortz 35. h. hamar sey 36. h. hamar saspey 37. h. hamar sortzey 38. h. hamar bedritze 39. berhogoi 40. berhogoi batt 41. berhogoi hamar 50. berhogoi hamar batt 51. hýrhogoi 60. hýrhog. hamar 70. lahogoi 80. la hog. hamar 90. ehun 100. ehunbatt 101.

historiæ literariæ Islandicæ 1777, 35. or.). Gorago ipini dugun poemako bi hitzekin bukatzen diren ondoko bertsoerrok agertzen dira horien artean:

Arcus boge, *index* vjsefýngur,
unda bára, *asser* fiöl,
incus stedic, *lima* þiöl.

(cf. Arnarnagneana Bibliotekako AM 205, 8 eskuizkribua.)

228c. cf. I 464c: *saspi*. cf. I 464c: *sortsi*.

Batt (1): cf. islandierazko hitzaren ortografia: *skatt*.

bja (2): Axularrengandik (3a-235-4) haritu zuen Azkue-k. Larr. s.v. *dos*: *bia*.

hogoita (20): *hogoi*-ren ordezeko errakuntza. *hogoita* *bat*-etik (=21) hartuta dago hitza, baiña mozketa txarto eginda.

C. TERTII CUIUSDAM GLOSSARII QUAE RELIQUA SUNT
HIRUGARREN HITZ ZERRENDA BATEN HONDARRAK*⁴

1	passamana	borð	<i>Bord</i>	<i>borda</i>
2	cikumuturra	unliður	<i>Handgelenk</i>	<i>muñeca</i>
3	brasa	faðmur	<i>(die ausgebreiteten)</i> <i>Arme</i>	<i>(los) brazos</i> <i>(abiertos)</i>
4	baso rikunja	hægri handleggur	<i>der rechte Arm</i>	<i>el brazo derecho</i>
5	bushúor	handleggur	<i>Arm</i>	<i>brazo</i>
6	udula	blöð	<i>Blut</i>	<i>sangre</i>
7	estomaka	bringa	<i>Brust</i>	<i>pecho</i>
8	silkhúa	nafli	<i>Nabel</i>	<i>ombligo</i>
9	suspíra	blása þungan	<i>seufzen</i>	<i>suspirar</i>
10	goetta	þenkja	<i>denken</i>	<i>pensar</i>
11	tinta	blek	<i>Tinte</i>	<i>tinta</i>

1. D.A.E. s.v. *pasamano*, 3. esanahia: "paso que hay en los navíos de popa a proa, junto a la borda".

2. *eskumuturra*. cf. I 104: *escomuturra* - *ulfliður*. Vide infra: *rikunja* pro *eskunja*.

3. hisp.: *brasa*; cf. II 98: *brasa* - *faðmur*.

4. *beso eskuña*. Vide supra: *cikumuturra* pro *eskumuturra*.

5. cf. Azkue s.v. *buzkondaka*: *a puñetazos*.

6. *odola*. ð letra ez da agertzen XVII. mendeko

eskuizkribuetan. ð ipini zuen Egilsson-ek *d*-ren ordez eskuizkribuko *blöd* transkribatzean, baina ez zuen aldatu ö eguneko ó-rekin. Irakur bedi *blöd* edota *blöd*.

7. cf. gall.: *estomac*; hisp.: *estómago*.

8. *ʒilkoa*.

9. *suspiratu*.

10. *gogoeta*: "pensamiento". Behin ipini du birritan behar zuen *go*.

11. hisp.: *tinta*; cf. I 71, II 33, 228b.

*(4) *Deen-en obarra*: Uste dut ondoko zati hauek atera daitezkeela Jón Helgason jakintsuak aspaldi bidali zidan gutun batetik:

"Hirugarren Euskara-Islandiera hitz zerrenda baten aztarnak aurkitu nituen 1930. urtean Islandian, baina beldur naiz orain galdu ez ote den. XVII. mendean egin eta XIX.eko lehen zatian kopiaturiko islandierazko poema bat daukan eskuizkribu bat (J.S. 284,8) dago Landsbókasafn deitzen duten Reykjavík-eko bibliotekan. Sveinbjörn Egilsson filologo ospetsuak (1791-1852) poema transkribatu eta lehenengo eskuizkribuari buruzko ohar batzuk ematen dizkigu: zortzi orri zituela, 12koak, gaizki zainduak; emakume baten izena, hots Helga Jónsdóttir, eta urtea, hots 1685, zeudela poemaren behelkaldian idatzita".

Honela jarraitzen zuen Egilsson-ek: "Nik batere zentzurik hartzen ez nien hitzak idatzita zituzten neurri bereko bi orri zetozen ondoren. Halakoak ziren hitzak: *passamana-borð*; *cikumuturra-unliður*; *brasa-faðmur*; *baso rikunja-hægri handleggur*; *bushúor-handleggur*; *udula-blöð*; *estomaka-bringa*; *silkhúa-nafli*; *suspíra-blása þungan*; *goetta-þenkja*; *tinta-blek*".

III. Aurkibideak

Euskaratzailearen oharra aurkibideei buruz

Euskal hitzen aurkibidea egiterakoan Deen-ena erabili baina erabat aldatu dugu hobetu asmoz, huts nabarmenak agertzen bait ziren han.

Hurrenkera alfabetikoan aurkeztu ditugu hitz guztiak hitz zerrendetan euretan agertzen diren modu-moduan; grafia ezberdinekin idatzita agertzen diren hitz berdinak ez direla halaberharrez batera agertuko esan nahi du honek. Bakoitza bere aldetik aurkituko dira, adibidez, *bat* I 464b, *batt* II 228c eta *vat* I 490.

Hitz elkartuetan agertzen diren hitzak ere atera ditugu gure aurkibidera, zalantzarik ez zegoenean. Zalantzarik egonez gero nahiago izan dugu hitz elkartuan bertan bakarrik aurkeztea. Honenbestez hitz ezagunez osatuak diren euskal hitzak honela aurkituko ditugu:

1. Hitz elkartuan, hitz zerrendan agertzen den modu-moduan: a.b. *escomuturra*.

2. Oinarrian diren hitzei dagokien lekuan. Baina hitzaren lehenengo zatia ez diogu sarrera berririk eman, bestela ere erraz aurki bait ditzake irakurleak berak. Honenbestez *muturra* sarrera ere aurkituko dugu, baina ez *esco*. Oinarriko hitz horrek ustez nolabaiteko aldaketa garrantzitsua izan duenean marratxo batekin adierazi dugu: a.b. *gattogumia* eta *-gumia* sarrerak aurkituko ditugu.

Zenbakiak osorik baino ez ditugu sartu, agertzen diren moduan, denak bait daude hitz zerrendetako I 464b eta II 228c sarreretan, irakurleak erraz aurkitzeko moduan.

Glossaria direlakoetan sarrera bakarrean hitz bat baino gehiago agertzen denean ere hitz elkartuekin bezala jokatu dugu, lehenengoari ezik beste guztiei beste sarrera bana emanda alegia.

Islandierazko aurkibidean hitz zerrendako sarrerak zeuden zeudenean bildu ditugu (horrela *ad aepa* eta *ad ausa* izango dira sarrerak, eta ez *ad*, *aepa*, eta *ausa*) —ez bait gara gu egokienak bestelako lanik eskaintzeko— grafiari dagokion aldaketarik txikiena ere egin gabe (bi sarrera ezberdin izango dira *borjarn* I 266 eta *bor-järn* II 58; eta orobat *flidra* I 286 eta *flydra* II 134). Esaldiak ere oso osorik bildu ditugu, horko hitzei banako sarrerak eman gabe.

A. Euskal zutabeko hitzen aurkibidea

abenca	I 190	aldaria	I 66
abessa	I 35	aldia	I 132, 369
abiliota	I 300	altsia	I 465
adarra	I 270	alua	II 154
adatsa	I 166	aluba	I 314
agorienta	II 40	ama	I 343
aharia	I 269	-amanca	I 366
ahosavaltia	I 222	amua	II 61
aita	II 85	anæa	I 344
alabarda	I 509	andria	II 80
alcaterna	I 417	angeredera	I 162

anisa	I 249	attoca	I 424
arasaldia	I 194	avarga	II 115
ardatsa	I 402	avelia	I 401
ardia	II 148		
-ardia	II 112		
ardigia	I 267	ængura	I 185
ardiliuva	I 385	æscora	I 252
arduna	II 41, 218	æsturra	I 317
arensuria	I 282	ætha	I 342
argolia	I 147		
arin	I 363	bacchala	I 31
arnua	I 22, 23	bachaliua	II 131
arotsa	II 77	bada kit	I 500
arotunia	I 161	bai	II 181
arra	I 278, II 69	bala	I 182
arrabota	I 303	balia	I 30, II 127, 128, 129, 224
arralia	I 504		
arrana	II 70	bandera	I 188
arvea	I 345	barbera	I 227
arunda	I 435	baresaria	I 336
asalla	I 89, 395	barilia	I 183
ascho	II 179	barnigua	I 48
ascho balia	II 128	barricia	I 184
ase	I 489	baruka	II 21
assamanca	I 366	basmia	I 332
assentuba	I 380	baso rikunja	III 4
assetta	I 233	bastua	II 172, 228b
assic	I 505	bat	I 464b
assiria	I 163	batt	II 228c
assotia	I 494	bazuriere	II 180
-assura	I 379	bæ	I 340
astalla	I 99	bæenustez	I 508
astescna	I 202	bæja	I 27
astelehena	I 200	bæncha	I 28
asterdia	I 201	bedaratsiehun	I 464b
astia	I 206	bedaratsihogoi	I 464b
astoria	I 281	bedaratsihogoithamar	I 464b
athia	I 142	bedratsi	I 464b
atorra	I 46	bedritze	II 228c
attora	II 107, 196	beerga	I 106
atrapattu	I 429	begia	II 89
atsaparra	I 169	begigia	I 78
atso	I 198	begira	I 231
attavala	I 449	bego	II 123, 208
attia	I 371	beharia	I 259

behatsa	I 122	bocata	II 195
behia	I 260	bolox	II 145
beirakordig	I 498	bolvora	I 181
bela	I 18, II 66	boneta	I 153
belan croscua	I 100	borda	I 309, 519
belandela	II 67	borroca	I 348
belara	I 251	borrocha	I 415
belia	I 280	borts	I 464b
bepuruba	I 88	bortsehun	I 464b
berganasia	I 187	bortz	II 228c
berhogoi	II 228c	bota	I 173
berhogoi batt	II 228c	botonia	I 155, II 121
berhogoi hamar	II 228c	brasos	II 99
berhogoi hamar batt	II 228c	brasa	III 3
beriga	I 447	braza	II 98
berinia	I 137	breja	I 418
berna sachia	I 101	brida	I 170
berrehun	I 464b	brosia	I 266
berria	II 169, 227	bruma	I 216
berroi	I 464b	bulara	I 127
berroit-hamar	I 464b	bularra	I 91
berrua	II 168, 227	bulusgorituba	I 475
beruna	I 296	bura	I 32, II 47, 227
bessovaræ	I 404	burdinia	I 290
besua	I 103	burdua	II 86
betasalla	I 89, 395	buruba	I 131
bethia	I 207	buru croscua	I 84
bia	II 228c	bushúor	III 5
-bia	I 310	bustana	I 167, II 136, 224
biar	II 73	buta	I 433
bigia	I 464b	butundo	I 414
bigiar	I 196	caca	II 156, 212
bilara	II 49	caca hiarinsat	II 213
bildosa	II 149	cadira	I 140
bildotsa	I 268	calia	I 186
billara	I 34	calica	I 60
bilza	II 187	calieta	I 135
biperra	I 245	calitsia	I 356
bisarra	I 90	calma	I 217
biscarra	I 96	camineta	I 308, 448
bischusa	II 43	camissola	I 45
biskusa	II 218	cammesola	II 106
bizara	II 93		
boca	II 90		
bocata for mi attora	II 196		

cammisola	II 219	cytharra	I 151
campana	II 11	da	I 338
camporat	I 501	daffalia	I 235
cana	I 110	dakit	I 500
candelela	I 239, 446	danselia	II 81
canela	I 246	debossiunia	I 56
canua	II 64	debruen	II 151
carceta	I 85	debruin semia	II 207
carelia	II 25	demboredera	I 213
carillia	I 398	dembura	II 6
carpuza	II 103	diaberu	I 517
cartsol	I 474	dirua	II 35
casia	I 454	ditaria	I 272
cassetia	I 437	dittigia	I 392
catalosia	I 120	dizula	II 170, 194
cava	I 115	dosia	I 111
cavinit trucka for mi	II 223	dubalela	I 13
ceruba	I 459		
Christ Maria presenta			
for mi balia, for mi,		-(e)dan	I 487
presenta for ju bustana	II 224	edera	I 162, 213
christalia	I 229	ederra	I 477
cikumuturra	III 2	egarri	I 486
cilipurde	I 365	egun	II 74
clera	I 358	eguna	I 192, 203
clinke	II 191	egura	I 293
cocua	I 108	eguschia	II 2
colpia	I 503	ehun	I 464b, II 228c
columa	I 372		
comia	I 164	ehuna	I 318
contromastruba	I 12	ehunbatt	II 228c
coppeta	I 77	ehunthamar	I 464b
cordela	I 220	eixia	I 434
cordula	II 62	elcetsura	I 126
corsa	I 53	elisa	I 36
cotiluna	I 58	elura	I 214
croscolia	I 150	emaslia	II 82
croscua	I 84, I 100	emastia	I 2
culida	I 236, 241	en-	I 508
cumica	II 7	enia	I 70
curliscia	I 324	epispicuba	I 57
cuseta ceruba	I 459	eramann	I 514
cutsa handia	I 257	erdia	I 201, II 176
cutsa sumia	I 258	ere	II 180, 200
cyriva	I 63	erenda	I 463

erria	II 96	flasc	I 116
es	I 334	flascuba	I 255
escasala	I 352	fontala	I 456
escilia	I 64	for	II 193, 196, 209, 216, 217, 220, 223, 224, 225, 227, 228a
escna	I 202	for ju mala gissuna	II 226
escofa	I 112, 113	for mi presenta for ju	
escomutuffa	I 104	biskusa eta sagarduna	II 218
esconduba	I 4	fordelis	I 439
escuba	I 121	Francia	I 341
escugivela	I 124	frangia	I 440
escularuba	I 117	fuma	II 50
escusavala	I 123	furceta	I 154, 238
eskora	II 59		
esnia	I 29	gaba	I 193
espala	I 419	gabia	I 191
espata	I 178	gabon	II 75
espensaria	I 11	gaccua	I 144
espesia	I 248	galanta	II 143
espronia	I 174	galdaruba	I 315
esta	II 164, 222	galdu	I 513
estacit	I 339	galeriec	I 485
estalbia	I 310	galsa	I 47
estera	I 312	galsa barnigua	I 48
estoc ona	II 174	galsardia	II 220, 221, 222
estomaka	III 7		
estrivera	I 172	galsaria	I 49
eta	II 186, 218, 227	galuna	I 301
etorre	II 177, 215	galza	II 110
etorri	I 347	galzapota	II 111
etsi	I 197	galzardia	II 112
etsia	I 37	ganivita	I 237
etsin	I 479	gappiriva	I 375
etsura	I 126	garricua	II 109
evaskua	II 95	gasna	I 276
evats	I 428	gassura	I 326
evmano	II 178	gastambera	I 325
ez	II 182	gasteruba	I 67
		gastia	I 5, 6
falza	II 20	gatia	I 484
fenicha for ju	II 209	gatsa	I 247
fereca	I 405		
ferra	I 168		
fesua	I 495		
flandessa	I 285		

gattogumia	I 320	hagitshanits	I 469
gattuba	I 160	hæsia	I 212
gausa	I 195	haisia	II 4
gekiseite	I 466	hamahiru	I 464b
gessurtia	I 430	hamala	I 464b
gevila	II 125	hamar	I 464b, II 228c
giacha	I 75	hamar bedritze	II 228c
giachua	II 27	hamar bÿ	II 228c
giago	II 163	hamar bÿ galsardia	II 221
giaka	II 108	hamar bortz	II 228c
gian	I 480	hamar hÿru	II 228c
gianzu	II 204	hamar la	II 228c
gianzu caca	II 212	hamar saspey	II 228c
giarrua	I 133	hamar sey	II 228c
giarsæte	I 496	hamar sortzey	II 228c
giarzu	II 205	hamar bÿ	II 228c
gilzak	II 26	hamarsey	I 464b
gimbalita	II 58	hamasaspi	I 464b
gimbeleta	I 265	hamavi	I 464b
Gincua	I 491	hamavorts	I 464b
Gingua	II 1	hameica	I 464b
gisena	I 492	hamica	II 228c
gisona	I 1	handia	I 257, II 165
gisongastia	I 5	hanits	I 469
gissuna	II 226	har	I 442
giuan	I 346	hara	I 3
givela	I 124	hardsatsu	I 482
givetekvaldia	I 132	hari	I 338
gizuna	II 78	haria	I 139, 289
glac	I 28	harigia	I 337
gobrotonia	I 511	harôtsa	I 10
goetta	III 10	harporie	I 14
gorituba	I 475	harria	II 53
gorre	II 215	harrica	I 441, II 55
gorria	II 189	hartsa	I 157
gose	I 488	hasarre	I 515
gosna	I 382	hasia	I 304
guliena	I 283	hatia	II 119
gulpa	II 155	hats	I 353
-gumia	I 320	hatsa	I 396
gurtinia	I 384	hegatza	II 120
guzia	II 190	helduda	I 370
gÿlia	I 510	hemeretsi	I 464b
haats	I 507	hemesortsi	I 464b
haginia	I 226		

heratsa	I 138.	igandia	I 199
herdolia	I 506	igeri	I 411
hestula	I 224	iguscia	I 209
hessura	I 83, 93, 95	ilia	I 76
hiarinsat	II 213	iliabethia	I 207
hiderra	I 436	iliargia	I 210
hiffarnuin	II 152	ilzia	II 13
hiffarnuin bego	II 208	indasupisavat	I 490
hilargaria	II 3	indasudan	I 487
hiliara	II 87	infernuva	I 461
hilu	II 192	ippormacilia	I 177
hirehun	I 464b	ipurde	I 365
hirloit-hamar	I 464b	iral	I 331
hirri	I 408	iratsaria	I 468
hirrhogoi	I 464b	irenia	II 60
hissa	I 426	irla	I 288
hiziura	II 137	isarra	I 211
hogoi	I 464b	isarsua	I 26
hogoita	II 228c	iscilimba	I 273
hogoita batt	II 228c	iscilinia	I 451
hog. bortz	II 228c	isera	II 117
hog. bÿa	II 228c	isil	I 471
hog. hamar	II 228c	isorra	I 391
h. hamar bedritze	II 228c	istapicka	I 421
h. hamar bortz	II 228c	isterra	I 97
h. hamar hyru	II 228c	itsecalbua	I 244
h. hamar la	II 228c	itsia	I 221
h. hamar saspey	II 228c	itsu	I 470
h. hamar sey	II 228c	itsussia	I 476
h. hamar sortzey	II 228c	itzia	II 12
hog. hÿru	II 228c		
hog. la	II 228c	januna	I 62
hog. seÿ	II 228c	jetsat	II 214
hog. saspeÿ	II 228c	ju	II 209, 217, 218, 224, 226, 228a
hogoithamar	I 464b		
hordigia	I 499	justa corsa	I 53
hortsa	I 225		
hotza	II 167	kæuva	I 412
hÿrhog. hamar	II 228c	kalldura	II 22
hÿrhogoi	II 228c	kaliita	II 16
hÿru	I 464b, II 228c	kanavita	II 28
		kara	I 330
ichusa	II 202		
idorra	I 493		

kavinit	II 185	levonia	II 94
kia	I 367	libruba	I 54
kichera	II 201	liisa	II 38
kikomiciuca	I 425	lina	II 141
kilica	I 416	lingva	II 91
kimpla	I 189	lischar	II 139
koccotsa	I 82	livoria	II 30
kofria	I 295	lo	II 199, 200
kolpecka	I 427	locaria	II 114, 216
kroffe	I 450	logale	I 467
kutschuva	I 443	luma	I 351
kutzelia	II 24	lumatsia	I 114, 383
		lura	I 218
		lyma	II 142, 228b
la	I 464b, II 228c		
la hog. hamar	II 228c	macella	I 81
labehun	I 464b	macella hessura	I 83
ladrun	II 150	machilia	I 458
laguna	I 15	macilia	I 177
lahogoi	II 228c	magera	II 15
lampa	I 328	mahania	II 14
lana	II 140	mahañia	I 105
lanterna	I 242	mængu	I 473
lappacua	II 105	mala	II 175, 226
lapparuzia	II 133	malagis	II 206
lapprusa	I 284	malia	I 335
laragoi	I 464b	malliuba	I 254
laroithamar	I 464b	margarita	II 83
larua	II 113, 138	Maria	II 224
laruba	I 117	marmita	II 23
larumbatha	I 205	mas, mes, giago	II 163
lasterca	I 349	mascora	II 158
latta	I 376	mascorra	I 420
laureinca	I 422	masta	I 19
lavonia	II 29	mastruba	I 8, 12
lehena	I 200	mendigia	I 311
lehonía	I 156	mes	II 163
lejua	I 329	metalla	I 294
lema	I 17	mi	II 193, 196, 216, 217, 218, 223, 224, 225, 227
leppagua	I 43		
lepposilua	I 86		
leppua	I 87		
letoia	II 36		
letonia	I 297		

mihia	I 80	ona	II 173, 174
millia	I 464b	ondagora	I 128
miralia	I 118	ondorra	I 410
mitsia	I 136	ondsola	I 129
mocanessa	I 44	ondua	I 462
mokoka	I 516	onenaren punta	I 130
molsa	I 323	onia	I 381
moltsa	I 444	onzia	II 63
morallia	I 146	oppora	II 17
morta	II 198	orassia	I 52
mucanesa	II 116	orassiunia	I 55
mucigia	I 394	orastochia	I 316
mundia	II 9	oratsa	I 230, 271
munterua	I 42	oreña	I 65
muscara	I 243	ori	I 518
muschuliua	II 157	orotsa	II 76
musu	I 406	orthia	I 208
mutela	II 79	ortseguna	I 203
mutu	I 472	ortseralia	I 204
muturra	I 104, III 2	osterua	II 97
muzisera	II 117	ostria	I 61
		ostua	II 92
nafalla	I 274		
nafarra	I 24	papera	I 73
nasia	I 187	paravissuba	I 460
navarra	II 42	pareta	I 377
neguba	I 305	parruca	I 302
nescascagastia	I 6	passamana	III 1
niere lo	II 200	passiætan	I 350
nigar	I 407	patacha	II 37
ninnicua	I 393	pelisa	I 74
		pessa	I 180
ocavilla	I 399	picatu	I 354
ocerra	I 159, 389	pierner	II 101
ogia	I 21	pikia	I 502
ohassula	I 452	pilotuba	I 9
ohassura	I 379	pintha	I 360
ojalsuria	I 299	pisa	I 490
ojela	I 39	pissflandessa	I 285
oliarra	I 278	pissu	I 362
oliua	I 279	pissua	I 313
ombulara	I 127	pissuba	I 148
on	II 75	pitserra	I 134
		pitua	II 153

pladuzá	II 135	sambota	I 173
plamuna	II 134	samaria	I 165, II 211
plasa	I 286	sammara	II 52
platta	I 232	sammaria	II 144
pluma	I 69, II 34	sangarra	I 175
pota	II 111	sangua	I 98, II 100, 228b
potsoomia	I 164	sania	I 355
predicatochia	I 68	sanua	I 40, II 104, 228b
presenta	II 217, 218, 224	sapardalaco	I 400
presenta for mi	II 193, 225	sapella	II 102
presenta for mi berrua		sapinia	I 327
usnia eta berria bura	II 227	sapolla	I 41
presenta for mi locaria	II 216	sappata	I 51
pulbura	II 45	sappelle	II 215
pulita	II 84	saria	I 336, II 57
punta	I 130	sarpa	I 333
-puruba	I 88	sarra	II 171, 228b
		sarralia	I 143
qvadranta	I 228	sarrapo	I 409
qvodala	II 126	sarvasta	I 453
		saspey	II 228c
reestona	I 445	saspi	I 464b
rege	I 38	saspiehun	I 464b
restuna	I 145	saspihogoi	I 464b
rettála	I 455	saspihogothamar	I 464b
rida	I 50	satto	I 431
rikunja	III 4	saval	I 438
		savala	I 123
sabilla	I 92	savaltia	I 222
sachia	I 101	schargascho	II 179
sackura	II 130	scheidas	II 31
sæte	I 496	schularua	II 113
sagarduna	II 41, 218	scrifania	I 72
sagarnua	I 22	securra	I 158
sahetsa	I 125	seda	I 298
sahetshessura	I 93	sehala	I 262
saildia	II 10	seite	I 466
salbonia	I 275	sela	I 171
saldinua	I 319	selupa	I 322
salupa	II 65	semia	II 207, 124
salvona	II 51	ser	II 183
		ser ju presenta for mi	II 217
		ser travala for ju	II 228a

sera	I 287, 307, II 56	suba	I 368
serdahari	I 338	sucaldia	I 369
sessena	I 261	sudurra	I 79
sey	I 464b	suhañia	I 263
sey	II 228c	sulia	I 321
seỹ galsardia esta ṽjra	II 222	sumbat	II 184
seyehun	I 464b	sumbatt galsardia for	II 220
seyhogoi	I 464b	sumia	I 119, 258, II 166
seyhogoithamar	I 464b	surda	I 152
siaffla	I 387	suria	I 282, 299, II 160
sialonia	I 381	suspira	III 9
siassua	II 8	sustenguba	I 141
sichirua	II 147	svascamporat	I 501
sicilua	I 33	svass	I 432
sickutta samaria	II 211	sverpelisa	I 74
sicoca	I 390	syliara	I 240
siehala	II 146	syliarascoculida	I 241
silkhúa	III 8	syria	II 188
silua	I 86, II 122	syrota	I 359
singo	I 364	syspa	I 179
sins	I 413	tabacatochia	I 107
siola	I 374	tabacua	I 250
siöppa	I 16	-tacit	I 339
sirolla	I 403	tafla	II 32, 228b
sispa	II 44	tampissa	I 483
sispita	I 397	tappa	I 481
sistuba	I 497	tassa	I 234
sobralda	I 94, 95	taza	II 19
sobralda hessura	I 95	techo balia	II 129
soka	II 68	tenassa	I 253
sola	I 129	tescha	II 18
soliaruba	I 378	teska	II 228b
soliva	I 373	thala	I 219
sopinia	I 223	tinta	I 71, II 33, 228b, III 11
sorrastaria	I 109	tiradera	I 386
sortsi	I 464b	tirua	I 149
sortsiehun	I 464b	tobera	II 118
sortsihogoi	I 464b	-toc	II 174
sortsihogoithamar	I 464b	tochia	I 68, 107, 316
sortzey	II 228c		
otana	I 59		
stangia	II 132		
steniuba	I 291		
sua	II 54		

travala	II 71, 228a	urdia	I 277
treinsia	I 361	uria	I 292, II 5
tresnescofa	I 112	urigia	I 215
trevesa	I 264	urtia	II 72
tricha	II 210	uscarra	I 388
trompeta	I 478	uscornua	I 176
trucka	II 197, 223	usnia	II 46, 227
trucka cammisola	II 219	ustagia	I 457
trumpa	I 464a, II 88	ustaia	II 159
tuta	II 161	ustes	I 508
ucondua	I 102	vando	II 39
uda	I 306	vat	I 490
udula	III 6	vira	II 162
uligia	I 357	vÿ	II 181
unat	II 203	vÿra	II 222
uncia	I 7		
ungetorre	II 177		
ungetorre sappelle		ydia, bolox	II 145
gorre	II 215		
unilia	I 256		
ura	I 25, II 48	zuri	II 180
uratsa	I 423		

B. Islandierazko hitz eta esaldien aurkibidea

ä morgun	I 196	ad flietta	I 437
aar	II 69, 72	ad fliugast aa	I 427
äbreiduföt	I 381	ad gänga vmm gölf	I 350
ad æpa	I 407	ad geÿspa	I 222
ad ausa	I 464a	ad glÿma	I 348
ad axla	I 426	ad henda	I 442
ad beria saman hnefum	I 399	ad hlæa	I 408
ad bläsa	I 396	ad hlaupa	I 349
ad bloota	I 515	ad hnerra	I 223
ad briöta	I 507	ad hoggva	I 504
ad byta	I 505	ad höggva ut	I 361
ad deila	I 516	ad hoosta	I 224
ad detta	I 434	ad hoppa ä òdrum fæti	I 364
ad ervida	II 71	ad hrinda	I 433
ad fægja	I 506	ad kasta af hende	I 404
ad fara ä	II 210	ad kastast ä	I 441
ad fara j kaf	I 410	ad kissa	I 406

ad kitla	I 416	beysle	I 170
ad klappa	I 405	bialla	I 150
ad klöra	I 409	biarndyr	I 157
ad leggiast med konu	I 390	bik	I 418
ad leika sier	I 366	blad	II 31
ad mälä	I 360	blása þungan	III 9
ad röa	II 70	blek	I 71, II 33, 228b, III 11
ad rýða ä hähesti	I 421	blindesleýkur	I 425
ad rýða hart	I 422	blindur	I 470
ad rýða lýted	I 423	blöd	II 126
ad sigla	II 67	blöð	III 6
ad silia	I 519	bly	I 296
ad sinda	I 411	blýstra	I 497
ad siuga briöst	I 392	bök	I 54, II 30
ad skera	I 502	böllur	II 153
ad slängra	I 401	bord	I 105
ad snýta sier	I 413	borð	III 1
ad standa gleitt	I 438	bord dukur	I 235
ad standa upp	I 465	borddükur	II 15
ad stela	I 428, II 206	borde	I 301
ad stýnga	I 503	bordshapur	I 308
ad sùcha (glýma)	I 415	borjarn	I 266
æd	I 355	bor-järn	II 58
ær	II 148	botn män	I 462
äferd	II 155	braud	I 21
allt	II 190	braud-kaka	II 43
alltare	I 66	brennevýn	I 20, II 39, 40
anýs	I 249	bringa	I 91, III 7
askur	II 17	bröder	I 344
atgeýr	I 509	brýk	I 141
atkier	I 185	brýne	I 109
auga	II 89	bryne	II 55
auga steirn	I 393	bumba	I 449
augna hvarmur	I 89, 395	buste	I 112
augnabrýr	I 88	buxnavase	II 111
augu	I 78	buxur	I 47, II 110
aungull	II 61	byskup	I 57
auxe	I 252	býsna miked	I 469
		þýssa	I 179, II 44
barn	I 3, II 123		
bartshiere	I 227	çanelbörk	I 246
bätur	I 322	çhrjstall	I 229
bechur	I 140		
bein	II 137		

dagur	I 192, II 73	fallbýssa	I 180
daudur	II 192	fallegur	I 477
daufur	I 472	far þu	I 432
diðfuls sonur	II 207	fardu ä fætur	I 466
diðfull	I 517, II 151	fardu ad borda	I 480
dögg	II 5	fardu frá mier	I 501
doppur ä book	I 420	fata	I 321
döser	I 111, II 118	fax	I 166
dragplästur	I 387	feitur	I 492
drepa	II 198	fiall	I 311, II 9
drött	I 374	fiara	I 346
druckenn	I 499	fimtudagur	I 203
druchur	I 326	finger	I 122
dýrustafur	I 372	fiödur	I 351, II 120
		fiöl	I 219, II 32, 228b
ecke	II 164	fiös	I 309
ecke gott	II 174	fishekall	I 357
eckert	II 185	fishur	I 31
eckert kaupe eg	II 223	fiuk	I 214
eche	I 334	flagg	I 188
eg hamla	I 414	flasha	I 116
eg skal gefa þier		flaska	II 19
braudköku og		flidra	I 286
syrdryck	II 218	flood	I 347
eg veit echi	I 339	flydra	II 134
eingefer	I 244	folalld	I 319
eitt är	I 208	föstudagur	I 204
elldhus	I 368	fötur	I 98, II 100, 228b
elldur	II 54		
enn	II 228b	Frachland	I 341
enne	I 77, II 88	frans vjñ	I 23
er svarad, þä þackad		fretur	I 388
er, edur heilsad er	II 180	fridarmerke	I 189
et þu	II 204	frýd	II 84
et þu skýt ur rasse	II 213	fugl	II 119
eý	I 288	fullt	II 161
eyra	I 259	fullur	I 489
		fýngur	II 96
fader	I 342, II 85	fýngur biðrg	I 272
fadmur	II 98	fyrer hvad marga socka	II 220
faðmur	III 3		
fädu mier	I 463		
fære	II 62	gaffel	I 238
fälke	I 281	galenn	I 513

galldramadur	I 514	handarjadar	I 125
gamall liötur	II 228b	handleggur	I 103, II 99, III 5
gamallt	II 171	handrade	I 451
gat	II 122	hane	I 278
gef mier ad drecka	I 487	hann sefur	II 200
gef mier nochud	I 490	här	I 76, II 87
gefa, -e, -u	II 170, 194	harponere	I 14
gefdu mier	II 225	hattur	I 41, II 102
gefdu mier heita		hefill	I 303
miölk og nyt smiör	II 227	hefur þu það	I 70
gefe Christur og Maria		heitt	II 168
mier hval, skal jeg		helvöte	I 461, II 152
gefa þier spordenn	II 224	helvötes barn	II 208
gelldingur	I 269	hempa	I 58
gemlok	I 265	herdarblad	I 95
giærkvöldi	I 198	hesthus	I 310
giefdu mier	II 193	hestlend	I 176
giefdu mier socka		hestur	I 165, II 143
bönd	II 216	hinn daginn	I 197
giörd	II 159	hiöl	I 435
glerglugge	I 137	hiön	I 4
göngustafur	I 458	hlecher	I 484
gott	II 173	hliödfæra likell	I 402
gras	I 263	hliödpýpa	I 403
Gud	II 1	hlöd	I 369
Gud eige þig	I 491	hnacha gröf	I 86
gull	I 292	hnache	I 85
		hnappar	I 155
hænde	I 383	hnappur	II 121
hægri handleggur	III 4	hnausar	I 218
hæll	I 128	hnie	I 100
hæna	I 279	hnue	I 126
hafed	I 26	hnýfur	I 237
hafys	I 28	hnýfur sem felst j	
haka	I 82	shaffte	I 274
hákall	I 282	höfdabryk j rum	I 459
häleystur	I 327	höfrungahlöp	I 424
hälft	II 176	höfud	I 131, II 86
häls	I 87, II 94	höfur	I 169, II 139
halltu ä	I 482	hökull	I 75
halltur	I 473	hönd	I 121, II 95
hamar	I 254	hornfiskur	II 129
handahlaup	I 365	hornstafur	I 373
handarbak	I 124	höttur	I 42, II 103

hraffn	I 280	kadall	I 186, II 68
hriggur	I 96	kadlastigar	I 190
hringa priön	I 440	käeta	I 16
hringur	I 145	kaleykur	I 60
hrutur	I 270	kälfe	I 99
hrýfur	I 447	kalfur	I 262
hrýs	I 453	kälfur	II 146
hua	I 40	kalldt	II 167
hundur	I 159	kambur	I 52
hurð	I 142	kambveshe	I 444
hurðar hringur	I 147	kanna	II 16
hus	I 37	kapteirn	I 12
husbite	I 375	kaufftu peisu	II 219
husdyr	I 371	kaupa	II 197
husveggur	I 380	ketell	I 332
höva	II 228b	ketlingur	I 320
hvað	II 183	keyre	I 494
hvað gefur þu mior	II 217	kiälke	I 83
hvað giðrer þu	II 228a	kiallare	I 115
hvað margt	II 184	kierta stochur	I 454
hvalfishur	I 30	kiertapýpa	I 239, 446
hvalur	II 127	kietell	II 22
hverfusteirn	I 312	kinn	I 81
hvirfell	I 84	kiöll	I 53
hvölpur	I 164	kista	II 24
hvýtt	II 187	kistell	I 450
hwfa	II 104	kläde	I 353
hws	II 12	klæde	I 39
		klucha	I 64
il	I 129	klucka	II 11
illt	II 175	klutur	I 44, II 116
invidur	I 511	knýfur	II 28
isa	I 285	kockur	I 11
islenskt skip	II 64	kole	II 135
islensker skör	II 115	kom þu	I 431, II 203
istöð	I 172	kornpass	I 228
		kona	I 2, II 80
ja	II 181	köngur	I 38
jaa	I 340	konungsnef	I 175
järn	I 290	kopar	I 294
järnnagle	I 221	koparhane	I 110
jaxlar	I 226	kordahnýfur	I 178
jettu skýt	II 212	kottur	I 160
jömfru	II 83	kræklyngur	II 157
		kröka kerfe	I 154

krýt	I 358	lyf-stycke	II 109
kudungur	I 335	lykell	II 26
kvarde	I 106	lykill	II 27
kvartiel, 1/4 tunna	I 183	lyted	II 166, 191
kvölld	I 194, II 75	lytel budda	I 323
kýker	I 120	lytel kista	I 258
kýr	I 260	lytell buste	I 113
kýrkia	I 36	lytell speigell	I 119
kyss þu ä rass	II 214		
lær	I 97	madur	I 1, II 78
lagdhua	I 153	mage	I 92
lamb	I 268, II 149	magur	I 493
länga	I 283	mallaus	I 471
läs	I 149	mänudagur	I 200
lasfn vid	I 518	mänudur	I 207
lätun	I 295	mastur	I 19
latun	II 36	masturz karfa	I 191
laugardagur	I 205	mat-bord	II 14
leggia bönd	II 114	mävur	I 412
leggiabönd	I 50	meira	II 162, 163
legu rum	I 379	mere	II 144
leika	II 154	messuvýn	I 22
lendar	I 132	metashäler	I 148
leön	I 156	midvikudagur	I 202
lerefft	I 299	mig þirster	I 486
lestrarbök	I 56	mig reikar	I 498
leyrkanna	I 133	miked	II 165
lichell	I 144	miöl	II 60
lichiu priön	I 439	miölk	I 29, II 46
liettur	I 363	möder	I 343, II 82
lifur	II 125	morgun	I 195, II 74
ligdu	I 479	munnlög	I 443
liggia þig	II 209	munnur	II 90
liknabelgur	I 336	mursteirn	I 385
liöspanna	I 328	mus	I 161
liott	II 172	mushät	I 243
liötur	I 476		
löfe	I 123	nærbuxur	I 48
logn	I 213	nafli	III 8
logndryfa	I 217	nagle	II 13
lood	I 182	nakinn	I 475
lunte	I 136	näl	I 271, II 77
lüs	II 160	nälhus	I 316

nasablöd	I 394	rauda vjñ	II 42
nätt	II 76	raudt	II 189
naut	II 145	regn	I 215
nef	I 79, II 117	reikhäfur	I 330
nef-tobak	II 50	reikur	I 367
negelkin	I 248	reim	I 300
nei	II 182	rennehurd (lok)	I 386
net	II 57	riche ljñ	I 74
nögl	I 352, II 97	rist	I 127
noott	I 193	ristur	II 101
nýtt	II 169	rixdalur	II 37
		rixort	II 38
		rope	I 389
ofläta	I 62	rötta	I 162
ofn	I 331	rumbryk	I 452
og	II 186, 228b		
ögiff kona	I 6	sæng	I 382
ögiffur madur	I 5	sæll	II 177
oke	I 398	sæll raude hattur	II 215
ölboge	I 102	sallt	I 247
Ør	I 354	sandur vid siö	I 139
ostur	I 276	säpa	I 275, II 51
öxe	II 59	saudur	I 33, 267, II 147
Øxl	I 94		
		segl	I 18, II 66
pappyr	I 73	segiraa	I 187
paradýs	I 460	selningur	I 324
pätina	I 61	selur	I 158, II 130
peisa	II 106	serda merina	II 211
penne	I 69, II 34	sessá	I 114
peysa	I 45	shambbite	I 456
pilltur	II 79	shäpur	I 448
pipar	I 245	sheifa	I 168
pirrich	I 302	shipkiödur	I 510
12 pör socka	II 221	shipsnöst	I 370
6 pör socka, ecke		shrifspialld	I 455
meira	II 222	siädu	II 202
pottur	II 23	siädu það	I 338
predikunarstöll	I 68	signeth	I 445
presta hempa	I 59	silfur	II 35
prestur	I 35	silla	I 377
priörn	I 273	siör	I 27, II 8
pudur	I 181	sister	I 345
püdur	II 45	sittu	II 205

sittu nidur	I 496	spänger	I 485
skäl	I 234, II 18, 228b	spans vÿn	I 24
skantz	I 67	sparlak	I 384
skarðxe	I 264	sperra	I 376
skata	I 287, II 132	sporar	I 174
skegg	I 90	spordur	II 136
skeid, spönn	II 29	spörn	I 236
skerbord	I 233	stackur	II 108
skiaere	I 317	staup	I 231
skiegg	II 93	steinbýt	I 284
skiel	II 158	steinbýtur	II 133
skina	I 146	steinn	II 53
skinn	II 138	steirn	I 289
skinn-peisa	II 52	stiarna	I 211, II 7
skip	I 7	stigviel	I 173
skip herra	I 8	stor glugge	I 329
skipsfölk	I 15	stör kista	I 257
skipstafn	I 512	stör speigel	I 118
skirta	I 46	strákur	I 430
sköflungur	I 101	streingur	I 152
sköllottur	I 474	stülka	II 81
skör	I 51	stunda klucha	I 65
skrä	I 143, II 25	stýre	I 17
skridbitra	I 242	styremadur	I 9
skrifsandur	I 138	stýres krökur	I 313
skrifstochur	I 72	stýres lichia	I 314
skruf	I 481	sudþak	I 378
skyr	I 325	sumar	I 306
skyrta	II 107	sunnudagur	I 199
skýtur	II 156	surtarbrandz spialld	I 483
sliettbakur	II 128	svangur	I 488
smiðr	I 32, II 47	svart	II 188
snære	I 220	sveýf	I 436
snoppungur	I 400	svunta	I 315
so er það	I 500	svÿn	I 277
sockar	II 112	sýða	I 93
sochar	I 49	sylfur	I 240
sòdull	I 171	sylfur sheid	I 241
sofðu	I 467	sylke	I 298
sòg	I 307, II 56	symphon	I 151
söl	I 209, II 2	syndu mier	II 201
sòngbök	I 55	syrdryckur	II 41
sonur	II 124	sÿröp	I 359
soolshÿfa	I 230		

tær	I 130	uxe	I 261
tägaflasha	I 255		
tagl	I 167		
tappe	II 20	vakna þu	I 468
tennur	I 225	varda	II 10
thveggia handa järn	I 304	varta	I 356
tiara	I 417	vase	I 333
timbur madur	I 10	vatn	I 25, II 48
tin	I 291	vaxkierte	I 63
tinfat	I 232	vefur	I 318
tinkanna	I 134	vetlingar	I 117
tobach	I 34	vetlýngar	II 113
töbak	I 250, II 49	vetur	I 305
töbaksbaukur	I 107	vidarnyt	I 108
töng	I 253	vika	I 206
tönn	II 92	viliugur	I 495
toobakzpýpa	I 251	vindur	I 212, II 4
tova	I 163	vinur edur bröder	II 178
trefill	I 43, II 105	volke	I 177
trekt	I 256		
trie	I 293	þacker	II 179
trie nagle	I 397	þad sefur	II 199
triekanna	I 135	þad vænte eg	I 508
triespörn	I 419	þenkja	III 10
tromet	I 478	þiatur	I 297
tunga	I 80	þiöfur	I 429, II 150
tünga	II 91	þiöl	II 142, 228b
tungl	I 210, II 3	þoka	I 216, II 6
tunna	I 184, II 21	þorskur	II 131
tunnusmidur	I 13	þradur	II 141
tunnusvige	I 457	þridiudagur	I 201
tvinne	I 337	þu ert vondur madur	II 226
		þungud kona	I 391
ulflidur	I 104	þungur	I 362
ull	II 140	þvo þu	II 195
unliður	III 2	þvodu fyrer mig	
ütlendskt skip	II 63	skyrту	II 196
ütlendskur batur	II 65		

IV. Hitz zerrenden faksimila

Reykjavík-en dagoen Islandiako Unibertsitateko Stofnun Árna Magnússonar á Íslandi fondoko AM 987, 4 eskuizkribuaren kopia eskaintzen ditugu ondoko orrietan.

Jacobaba	Gallia	
1 Gijona	aligazuna	Madrid
2 Emastia		Roma
3 Itara		Roma
4 Epona		hien
5 Gijona	stia	ogift m.
6 nesca	stagaftia	ogift Roma
7 nuncia		Ship
8 Mastraba		Ship Roma
9 Pilotuba		Ship
10 Haratja		Ship
11 Spenjaria		Rac Roma
12 Centrona	straba	Rac Roma
13 Dibabela		Luin Roma
14 Marpane		Rac Roma
15 Lagina		Ship & talch
16 Siippa		Rac Roma
17 Lema		Ship
18 Vela		ogift
19 Mastia		Mastin
20 Agorienta		Prin vijn
21 Ogia		Braud
22 Sagarna		Ship vijn
23 Anua		Ship vijn
24 Na Garra		Ship vijn
25 Ura		Ship
26 Kusua	al. Scasua	Ship
27 Beja		Ship
28 benca	glac	Safy b.
29 Esmia	al. Alma	Ship
30 Balia		Ship
31 Balaa		Ship
32		Ship

vepa 35
 elisa 36
 Estia al. itzia 37
 lene 38
 39
 40
 al. Sappala
 Mantevia 42
 Lappagua al. Lappacua
 Mucanefa al. Mucanefa
 Cami sola al. camejola
 Atorra al. attora
 Galsa 47
 Galsa barnigua 48
 Galfaria al. galfardia
 Rida 50 al. Locaria
 Sappata 51
 Oxaßia 52
 Justacorfa 53
 libruiba 54
 Orassiunia 55
 Debossunia 56
 Epispicuba 57
 Cotiluna 58
 Solana 59
 Calica 60
 oftria 61
 Januna 62
 Ghriva 63
 Escieia 64
 Orana 65
 Aldana 66
 Galf...uba 67
 Predica tochia 68
 Pluma 69

Trinta 71
 Scrifania 72
 Papera 73
 Sverpelija 74
 Biacha 75
 Jia al. hiliara 75
 Coppeta al. Trumpra 77
 Begigia 78 al. Begila Auga
 Sudirra al. muzifera
 Mibia 80 al. Lingua
 Macella 81
 Kocco tja 82
 Macella Sepsura 83
 Biruba croscia 84
 Carceta 85
 Lepposilia 85
 Leppia al. Levsnia
 Bepiruba 88
 Betaballa 89
 Bisarra al. Bizara 90
 Bularra 91
 Sabilla 92
 Sabets Sepsura 93
 Sobvalda 94
 Sobvalda Sepsura 95
 Biscarra 96
 Jfterra 97
 Sangua 98
 Astalla 99
 Belan croscia 100
 Berna Sobia 101
 Ucondia 102
 Basia al. brasos 103
 Escomaterra 104

Mla Bazía	105	Lord	Heratfa	138	Þríf sautur
Beerga	106	Rivanda	Haría	139	Þauðr í þjóð
Tabacoatobía	107	Tobakkshúðr	Cad íra	140	Þrogn
Cocúa	108	Lid & ríft	Súftengúba	141	Þrjú
Sorvastaria	al. 109	Linn	Albia	142	Þord
Cana	110	Ríp & fann	Savvalia	143	Þrú
Þofía	111	Þófr	Battúa	al. giachia. 144	Þrífoll
Þrjneskofa	112	Lúft	Restána	145	Þringr
Estofa	113	Þjall Lúft	Morallia	146	Þrma
Lúmatfía	114	Þrpa	Argolia	147	Þrú þringr
Cava	115	Þrallara	Pissúba	148	Þrú þringr
Flasa	al. faza taza	Þrú	Tírúa	149	Þrú þringr
Escúlátrúba	117	Þrúlingar	Croftolia	150	Þrú þringr
Míalía	118	Þrú þringr	Cýlbarra	151	Þrú þringr
Súmia	119	Þrú þringr	Súnda	152	Þrú þringr
Catalofía	120	Þrú þringr	Boneta	153	Þrú þringr
Escúba	121	Þrú þringr	Fúrceta	154	Þrú þringr
Þobatsa	122	Þrú þringr	Polonia	155	Þrú þringr
Escújavala	123	Þrú þringr	Lebonia	156	Þrú þringr
Escúgíwala	124	Þrú þringr	Haratfa	157	Þrú þringr
Sabetfa	125	Þrú þringr	Securra	158	Þrú þringr
Elcattúra	126	Þrú þringr	Ocera	159	Þrú þringr
Ámbulára	127	Þrú þringr	Battúba	160	Þrú þringr
Óndagora	128	Þrú þringr	Arótúnia	161	Þrú þringr
Óndjola	129	Þrú þringr	Angerédera	162	Þrú þringr
Ópenaren púnta	130	Þrú þringr	Áfsíría	163	Þrú þringr
Þírúba	131	Þrú þringr	Pótsocómía	164	Þrú þringr
Þívetevaldía	132	Þrú þringr	Þamaría	al. 165	Þrú þringr
Þíarvía	133	Þrú þringr	Áðatfa	166	Þrú þringr
Þíþerra	134	Þrú þringr	Þústana	167	Þrú þringr
Þalíeta	135	Þrú þringr	Þerra	168	Þrú þringr
Þíttía	136	Þrú þringr	Álfa þarva	169	Þrú þringr
Þírra	137	Þrú þringr	Þrída	170	Þrú þringr

Zela 171 - - - - - O'dilica
 Estriveta 172 - - - - - Jho's
 Bamaltota 173 - - - - - Stigvise.
 Espromia 174 - - - - - Sporras.
 Sangarra 175 - - - - - Roningshof.
 uicornia 176 - - - - - Goftrind.
 Ippomatelia 177 - - - - - Kalka.
 Espata 178 - - - - - Rondafring.
 Sjippa al. Sippa 179 - - - - - Sjippa.
 Pessa 180 - - - - - fallbjopa.
 Bolvora 181 al. pulhura - - - - - gubris.
 Bala 182 - - - - - load.
 Barilia 183 - - - - - kvartire.
 Barricia 184 al. Barricia - - - - - Etina.
 Angira 185 - - - - - Et hirt.
 Calia 186 al. soka - - - - - Raval.
 Berganafia 187 - - - - - S. glora.
 Bandera 188 - - - - - flagg.
 Rimpla 189 - - - - - fridar m. p.
 Abenaa 190 - - - - - Ravalstigar.
 Babia 191 - - - - - Mast² Rarfa.
 Egana al. hiar 192 - - - - - Jayir.
 Gaba al. orvfa 193 - - - - - Kroat.
 Arafaldia al. gabon 194 - - - - - Kuleed.
 Gauja al. egun 195 - - - - - Morgin.
 Bigar 196 al. Morgin. - - - - - G. f. - - - - -
 Etji 197 - - - - - G. in lag m.
 Atjo 198 - - - - - Bjarkvalls.
 Jgardia 199 - - - - - Tunidagur.
 Asteleena 200 - - - - - Mann dagur.
 Asteudia - - - - - Fridindagur.
 Asteuna - - - - - midviku dagur.
 Asteagana - - - - - frimindagur.

ortseralia 204 fskindagur.
 larimbatta 205 laugindagur.
 Astia 206 - - - - - Kila.
 Eliabetsia 207 - - - - - Himmindagur.
 Ortsia 208 al. Urtia - - - - - rit kar.
 Jgujsia 209 al. egafhia - - - - - Sol.
 Jliargia 210 al. hilargaria - - - - - Ljungl.
 Jsarva 211 - - - - - Stiganna.
 Hozia 212 al. kaifia - - - - - Hindir.
 Jemboredera 213 - - - - - Lagn.
 Elara 214 - - - - - fult.
 Urigia 215 - - - - - Lagn.
 Bruima 216 - - - - - foka.
 Calma 217 - - - - - logndrifja.
 Lura 218 - - - - - Snaclar fult.
 Tala 219 - - - - - fult.
 Cordela 220 al. Cordula fann - - - - - Snaclar.
 Jtia 221 al. ilfia - - - - - Jirn Nagl.
 Asofavaalia 222 - - - - - ad. grifja.
 Sopima 223 - - - - - al. Smita.
 Bestula 224 - - - - - ad. Sosta.
 Hovtfa 225 - - - - - Linnir.
 Hagma 226 - - - - - faplar.
 Barbera 227 - - - - - Lartfima.
 Evadranta 228 - - - - - Rump af.
 Cristalia 229 - - - - - Cristall.
 oratfa 230 - - - - - Sol. Hifja.
 Begiva 231 - - - - - Staur.
 Platta 232 - - - - - Tin glat.
 Asetta 233 - - - - - Skrbord.
 Tassa 234 - - - - - skäl.
 Paffalia 235 - - - - - Rind.

Culida 236	Spörn	Profia al. Gimbalita	Lorgjarn 266
Ganivita 237	Gripstær	Arvigia 267	Sáubúir
Furceta 238	gaffil	Pildotfa 268	lamb.
Candela 239	Þvirlapjippa	Albaria 269	gulldringur.
Sylivara 240	Þýlfjör	Adarra 270	Þrúður.
Sylivarafröccubida 241	Þýlfjör	ovatfa al. arotta	riäl.
Lanternna 242	Þvirlapjippa	Pitaria 272	fjinn þióg.
Milcava 243	Músbál.	Heilmaba 273	þvörn
Ittealbua 244	Þingaför.	Nafalla 274	Gniff/fleþg
Piperra 245	pipar.	Salbonia 275	Þöpa. / Þaþtr
Canela 246	Amalþok.	Rafna 276	afur.
Batfa 247	ballt.	Urdia 277	Þvinn.
Espesia 248	Nugt Þin.	Diarra 278	Þann
Anisa 249	Þinnb.	Olivera oliva 279	Þanna.
Tabacia 250	Þöbak.	Belia 280	Þrafftr.
Belara al. bitara 251	Þöbakþjippa.	Altorra 281	Þälka.
Afiora 252	Þvinn.	Arensuria 282	Þakall
Tenosa 253	Þöng.	Bulienä 283	Þanga.
Malluiba 254	Þannar.	Lapprufa al. Lapparuzia	Þvinnþjft
Feascuba 255	Þagaflaþa.	Pisflandesa 285	Þöa.
Unilia 256	Þvinnþ.	Plaþa al. plamuna 286	Þlidra.
Citfabandia 257	Þvinn þrista.	Sera al. Stargia. 287	Þhata.
Citfa sumia 258	Þjkel þrista.	Jola 288	Þj.
Belaria 259	Þjra.	Haria 289	Þvörn.
Besia 260	Þjv.	Bündinia 290	Þjörn.
Sesena 261	Þjv.	Stenuiba 291	Þinn.
Sebala 262	Þjvinn.	Uria 292	Þvinn.
Subanä 263	Þjvinn.	Egura 293	Þvinn.
Trovefa 264	Þjvinn.	Metalla 294	Þvinn.
Urimbelela 265	Þjvinn.	Kotria 295	Þvinn.
	Lorgjarn	Beruna 296	Þvinn.
	Þvinnþok.	letonia 297	Þvinn.

Seda	298	Dijlba
Ojalsúria	299	Luitb.
Abiliota	300	hom. <u>Quada</u>
Galúna	301	Borde
Parrúca	302	pirriof.
Arabota	303	Bifill.
Atafia	304	Zuggia fmba Jura.
Negúba	305	Utir.
Uda	306	Súmar.
Sera	307	Sig.
Camneta	308	Dord stape
Borda	309	fióv
Estalbia	310	hóffris.
Mendigia	311	piall.
Eftera	312	Gurufústris.
Pisúia	312	Stjursi Avóliur
Aluba	314	Stjursi Cúfia.
Baldarúba	315	Quinta.
Orasúria	316	Nál frib.
Astúria	317	o Risp. n.
Esúria	318	Ufrr.
Saloméa	319	foalced.
Gatogúmia	320	Pólingim.
Súlia	321	fata.
Selúpa	322	Bátrir.
Mofja	323	hítr búbta.
Cúrlifcia	324	Dreningim.
Pastambera	325	o Rjor.
Pafúra	326	Enioftr.
Sapúria	327	Gálvstia.
Lampa	328	hóv p. aña.
Lejúia	329	Stor gligge

Sarpa	333	Vofa.
Es.	334	Dofa.
Malia	335	Rindung ^{ce}
Parafaria	336	libna bley ^{ce}
Hartigia	337	stirir.
Serdá Sari	338	Sjáldi fad.
Estacil	339	Djavil si.
Boa	340	Jia.
Frangia	341	fra land.
Atba	342	foalced.
Ama st.	343	Móorr.
Anaa	344	brúorr.
Arava	345	oifor.
Siuaa	346	Liara.
Etorni	347	foalced.
Boroca	348	hú gljona.
Lastera	349	hú káupa.
Pafietan	350	hú gánga ún gólf
Liema	351	fióv. n.
Efozala	352	Nógl.
Hats	353	Aláir.
Picatu	354	oif.
Sania	355	oif.
Califia	356	foalced.
Aligia	357	fistball.
Cleva	358	Prj.
Sjrota	359	oifrop.
Pm tba	360	ad mála.
Treinsia	361	hú fuggva n.
Pifú	362	lingim.
Arin	363	hóffris.
Singo	364	ad foppa áddi
Lilipardé	365	húmbafflag
Afpananca	366	hú hila oif.

Altra	370	st. p. s. noft.
Altra	371	st. s. s. s.
Coluina	372	st. s. s. s.
Soliva	373	st. s. s. s.
Siola	374	st. s. s. s.
Gappinva	225	st. s. s. s.
Latba	375	st. s. s. s.
Parula	377	st. s. s. s.
Soliariba	378	st. s. s. s.
Dhafura	379	st. s. s. s.
Ajsentuba	380	st. s. s. s.
Bialonia	381	st. s. s. s.
Bosna	382	st. s. s. s.
Lumatfia	383	st. s. s. s.
Burlinia	384	st. s. s. s.
Ardiliuva	385	st. s. s. s.
Tradera	386	st. s. s. s.
Siastla	387	st. s. s. s.
Ujcarra	388	st. s. s. s.
Ocorra	389	st. s. s. s.
Sicoca	390	st. s. s. s.
Jorra	391	st. s. s. s.
Dibbigia	392	st. s. s. s.
Nimicia	393	st. s. s. s.
Micigia	394	st. s. s. s.
Betaballa	395	st. s. s. s.
Hatja	396	st. s. s. s.
Sipita	397	st. s. s. s.
Carillia	398	st. s. s. s.
Oranella	399	st. s. s. s.
Sapandalaro	400	st. s. s. s.
Ardua	401	st. s. s. s.

Boksova	402	ad Postaat fund.
Feroca	405	ad Klappa
Mijsu	406	ad Kista
Nigar	407	ad upa.
Hirvi	408	ad fluga
Sarrapo	409	ad flara.
Ondorra	410	ad fara & Raf.
Jgeri	411	ad Simla
Koewa	412	ad Mörvir.
Sins	413	ad Simla s. s.
Bülundo	414	ad Sarsala
Borrocha	415	ad Sinsja (Sjoms)
Kilica	416	ad Killa
Alcaterna	417	ad Tiana
Breja	418	ad Lil.
Espala	419	ad Trispörn
Mascorra	420	ad Sopp. & Söf.
Htapicka	421	ad vija & v. s. s.
Laurica	422	ad vija far
Urutja	423	ad vija Ly. s.
Attoea	424	ad fluga flap
Kikomiciuca	425	ad vija Ly. s.
Hisa	426	ad vija
Kolpecka	427	ad fluga flap
Evats	428	ad vija
Atvapattu	429	ad vija
Gesirtia	430	ad vija
Satto	431	ad vija
Svafs	432	ad vija
Büta	433	ad vija
Estia	434	ad vija

Cassia 427 - *ind. h. sta.*
Sabal - 428 - *ind. h. sta. gl. r. l.*
Fordetis 429 - *lisui parion.*
Frangia 440 - *Franga parion.*
Harnica 431 - *ind. kast. a.*
Har - 442 - *ind. fronda.*
Kuitsewa 443 - *Mimulog.*
Moltza 444 - *Ramburffe.*
Reetona 445 - *Sij m. f.*
Andelela 446 - *Rivta p. i. p. a.*
Beriga - 447 - *Sij m. f.*
Daminela 448 - *Sij m. f.*
Atavala 449 - *Sij m. f.*
Kraffe 450 - *Sij m. f.*
Helixia 451 - *Sij m. f.*
Boepila 452 - *Sij m. f.*
Sawasta 453 - *Sij m. f.*
Asia - 454 - *Sij m. f.*
Kottala 455 - *Sij m. f.*
fontala 456 - *Sij m. f.*
istagia 457 - *Sij m. f.*
Narbilia 458 - *Sij m. f.*
ijeta ceniba 459 - *Sij m. f.*
Lasavisuba 460 - *Sij m. f.*
Inferruva - 461 - *Sij m. f.*
ondua - 462 - *Sij m. f.*

Bat - *Aia*
Bat x. | *Bigia* 7 | *Airu* 3 | *la* 4 |
Borts 5 | *sey* 6 | *Saspi* 7 | *Sorisa* 8 |
Sedvafi 9 | *tamar* 10 | *Hamarica* 11 |
tama vi 12 | *tama sira* 13 | *Hamara* 14 |
Hamar 15 | *Hamar* 16 | *Hamar* 17 |
Hamar 18 | *Hamar* 19 | *Hamar* 20 |
Hamar 21 | *Hamar* 22 | *Hamar* 23 |
Hamar 24 | *Hamar* 25 | *Hamar* 26 |
Hamar 27 | *Hamar* 28 | *Hamar* 29 |
Hamar 30 | *Hamar* 31 | *Hamar* 32 |
Hamar 33 | *Hamar* 34 | *Hamar* 35 |
Hamar 36 | *Hamar* 37 | *Hamar* 38 |
Hamar 39 | *Hamar* 40 | *Hamar* 41 |
Hamar 42 | *Hamar* 43 | *Hamar* 44 |
Hamar 45 | *Hamar* 46 | *Hamar* 47 |
Hamar 48 | *Hamar* 49 | *Hamar* 50 |

Hirloitsamar 50 - *Hamar*
Lasoitsamar 60 - *Hamar*
thamar 70 - *Hamar*
hogoitsamar 80 - *Hamar*
Saspihogoitsamar 90 - *Hamar*
eb. *Sorihogitsamar* 100 - *Hamar*
ratihogoi 110 - *Hamar*
mar 120 - *Hamar*
Sun 130 - *Hamar*
Sun 140 - *Hamar*
Sun 150 - *Hamar*
Sun 160 - *Hamar*
Sun 170 - *Hamar*
Sun 180 - *Hamar*
Sun 190 - *Hamar*
Sun 200 - *Hamar*
Sun 210 - *Hamar*
Sun 220 - *Hamar*
Sun 230 - *Hamar*
Sun 240 - *Hamar*
Sun 250 - *Hamar*
Sun 260 - *Hamar*
Sun 270 - *Hamar*
Sun 280 - *Hamar*
Sun 290 - *Hamar*
Sun 300 - *Hamar*
Sun 310 - *Hamar*
Sun 320 - *Hamar*
Sun 330 - *Hamar*
Sun 340 - *Hamar*
Sun 350 - *Hamar*
Sun 360 - *Hamar*
Sun 370 - *Hamar*
Sun 380 - *Hamar*
Sun 390 - *Hamar*
Sun 400 - *Hamar*
Sun 410 - *Hamar*
Sun 420 - *Hamar*
Sun 430 - *Hamar*
Sun 440 - *Hamar*
Sun 450 - *Hamar*
Sun 460 - *Hamar*
Sun 470 - *Hamar*
Sun 480 - *Hamar*
Sun 490 - *Hamar*
Sun 500 - *Hamar*
Sun 510 - *Hamar*
Sun 520 - *Hamar*
Sun 530 - *Hamar*
Sun 540 - *Hamar*
Sun 550 - *Hamar*
Sun 560 - *Hamar*
Sun 570 - *Hamar*
Sun 580 - *Hamar*
Sun 590 - *Hamar*
Sun 600 - *Hamar*
Sun 610 - *Hamar*
Sun 620 - *Hamar*
Sun 630 - *Hamar*
Sun 640 - *Hamar*
Sun 650 - *Hamar*
Sun 660 - *Hamar*
Sun 670 - *Hamar*
Sun 680 - *Hamar*
Sun 690 - *Hamar*
Sun 700 - *Hamar*
Sun 710 - *Hamar*
Sun 720 - *Hamar*
Sun 730 - *Hamar*
Sun 740 - *Hamar*
Sun 750 - *Hamar*
Sun 760 - *Hamar*
Sun 770 - *Hamar*
Sun 780 - *Hamar*
Sun 790 - *Hamar*
Sun 800 - *Hamar*
Sun 810 - *Hamar*
Sun 820 - *Hamar*
Sun 830 - *Hamar*
Sun 840 - *Hamar*
Sun 850 - *Hamar*
Sun 860 - *Hamar*
Sun 870 - *Hamar*
Sun 880 - *Hamar*
Sun 890 - *Hamar*
Sun 900 - *Hamar*
Sun 910 - *Hamar*
Sun 920 - *Hamar*
Sun 930 - *Hamar*
Sun 940 - *Hamar*
Sun 950 - *Hamar*
Sun 960 - *Hamar*
Sun 970 - *Hamar*
Sun 980 - *Hamar*
Sun 990 - *Hamar*
Sun 1000 - *Hamar*

Tampisa	483	Óst bregur þvæla
Gatia	484	flöskur
Galeric	485	þvængur
Egarr	486	smig þristur
Jndasúdan	487	gef mi að dña
Bofe	488	þvængur
Aje	489	frillur
Jndasúpyvái	490	gef mi að dña
Gmicia	491	þvængur
Rijera	492	frillur
Jdara	493	þvængur
Afjolia	494	þvængur
Jafua	495	þvængur
Garfata	496	þvængur
Sistaba	497	þvængur
Beirakordig	498	þvængur
Hondigia	499	þvængur
Pada kil	500	þvængur
Buajcampoval	501	þvængur
Pikia	502	þvængur
Alpia	503	þvængur
Arvalia	504	þvængur
Afsic	505	þvængur
Hedolia	506	þvængur
Haats	507	þvængur
Bæcnýste	508	þvængur
Alabarda	509	þvængur
Bjilia	510	þvængur
Cobrotonia	511	þvængur
Cavela	512	þvængur
Baldri	513	þvængur
Evaman	514	þvængur
Hafarre	515	þvængur
Mokoka	516	þvængur
Al. Debruen	517	þvængur

Vocabula Biscaina alterius auctoris

Önn ond lík rdr ölfisk þ þtt
 há fimin fira þ framam, yftr
 önn flúta. En fira þ mörg
 nafn önn yftr förmu og adra
 flúta. Þau förmu þm þm þ
 þvængur þ, þ þm þm lík þm
 önn þm þm þm þm þm þm þm
 þm þm þm þm þm þm þm
 önn

Gingua	Önd	v.
Eguchia	Ból	v.2
hiurgaria	kingl	v.2
kaijia	vingur	v.
uria	þvængur	v.
Dmbura	þvængur	v.
Cumica	þvængur	v.
Siaffia	þvængur	v.
mundia	þvængur	v.
aieldia	þvængur	v.
campana	þvængur	v.
etzia	þvængur	v.
uzia	þvængur	v.
mahania	þvængur	v.
magera	þvængur	v.
kalita	þvængur	v.
oppora	þvængur	v.
tescha	þvængur	v.
farza	þvængur	v.

20 falra - " - kapp
 - baruka " - lina
 kallura " - kurbell
 marmita " - gothun
 kutzelia " - kista
 25 carelia " - kora.
 gilzak " - kurbell.
 giachua " - kurbell
 kanavita " - kinfur.
 lavonia " - kinfur.
 30 Livoria " - " Döb.
 Scheidas " - " klad.
 Tafla " - " fiäl.
 - tinta " - " klab
 - pluma " - " pinu
 35. Divia " - " kalfur
 letia " - " latim
 patacha " - " kinfur
 liifa " - " kinfur.
 40 - Agorienta " - " kinfur.
 Sagarduna " - " kinfur.
 navarra " - " kinfur.
 bifchufa " - " kinfur.
 - Sifra " - " kinfur.
 45 pulbura " - " kinfur.
 - Ufnia " - " kinfur.
 - Bura " - " kinfur.
 - ura " - " kinfur.
 Bilara " - " kinfur.
 50 fuma " - " kinfur.
 Salvona " - " kinfur.

Sammara " - " kinfur.
 harria " - " kinfur.
 Súa " - " kinfur.
 55 harria " - " kinfur.
 Sera " - " kinfur.
 Savia " - " kinfur.
 gimbalita " - " kinfur.
 ehora " - " kinfur.
 60 irexia " - " kinfur.
 Amia " - " kinfur.
 - Corduba " - " kinfur.
 Onzia " - " kinfur.
 Cania " - " kinfur.
 65 Salupa " - " kinfur.
 Bela " - " kinfur.
 belandela " - " kinfur.
 - Soka " - " kinfur.
 arra " - " kinfur.
 70. arrana " - " kinfur.
 travala " - " kinfur.
 Lande " - " kinfur.
 - Urtia " - " kinfur.
 - biap " - " kinfur.
 - egun " - " kinfur.
 75 gabon " - " kinfur.
 - oroffa " - " kinfur.
 - aroffa " - " kinfur.
 - Gijuna " - " kinfur.
 müela " - " kinfur.
 80 andria " - " kinfur.
 danfelia " - " kinfur.
 emafha " - " kinfur.

margarita - " - Jónfrú
 pulita - " - frú
 85 aita - " - fadur
 Birdua - " - Jófrú.
 - haliara - " - Lán
 - Frumpa - " - Lint
 - begia - " - áuga
 90 boca - " - minnir.
 - lingua - " - tunga.
 - ofua - " - þú
 - bizara - " - Öhrög.
 - levonia - " - fálfr.
 95 evashua - " - Lón.
 - erria - " - þingur.
 - gsteria - " - nøgl.
 - braza - " - fadmir.
 - brasos - " - fandrögur.
 100 - Sangua - " - fótur.
 - pierner - " - líkþú.
 - Sappella - " - fáltin.
 - Carpúza - " - Lóttin.
 - Sanua - " - Jofa.
 105 - Lappacia - " - þrúfill.
 - Cammesola - " - þrúsa.
 - attora - " - Ölysta.
 - giaka - " - Ötaþú.
 - garricia - " - líff-Öttr.
 110 - galza - " - Lúþur.
 - galzapota - " - búnaþaf.
 - galzardia - " - Þokkar.
 - Schularia - " - Völluman.
 - locaria - " - Öggja þú.
 115 - Avarga - " - Jónfrú Öttr.
 - Micanesa - " - Alitín.
 - múzifera - " - nif
 Tobera.

Tobera - " - " - Jófrú
 Hatia - " - " - frúgl
 120 Regatza - " - " - fiádrir
 - botonia - " - " - frappur
 - Silia - " - " - gat.
 - bego - " - " - barn
 - Semia - " - " - Þonia
 125 Jevila - " - " - lífia
 - Zvodala - " - " - blóð
 - Balia - " - " - gvalur
 - alcho balia - " - Öttr þakur
 - Techo balia - " - Jónfrú þú. 15.
 130 - bachalua - " - " - þú þú.
 - Stangia - " - " - Öttr þú. 20.
 - Lapparúzia - " - " - Öttr þú. 20.
 - plamina - " - " - flydra. v. 20.
 135 - pladúza - " - " - hóla
 - bústara - " - " - Öttr þú
 - Hiziúra - " - " - þú
 - Larua - " - " - Öttr
 - lifchar - " - " - Jófrú
 140 - Lana - " - " - ill
 - lina - " - " - þrúdrir
 - Lijma - " - " - fiól
 - galanta - " - " - Jófrú.
 - Sammaria - " - " - moss
 145 - ydia, Bolox - " - " - þú
 - Sichelala - " - " - fálfr
 - Sichirua - " - " - Þandúr
 - ardia - " - " - dr
 - bildofa - " - " - lamb.

(150)	Ladrin	- "	-	fielst
v. 450	Debruin	- "	-	disfulle
v. 517	Stiffarnuin	- "	-	fol vijtr.
v. 461				
	pitua	- "	-	ballur
	alua	- "	-	loika
(155)	gūpa	- "	-	ā-fros
	cala	- "	-	thijtar.
	Mischilua	- "	-	hastagun
	malcora	- "	-	thine.
	uffaia	- "	-	giōd.
(160)	Furia	- "	-	lur.

Adjectiva, particula &
Loquendi modi:

	Tuta	- "	-	fullt.
	vira	- "	-	mira
	mas, mes, giago	- "	-	mira.
	esta	- "	-	rebr
(165)	kandia	- "	-	mika
	sumia	- "	-	lytōd.
	hotza	- "	-	hallōd
	berria	- "	-	fiitt
	berria	- "	-	nytt
(170)	dizula	- "	-	gofa, +, u.
	farva	- "	-	gamalt
	bastua	- "	-	liitt
	ona	- "	-	gott
	effor ona	- "	-	rebr gott.
(175)	erdia	- "	-	illt. - fūllt
	unge torre	- "	-	ball
	Evmano	- "	-	winur + di Brōder
				fcha.

	schargafcho	- "	-	faelr
(180)	bazurere	- "	-	foarad, fi
				faelad +, diir foelad +.
	Bai, vij	- "	-	ga
	ez	- "	-	mri
	fer	- "	-	foad
	sumbat	- "	-	foad margt
(185)	scavinut	- "	-	rebrt.
	eta	- "	-	og
	bitza	- "	-	fiitt
	Syria	- "	-	foarad
	gorria	- "	-	wāndt.
(190)	guzia	- "	-	allt
	clinke	- "	-	lytōd
	kilū	- "	-	rainur.

	presenta for mi	gufōi mirr
	dizula	- gofa +, u.
(195)	bocata	- foarad fi
	bocata for mi	attora foarad
		foarad mig +, u.
	brucha	- bānna
	morta	- dōpa
	lo	- foarad foarad
(200)	nere lo	- fān fān
	kicheva	- bōndi mirr.
	ichufa	- diādē.
	unat	- lom fi
	geanzu	- +, fi
(205)	giarzi	- dittū
	malagis	- ad foala.
	Debruin femia	disfuls bonir
	Stiffarnuin bego	fol vijtro barn

210. *fenicha forju - liggja þig*
fricha - ad fara a
sickutta samaria. fonda
minna.
gianzu caca - jithi þig
caca hvariafat ut þi þig
us rasi
jet sat. " Lyð þu a slaf.

215 *unge torre sappelle gorre*
dall vandra fattur
presenta for mi locaria
þigðu mirr þotta bnd.
For ju presenta for mi
þad gafu þu minn -
for mi presenta forju bi-
þusa eta sagarduna, þu
þal gafa þu brand-tokn
og þynnyck.

tricka cammispla lauffu
þrifi.

220 *þimbatt galsardia for*
þynn þad marga þotta.
hamar þy galsardia. 12. þor
þotta.

þey galsardia, eþta vjra
6. þor þotta, rckr minn.
carvint trucka for mi
rckr þau þu.

Christ Maria presenta for
mi balia, for mi, presenta
for ju þu þana. gøft christur
og Maria mirr þval, þal þig
gøfa þu þu þu

225 *presenta for mi. gøft*
minn.
for ju -

for ju mala gifouna. þi
ut vandra madur.
presenta for mi berria usia
eta berria þura, gifðu
mirr þita miell og tigl
þmör
 228 *fer travala for ju - þad*
þörru þu.

þeska stäl, in tafla þal
þirta blö, og þima þiöl.
þania þima, þangia þöþu
þarra þasþia, gamall löþu
þu meris.

Batt	1.	hamar bedritze	19.
bia	2	þogoitá	20.
þyru	3	þogoitá batt	21.
þa	4	þog. þia	22.
bortz	5	þog. þyru	23.
sey	6	þog. la	24.
saspey	7	þog. bortz	25.
sortzey	8	þog. sey	26.
bedritze	9	þog. saspey	27.
hamar	10.	þog. sortzey	28.
hamica	11.	þog. bedritze	29.
hamar þy	12	þog. hamar	30.
hamar þyru	13	þog. hamar batt	31.
hamar la	14.	h. hamar þia	32.
hamar bortz	15.	h. hamar þyru	33.
hamar sey	16.	h. hamar la	34.
hamar saspey	17.	h. hamar bortz	35.
hamar sortzey	18.	h. hamar sey	36.
		h. hamar saspey	37.
		h.	

k. hamar sortzey. 38.	Hijr hogoi. 65.
k. hamar bedritze. 39.	Hijr hog. hamar. 7a.
Ber hogoi - 40.	La hogoi - 80.
ber hogoi batt 41.	La hog. hamar 90.
Ber hogoi hamar 50.	Ehlin - 10a.
ber hogoi hamar batt 51.	ehinbatt. 101.
hijr.	∞

Eitt kræfti.

1. Hug ucker minn, hvort þessu, þá á daga óren natur,
eg met mér finn, sem bygginn em, umfaðmar hjartastær.
2. Eg veisti eitt, um handið þítt, þá morgun frosk iðlandur,
let þar allþítt, fólkið vel, fítt, með þómun, var innþadur.
3. Einu þegar lund, eg fann um stund, fítt gáðun blómstern gáðun,
vaxinn á grund, með góða umund, góðfeldi var óá fjóðum.
4. Ung veldargovin, upprunninn ein, á þeim var skógarlundur,
helt þessu by þessu, hundraði meiri, þessu þessu góða mundi.
5. Sú stóð þess góð, blómstern blóð, blóðu elnandi róva,
í sími ríð, rymandi hvóð, ól þessu góða góða.
6. Á góðu ríð, fest hafði fítt, fítt gáðun bar margra góða,
þessu þessu góða, þessu þessu góða, þessu þessu góða.
7. Þórléika fítt, fítt góð og góð, fítt góðum fjóðum óð,
blómstern ríð, þessu þessu góða, þessu þessu góða.
8. Fítt þessu fítt, fítt góð og góð, fítt góðum fjóðum óð,
þessu þessu góða, þessu þessu góða, þessu þessu góða.
9. Þessu stutta stund, fítt góð og góð, fítt góðum fjóðum óð,
þessu þessu góða, þessu þessu góða, þessu þessu góða.
10. Þessu stutta stund, fítt góð og góð, fítt góðum fjóðum óð,
þessu þessu góða, þessu þessu góða, þessu þessu góða.
11. Þessu stutta stund, fítt góð og góð, fítt góðum fjóðum óð,
þessu þessu góða, þessu þessu góða, þessu þessu góða.
12. Þessu stutta stund, fítt góð og góð, fítt góðum fjóðum óð,
þessu þessu góða, þessu þessu góða, þessu þessu góða.
13. Þessu stutta stund, fítt góð og góð, fítt góðum fjóðum óð,
þessu þessu góða, þessu þessu góða, þessu þessu góða.
14. Þessu stutta stund, fítt góð og góð, fítt góðum fjóðum óð,
þessu þessu góða, þessu þessu góða, þessu þessu góða.
15. Þessu stutta stund, fítt góð og góð, fítt góðum fjóðum óð,
þessu þessu góða, þessu þessu góða, þessu þessu góða.

Þessi daga söfnun blóðum í 122, þessu á þessu þessu
þessu þessu þessu "þessu á þessu þessu þessu" þessu þessu
þessu þessu þessu þessu þessu þessu þessu þessu þessu þessu

Ison for'pa inn gombudni. Apfan u. d. blöðin þá
 1685. Helga Þondlöttir. Þessi hlöðunin er a hlöð,
 þeim fylgja 2 blöð meir þar með til hállegar glöfin
 mör þreit af Rikandi t. d. þessumana þóð; eikun-
 matura mull'ða; þava þalmur; þava rikunja þess
 þandleggur; þuðkur þandleggur; uðala blöð;
 eppomaka þringa; þekkja þagla; þessara blöð
 þungan; goðta þanla; þetta hlöð. v.
 G. Egilsson.

Bi orrialde hauetara ekarri dugun eskuizkribuaten azken bost lerroetan agertzen
 dira hirugarrenen hitz zerrendaren hondarrak: Egilsson, S., [Tertii cuiusdam glossarii
 quae reliqua sunt]. J. S. 284,8 eskuizkribua. National Library, Reykjavik.